

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ім. Ю. М. ПОТЕБНІ**

Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему Удосконалення кредитної діяльності комерційного банку у напрямку
мінімізації фінансових ризиків

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0720-уфпс-з
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
(код і назва спеціальності)

Страхування»
Рязанова А.С.

освітньої програми управління фінансами
(код і назва освітньої програми)
підприємницьких структур

Спеціалізації _____
(код і назва спеціалізації)

_____
(ініціали та прізвище)

Керівник доцент кафедри інформаційної економіки,
підприємництва та фінансів, доцент, к.е.н.
Фатюха В.В.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент доцент кафедри інформаційної економіки,
підприємництва та фінансів, к.е.н. Афанов Р.П.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Запоріжжя
2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ім. Ю. М. ПОТЕБНІ

Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код та назва)

Освітня програма Управління фінансами підприємницьких структур
(код та назва)

Спеціалізація _____
(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о зав. кафедри д.е.н., проф.
Глуцевський В.В.

«___» _____ 2021 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Рязановій Анні Сергіївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) Удосконалення кредитної діяльності комерційного банку у напрямку мінімізації фінансових ризиків

керівник роботи Фатюха В.В., к.е.н., доцент,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «09» 10. 2020 року № 1582-с

2. Строк подання студентом роботи 09 грудня 2021р.

3. Вихідні дані до роботи Фінансова звітність банку. Літературні джерела. Фахові періодичні видання.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

Теоретична частина. Теоретично-методичні засади кредитної діяльності банку у напрямку мінімізації фінансових ризиків.

Аналітична частина. Аналіз кредитної діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк»

Проектна частина. Удосконалення кредитної діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк» у напрямку мінімізації фінансових ризиків

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Рис. 1.1 Класифікація кредитів за типом кредитора, рис. 1.2 визначення за типом кредитора, рис. 1.3 класифікація кредитів за способом кредитування, рис. 1.4 класифікація кредитів в залежності від терміну, рис. 1.5 класифікація кредитів за забезпеченням, рис., рис. 2.1 організаційна структура ПАТ «Креді Агріколь Банк», таблиця 2.1 основні показники за напрямками діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк», таблиця 2.2 основні економічні показники діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк» з 2018-2020 рр., рис. 2.2 основні економічні показники діяльності банку на 31.12.2018 р., рис. 2.3 основні

економічні показники діяльності на 31.12.2019 р., рис. 2.4 основні економічні показники діяльності банку на 31.12.2020 р., таблиця 2.3 аналіз стану кредитного портфелю ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр., рис. 3.1 модель розробленої вдосконаленої кредитної політики ПАТ «Креді Агріколь Банк» у напрямку мінімізації фінансових ризиків, таблиця 3.1 стратегічні напрямки покращення стану кредитного портфелю ПАТ «Креді Агріколь Банк», рис. 3.2 прогнозування кредитного ризику ПАТ «Креді Агріколь Банк» на 2021 р., рис. 3.3 прогнозні значення обсягів резерву під очікувані кредитні збитки ПАТ «Креді Агріколь Банк» на 2021-2022 рр.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	<i>Фатюха В.В., доцент кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів</i>	17.09	19.10
2	<i>Фатюха В.В., доцент кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів</i>	19.10	29.10
3	<i>Фатюха В.В., доцент кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів</i>	29.10	16.11

7. Дата видачі завдання 10.09.2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	<i>Дослідження теоретично-методичних засад організації кредитної діяльності банку, мінімізації фінансових ризиків банку.</i>	25.10.2021	
2	<i>Огляд літературних джерел з організації кредитної діяльності комерційного банку та методів мінімізації фінансових ризиків банку.</i>	29.10.2021	
3	<i>Збір даних та дослідження звітної документації ПАТ «Креді Агріколь Банк».</i>	05.11.2021	
4	<i>Аналіз фінансово-господарської діяльності та зокрема кредитного портфелю та фінансових ризиків ПАТ «Креді Агріколь Банк».</i>	19.11.2021	
5	<i>Розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення кредитної діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк».</i>	30.11.2021	

Студент _____
(підпис)

Рязанова А.С.
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту) _____
(підпис)

Фатюха В.В.
(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____
(підпис)

Жовнір-Василенко К.С.
(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Рязанова А.С. Удосконалення кредитної діяльності комерційного банку у напрямку мінімізації фінансових ризиків.

Кваліфікаційна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування, науковий керівник В.В.Фатюха, Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні ЗНУ, кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів, 2021.

В кваліфікаційній роботі узагальнено теоретично-методичні засади кредитної діяльності банку у напрямку мінімізації фінансових ризиків; проаналізовано сучасний стан банківської системи України; досліджено економічно-організаційну характеристику ПАТ «Креді Агріколь Банк»; проаналізовано фінансову звітність ПАТ «Креді Агріколь Банк», а саме кредитний портфель банку; здійснено оцінку фінансових ризиків ПАТ «Креді Агріколь Банк»; винайдено шляхи удосконалення кредитної діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк» у напрямку мінімізації фінансових ризиків.

Ключові слова: КРЕДИТНА ДІЯЛЬНІСТЬ, КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ, РЕЗЕРВ ПІД ОЧІКУВАНІ КРЕДИТНІ ЗБИТКИ, ФІНАНСОВИЙ РИЗИК, КРЕДИТНИЙ РИЗИК

ABSTRACT

Riazanova A.S. Improving the lending activities of a commercial bank in the direction of minimizing financial risks.

Qualification work for a master's degree in 072 - Finance, Banking and Insurance, supervisor V.V. Fatyukha, Engineering Educational and Scientific Institute named by Yuriy Potebni ZNU, Department of Information Economics, Entrepreneurship and Finance. 2021.

The qualification work summarizes the theoretical and methodological principles of the bank's lending activities in the direction of minimizing financial risks; the current state of the banking system of Ukraine is analyzed; the economic

and organizational characteristics of «Credit Agricole Bank» is investigated; the financial statements of «Credit Agricole Bank» were analyzed, namely the bank's loan portfolio; the assessment of financial risks of «Credit Agricole Bank» was carried out; ways to improve the credit activity of «Credit Agricole Bank" in the direction of minimizing financial risks were invented.

Keywords: CREDIT ACTIVITY, CREDIT PORTFOLIO, RESERVE FOR EXPECTED CREDIT LOSSES, FINANCIAL RISK, CREDIT RISK

АННОТАЦИЯ

Рязанова А.С. Совершенствование кредитной деятельности коммерческого банка в направлении минимизации финансовых рисков.

Квалификационная работа по получению степени высшего образования магистра по специальности 072 – Финансы, банковское дело и страхование, научный руководитель В.В.Фатюха, Инженерный учебно-научный институт им. Ю.М. Потебни ЗНУ, кафедра информационной экономики, предпринимательства и финансов, 2021.

В квалификационной работе обобщены теоретически-методические основы кредитной деятельности банка в направлении минимизации финансовых рисков; проанализировано современное состояние банковской системы Украины; исследовано экономически-организационную характеристику ПАО «Креди Агриколь Банк»; проанализировано финансовую отчетность ПАО «Креди Агриколь Банк», а именно кредитный портфель банка; осуществлено оценку финансовых рисков ПАО «Креди Агриколь Банк»; изобретено пути усовершенствования кредитной деятельности ПАО «Креди Агриколь Банк» в направлении минимизации финансовых рисков.

Ключевые слова: КРЕДИТНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ, КРЕДИТНЫЙ ПОРТФЕЛЬ, РЕЗЕРВ ПОД ОЖИДАЕМЫЕ КРЕДИТНЫЕ УБЫТКИ, ФИНАНСОВЫЙ РИСК, КРЕДИТНЫЙ РИСК

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ У НАПРЯМУ МІНІМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ	11
1.1. Теоретично-методичні засади організації кредитної діяльності банку	11
1.2. Теоретично-методичні засади мінімізації фінансових ризиків банку	18
1.3. Огляд сучасного стану банківської системи України	27
Висновки до розділу 1	38
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»	40
2.1. Організаційно-економічна характеристика ПАТ «Креді Агріколь Банк»	40
2.2. Аналіз кредитного портфеля комерційного банку ПАТ «Креді Агріколь Банк»	54
2.3. Оцінка фінансових ризиків ПАТ «Креді Агріколь Банк»	66
Висновки до розділу 2	83
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК» У НАПРЯМУ МІНІМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ	85
3.1. Розвиток та вдосконалення кредитної діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк»	85
3.2. Шляхи мінімізації фінансових ризиків ПАТ «Креді Агріколь Банк»	96
Висновки до розділу 3	110
ВИСНОВКИ	112
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	116
ДОДАТКИ	121

ВСТУП

Актуальність теми. Кредитна діяльність є однією з основних видів діяльності банку. Кредитний портфель займає найбільшу питому вагу в активних операціях комерційного банку. У сучасних умовах економічного розвитку банківське кредитування відіграє ключову роль у процесі перерозподілу капіталу, оскільки банківський кредит забезпечує баланс між тимчасово вільними коштами та ресурсами. Фінансовий ризик є невід'ємною частиною банківської діяльності, адже супроводжує всі операції, які виконуються банком. Чим вищий ризик, тим більші резерви, чим більші резерви, тим гірша якість портфелів банку. Якість впливає на сприйняття та довіру зі сторони клієнтів, а кошти клієнтів є основним ресурсом банку. Все це є взаємопов'язаним. Саме тому дана проблематика, а саме удосконалення кредитної діяльності комерційного банку шляхом мінімізації фінансових ризиків є актуальною.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання організації кредитної діяльності банку та засади мінімізації фінансових ризиків банку досліджувалися такими вченими, як: Н.Г. Антонов, О.В. Васюренко, О.М. Гриценко, А.Г. Грязнова, А.О. Єпіфанов, Г.Г. Коробова, Л.П. Кролівецька, О.І. Лаврушин, В.Д. Лагутін, І.Д. Мамонова, Є.І. Мешкова, А.А. Мещеряков, А.М. Мороз, Р.М. Набок, М.А. Пессель, В. Полякова, Г.С. Панова, М.І. Савлук, В.Т. Севрук, І.В. Сало, М.І. Сивульський, І.В. Шамова та ін. Подальшого вивчення потребують питання удосконалення кредитної діяльності шляхом мінімізації фінансових ризиків комерційного банку в сучасних економічних умовах України.

Метою магістерської роботи є розробка рекомендацій щодо удосконалення кредитної діяльності комерційного банку шляхом мінімізації фінансових ризиків.

Для досягнення мети потрібно вирішити ряд наступних завдань:

- визначити теоретично-методичні засади організації кредитної діяльності комерційного банку;
- визначити економічні засади мінімізації фінансових ризиків комерційного банку;
- проаналізувати сучасний стан банківської системи України;
- дослідити економічно-організаційну характеристику ПАТ «Креді Агріколь Банк»;
- провести аналіз фінансової звітності ПАТ «Креді Агріколь Банк» та проаналізувати кредитний портфель банку;
- здійснити оцінку фінансових ризиків ПАТ «Креді Агріколь Банк»;
- запропонувати шляхи вдосконалення кредитної діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк»;
- запропонувати шляхи мінімізації фінансових ризиків ПАТ «Креді Агріколь Банк».

Об'єкт дослідження: моніторинг та управління кредитною діяльністю і фінансовими ризиками комерційного банку.

Предмет дослідження: кредитна діяльність комерційного банку та його фінансові ризики.

Методи дослідження. У процесі магістерського дослідження було використано такі методи: структурно-логічний аналіз (при побудові логіки та структури магістерської роботи); метод економічного аналізу (при дослідженні факторів впливу на процеси формування фінансового ризику та реалізації механізму кредитної діяльності, оцінці динаміки та структури кредитного портфелю банку); метод групувань; різноманітні прийоми статистичних методів, зокрема порівняння – при зіставленні фактичних даних за відповідні періоди; методи аналізу та синтезу.

Інформаційна база. Інформаційну базу магістерської роботи склали підручники, наукові публікації з обраної тематики, постанови Правління Національного банку України, показники діяльності банків, дані фінансової

звітності банків України, матеріали державних статистичних органів України.

Наукова новизна роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні та практичному вирішенні питань, пов'язаних із кредитною діяльністю та мінімізацією фінансових ризиків,

удосконалено:

модель кредитної політики ПАТ «Креді Агріколь Банк», яка дозволяє забезпечити довгостроковий економічний ефект, який відображає систему нових програм діяльності кредитних підрозділів банку і забезпечує досягнення поставлених цілей (а саме вдосконалення організаційної роботи Кредитного комітету банку);

удосконалено:

систему внутрішнього контролю за фінансовими ризиками ПАТ «Креді Агріколь Банк», яка дозволить мінімізувати рівень ризику банку (рекомендовано створити підрозділ контролю найризикованіших операцій, який буде займатись крупними кредитними операціями та тими, які мають високі ризики; постійний моніторинг автоматизованої системи відслідкування ризикованих операцій, тобто в програмах мають бути виставлені автоматичні параметри).

Практичне значення роботи полягає у тому, що розроблені у процесі роботи підходи, рекомендації та висновки можуть бути використані у для удосконалення кредитної діяльності та мінімізації фінансових ризиків ПАТ «Креді Агріколь Банк».

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження були представлені в тезах-доповідях на тему «Вдосконалення методів мінімізації фінансових ризиків банку» на Міжнародній науково-практичній конференції Інженерного навально-наукового інституту ЗНУ «Європейський вектор модернізації інженерної та економіко-управлінської освіти в умовах сталого розвитку промислового регіону».

Структура та обсяг роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Обсяг роботи становить 127 сторінки, містить 29 рисунків, 21 таблицю. Список використаної літератури налічує 44 найменувань, в роботі 6 додатків.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ У НАПРЯМУ МІНІМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ

1.1 Теоретично-методичні засади організації кредитної діяльності банку

Комерційні банки виступають як кредитні інститути, які, з одного боку, залучають тимчасово вільні кошти, а з другого - задовольняють за рахунок цих залучених коштів кредитні потреби підприємств, установ та населення [23].

Комерційні банки, що мають відповідну ліцензію Національного банку України на право проведення операцій з валютними цінностями, можуть виступати в ролі покупця і продавця тимчасово вільних коштів в іноземній валюті.

Банк має право здійснювати діяльність щодо:

- 1) інвестицій;
- 2) випуску власних цінних паперів;
- 3) випуску, розповсюдження та проведення лотерей;
- 4) зберігання цінностей (у тому числі щодо обліку і зберігання цінних паперів та інших коштовностей, конфіскованих (заарештованих) на користь держави та/або визнаних безхазяйними) або надання в майновий найм (оренду) індивідуального банківського сейфа;
- 5) інкасації коштів та перевезення валютних цінностей;
- 6) ведення реєстрів власників іменних цінних паперів (крім власних акцій);
- 7) надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських та інших фінансових послуг[35].

Але попри всі вищезгадані види діяльності найвагомішою є кредитна діяльність. Вона полягає в проведенні комплексу дій, що пов'язані із

наданням та погашенням банківських позичок. Кредитна діяльність має відповідати певним вимогам і умовам, здійснюватися відповідно до принципів строковості, цільового характеру, забезпеченості та платності кредиту[23].

Розглянемо, які визначення кредитній діяльності надавали вітчизняні економічні митці. Визначення наведено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення кредитної діяльності вітчизняних авторів

Автор	Визначення кредитної діяльності
В.І. Волохов	Кредитна діяльність банку – це комплексний процес із відтворення і реалізації кредитних послуг із метою отримання прибутку[13, с. 114].
Н. Островська	Кредитна діяльність банку – це комплекс дій, спрямованих, окрім безпосередньої організації кредитного процесу, на досягнення високої ефективності кредитних вкладень, задоволення попиту на кредитні послуги, мінімізацію кредитного ризику та формування стійких конкурентних переваг у кредитній сфері [28, с. 8].
О.Д. Вовчак	Кредитна діяльність банку – це система заходів комерційного банку в сфері кредитування його клієнтів, що здійснює банк для реалізації своєї загальної стратегії в певному періоді часу [9, с. 286]
Л. Толстошеєва	Кредитна діяльність банків - сукупність дій, спрямованих на формування необхідних обсягів кредитних ресурсів через залучення коштів юридичних і фізичних осіб та розміщення цих ресурсів на кредитному ринку з дотриманням загальноприйнятих принципів та наявних правових норм [43, с. 5].

Основою кредитної діяльності банку є кредитна операція, яка являє собою комплекс дій, спрямованих на забезпечення всіх етапів кредитного процесу. Таким чином, банківська система шляхом надання кредитів організовує й обслуговує рух капіталу, забезпечує його залучення, акумуляцію та перерозподіл у ті сфери виробництва та обігу, де виникає дефіцит капіталу.

Отже, від того, наскільки правильно банк здійснює свою кредитну діяльність залежить його прибутковість та дохідність, а також нормативи та коефіцієнти банківської системи в цілому, які мають забезпечувати фінансову стійкість.

Кредитні операції формують кредитний портфель комерційного банку.

Кредитний портфель банку – сукупність усіх банківських позик, що структуровані за певними параметрами відповідно до завдань визначеної банком кредитної політики [8].

Кредит – це економічна категорія, що являє собою певний вид суспільних відносин, пов'язаних з рухом вартості на умовах повернення [31].

Об'єктивна необхідність кредиту в умовах ринкової економіки зумовлюється закономірностями кругообігу основного і обігового капіталу в процесі розширеного відтворення. На одних ділянках господарювання вивільняються тимчасово вільні грошові капітали, які виступають джерелами кредиту, а на інших — виникає тимчасова потреба у кредитах [22].

Розглянемо класифікацію кредитів.

На рисунку 1.1 зображено класифікацію кредитів за типом кредиторів.

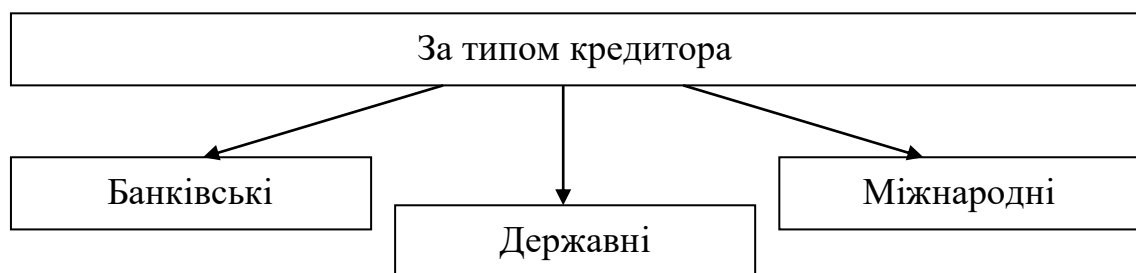

Рис. 1.1. Класифікація кредитів за типом кредитора

На рисунку 1.2 подано визначення кредитів, які підпадають під класифікацію за типом кредитора.

На рисунку 1.3 зображено класифікацію кредитів за способом кредитування.

Рис. 1.2. Визначення кредитів за типом кредитора

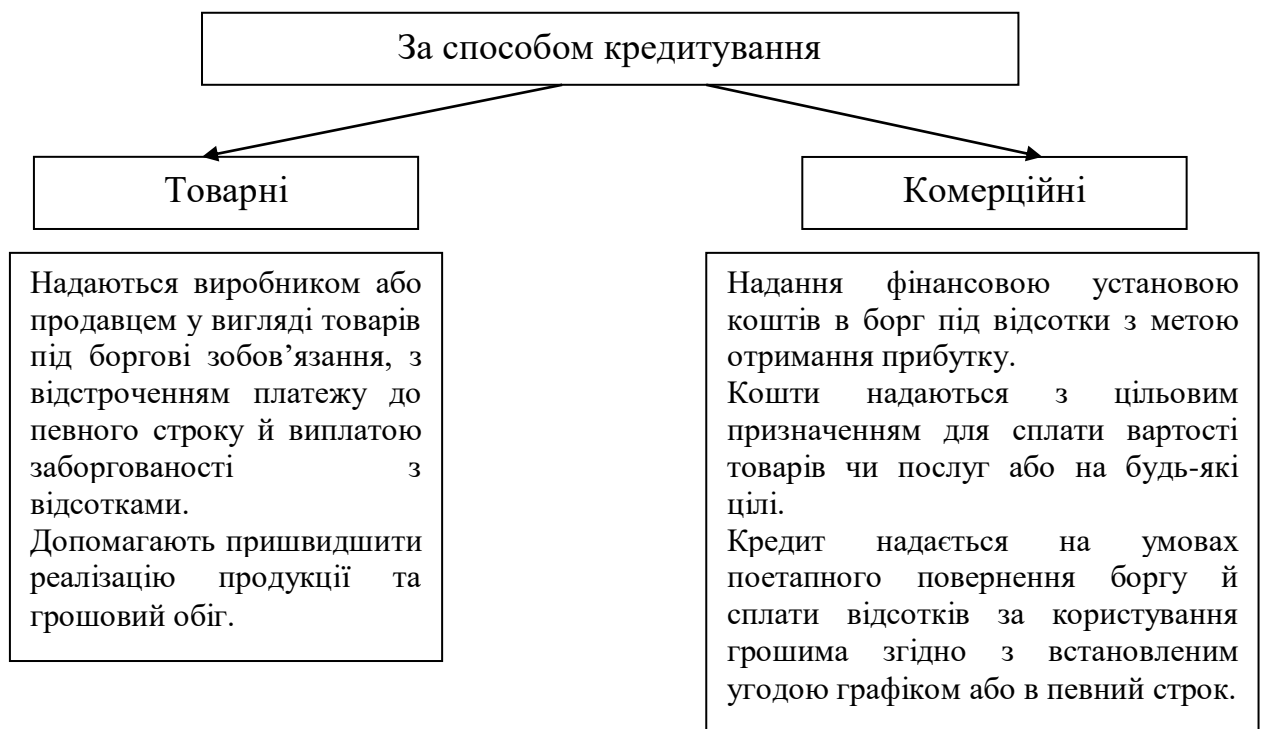

Рис. 1.3. Класифікація кредитів за способом кредитування

Споживчий кредит – грошова позика для потреб окремого домогосподарства, зазвичай має цільове призначення, видається для конкретних видів споживання[34].

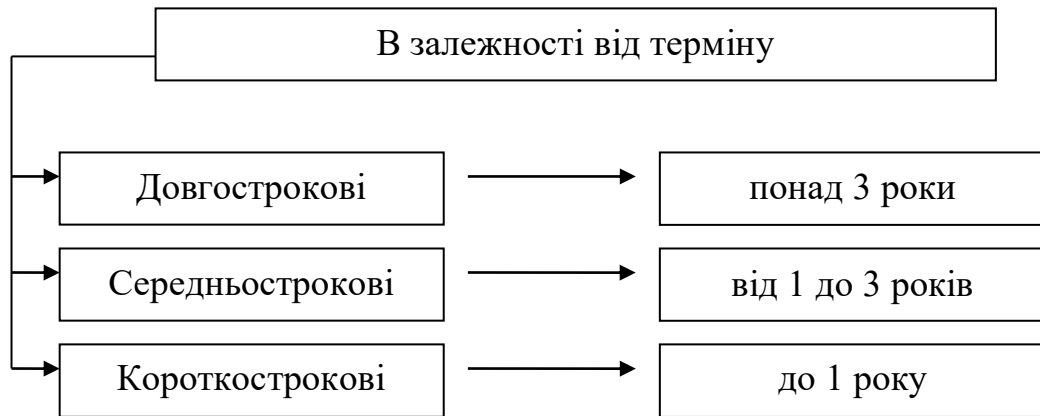

Рис. 1.4. Класифікація кредитів в залежності від терміну

Рис. 1.5. Класифікація кредитів за забезпеченням

На рисунку 1.4 подано класифікацію кредитів в залежності від їх термінів.

На рисунку 5 зображено класифікацію кредитів за забезпеченням.

На рисунку 1.6 представлено класифікацію кредитів за призначенням.

Інформацію щодо класифікації готівкових споживчих кредитів наведено у таблиці 1.2.

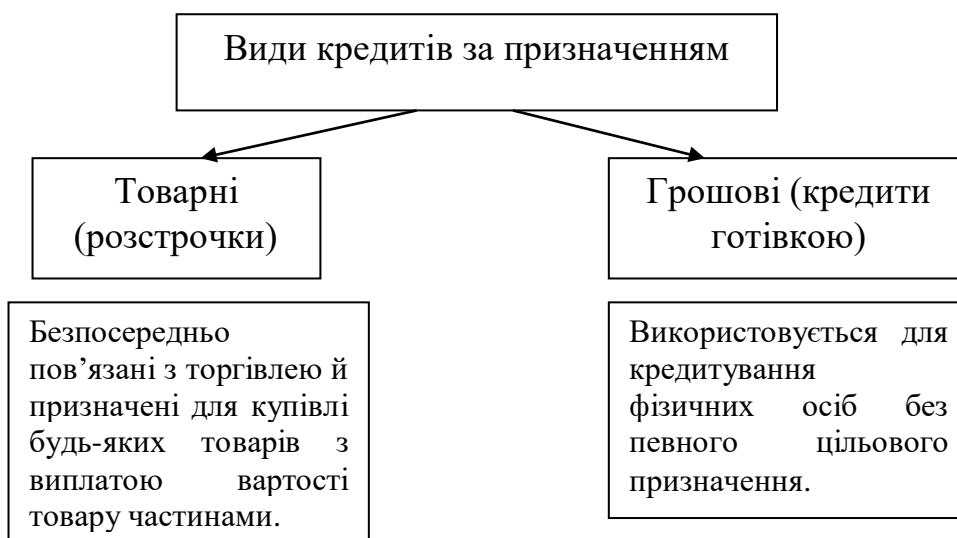

Рис. 1.6 Класифікація кредитів за призначенням

Таблиця 1.2

Класифікація готівкових споживчих кредитів

Вид кредиту	На які цілі видається
Інвестиційний кредит	Домогосподарствам на будівництво або ремонт
На розвиток приватного господарства	На придбання техніки, кормів, худоби, матеріалів, тощо.
На побутові товари	На авто, побутову техніку, меблі для дому
На оплату будь-яких товарів чи послуг	Для особистих потреб без необхідності їх вказувати
Ломбардні позики	На особисті потреби під заставу цінного майна
Кредитні картки	Особиста кредитна лінія для кредитування споживчих потреб

Для того, щоб мінімізувати ризик неповернення кредиту, потрібно приділити увагу кожному з етапів процесу кредитування.

Етапи процесу кредитування:

1) Аналіз кредитоспроможності позичальника. Для оцінки фінансового стану позичальника - фізичної особи банки встановлюють перелік показників та їх нормативних значень залежно від виду кредиту, обсягів та терміну кредитування, виду забезпечення.

2) Оцінка кредиту. Полягає у визначенні реалістичності кредиту з ділового та економічного погляду, встановленні ступеня відповідності суми та терміну позички меті заходу, що кредитується, а також у виявленні величини ризику, пов'язаного з даною угодою.

3) Структурування кредиту. Процес структурування кредиту полягає у відпрацюванні таких параметрів, які б відповідали потребам клієнта та мінімізували кредитний ризик банку, забезпечуючи умови своєчасного погашення кредиту[44].

Основні структурні параметри кредиту:

- обсяг (сума позички);
- строки;
- умови видачі;
- графік погашення;
- забезпечення;
- ціна (відсоткова ставка).

4) Документування. Процес документування кредиту полягає в підготовці та укладенні кредитного договору, умови якого задовольняють потреби позичальника та банку. Правильно складена кредитна угода має захищати інтереси банку, насамперед його вкладників та акціонерів.

5) Контроль за наданим кредитом та заставою. Перевірка кредитів кредитування. Постійний контроль допомагає завчасно виявляти проблемні кредити, а також перевіряти відповідність дій кредитних працівників основним вимогам кредитної політики банку. Основна мета контролю за

кредитами полягає в тому, щоб не допускати підвищення кредитного ризику понад установлений рівень.

Проблемні кредити - це кредити, за якими своєчасно не проведені один чи кілька платежів, значно знизилась ліквідність і ринкова вартість забезпечення, виникли обставини, які ставлять під сумнів виконання позичальником своїх зобов'язань.

Для управління проблемними кредитами банк може використовувати два методи:

1) Метод реабілітації – організація співпраці банку із боржником, яка має на меті зміну умов кредитної угоди таким чином, щоб кредит повернули.

2) Метод ліквідації - це останній захід з боку банку, який означає приховане визнання того факту, що банк припустився помилки, коли надав кредит певному клієнту, і вчасно не вжив виправних заходів. Метод передбачає повернення кредиту через процедуру банкрутства і продаж активів позичальника.

Ліквідація і реабілітація — досить дорогі методи управління проблемними кредитами з погляду часу, фінансових і трудових витрат, оплати юридичних послуг[22].

1.2. Теоретично-методичні засади мінімізації фінансових ризиків банку

Ризик - це невизначеність щодо настання тієї або іншої події в майбутньому [8].

Банківський ризик — ймовірність відхилення від запланованих (очікуваних) показників діяльності банку через здійснення активно-пасивних операцій, їх організацію, стан корпоративного управління та вплив факторів зовнішнього середовища, наслідки якої можуть бути негативними, нульовими або позитивним [30].

У цілому банківська сфера характеризується вищою ризиковістю порівняно з іншими видами діяльності. Ця особливість зумовлена

специфікою тих функцій, які виконує кожний комерційний банк. Банки мають багато партнерів, клієнтів, позичальників, фінансовий стан котрих безпосередньо впливає на їхнє становище. Діяльність банку дуже різноманітна і включає операції залучення коштів, випуск та купівлю цінних паперів, видачу кредитів, факторинг, лізинг, забезпечення клієнтів готівкою. Здійснення кожної такої операції пов'язане з можливістю реалізації кількох ризиків[44].

Найпоширенішим є фінансовий ризик – це подія, яка може прямо чи опосередковано призвести до фінансових втрат.

Розглянемо класифікацію банківських фінансових ризиків (рис. 1.7).

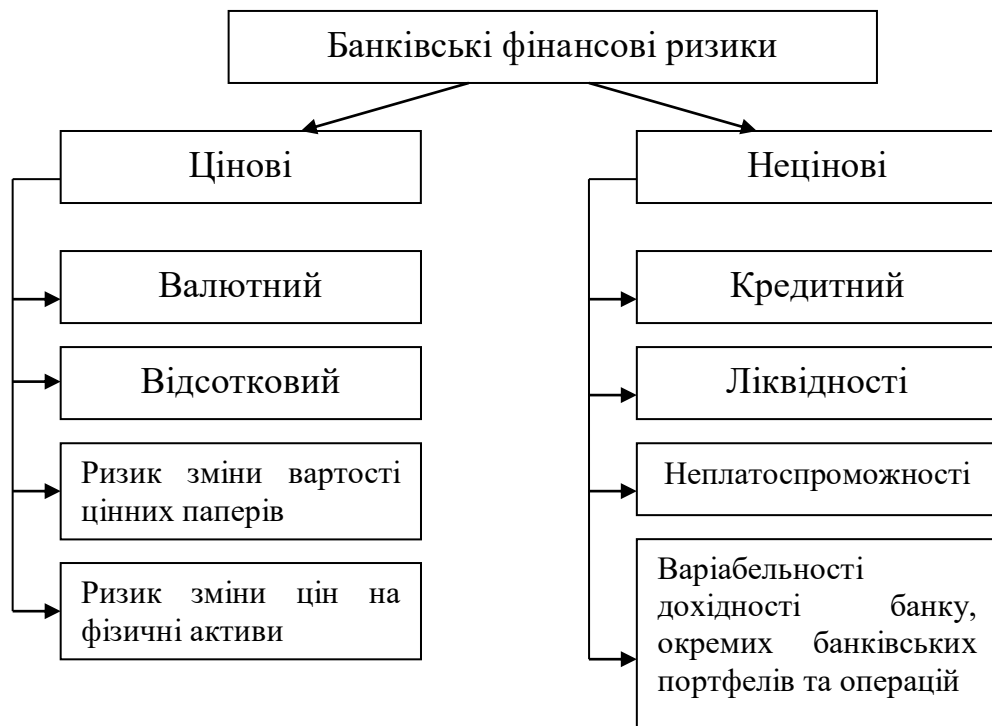

Рис. 1.7 Класифікація банківських фінансових ризиків

У рамках магістерського дослідження сфокусуємося на кредитному ризику, як головному ризику, який притаманний кредитній діяльності банку.

Кредитний ризик — це ймовірність фінансових втрат унаслідок невиконання позичальниками своїх зобов'язань. Цей ризик супроводжує всі

види банківської діяльності, де результат залежить від діяльності контрагента, емітента або позичальника[8].

На рис. 1.8 наведено класифікацію кредитних ризиків комерційного банку.

Під час оцінки кредитного ризику розрізняють індивідуальний та портфельний кредитні ризики. Джерелом індивідуального кредитного ризику є окремий, конкретний контрагент банку – позичальник, боржник, емітент цінних паперів.

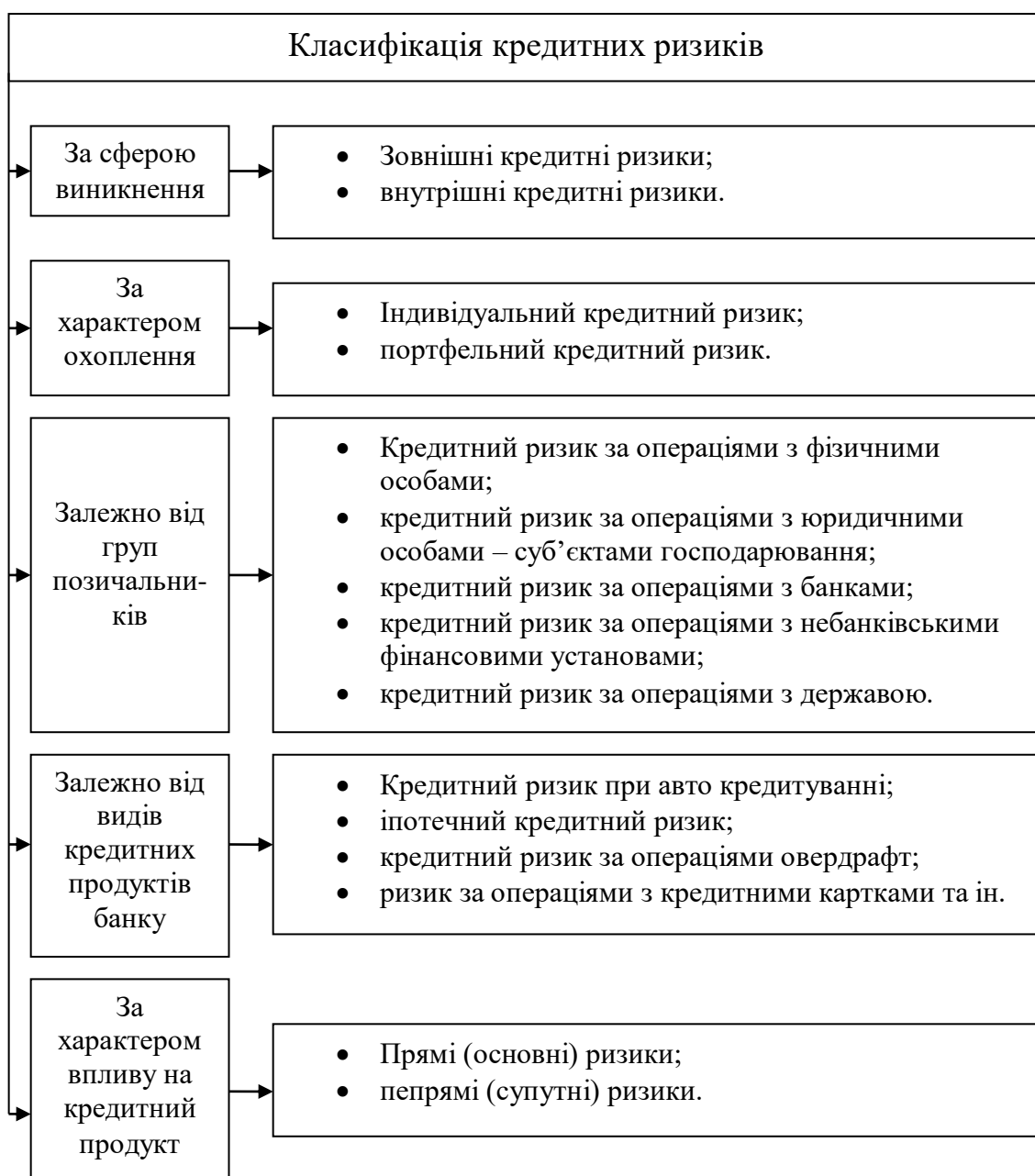

Рис. 1.8. Класифікація кредитних ризиків банку

Портфельний кредитний ризик виявляється у зменшенні вартості активів банку (інший, ніж внаслідок зміни ринкової процентної ставки). Джерелом портфельного кредитного ризику є сукупна заборгованість банку за операціями, яким притаманний кредитний ризик – кредитний портфель, портфель цінних паперів, портфель дебіторської заборгованості.

Методи управління кредитним ризиком поділяються на дві групи:

- 1) методи управління кредитним ризиком на рівні окремого кредиту;
- 2) методи управління кредитним ризиком на рівні кредитного портфеля банку.

До методів управління кредитним ризиком на рівні окремого кредиту відносять:

- аналіз кредитоспроможності позичальника;
- оцінка кредиту;
- структурування кредиту;
- документування;
- контроль за наданим кредитом та заставою.

До методів управління кредитним ризиком на рівні кредитного портфеля відносять:

- диверсифікацію;
- лімітування;
- резервування;
- сек'юритизацію.

1. Метод диверсифікації полягає у розподілі кредитного портфеля серед широкого кола позичальників, які відрізняються один від одного як за характеристиками (розмір капіталу, форма власності), так і за умовами діяльності (галузь економіки, географічний регіон)[44].

Метод диверсифікації слід застосовувати зважено та обережно, спираючись на статистичний аналіз і прогнозування, враховуючи можливості самого банку і, насамперед, рівень підготовки кадрів. Диверсифікація потребує професійного управління та глибокого знання ринку. Саме тому

надмірна диверсифікація призводить не до зменшення, а до зростання кредитного ризику[4].

Лімітування, як метод управління кредитним ризиком, полягає у встановленні максимально допустимих розмірів наданих позик, що дозволяє обмежити ризик. Ліміти можуть установлюватися за видами кредитів, категоріями позичальників або групами взаємопов'язаних позичальників за кредитами в окремі галузі, географічні території, за найбільш ризиковими напрямками кредитування, такими як надання довгострокових позик, кредитування в іноземній валюті[8]. Ліміти визначаються як максимально допустимий розмір позики чи напрямку кредитування і виражаються як в абсолютних граничних величинах (сума кредиту у грошовому вираженні), так і у відносних показниках (коефіцієнти, індекси, нормативи). За базу під час розрахунків нормативів можна брати обсяг капіталу банку, розмір кредитного портфеля, валюту балансу та інші показники. Перш ніж визначати ліміти кредитування, потрібно ідентифікувати основні сфери та фактори ризику. Для різних банків, окремих країн і регіонів ключові сфери ризику відрізняються[22].

Цей метод широко використовується на практиці на рівні банку та на рівні банківської системи.

3. Резервування - створення резервів для відшкодування втрат за кредитними операціями комерційних банків як метод управління кредитним ризиком полягає в акумуляції частини коштів на спеціальному рахунку для компенсації неповернених кредитів. Формування резервів є одним із методів зниження кредитного ризику на рівні банку, слугуючи для захисту вкладників, кредиторів та акціонерів. Одночасно резерви за кредитними операціями підвищують надійність і стабільність банківської системи в цілому.

Створення спеціального резерву для покриття нерозпізнаних кредитних ризиків дає змогу уникнути негативного впливу на розмір основного капіталу і є одним зі способів самострахування банку.

Процес формування резерву: I (найвища) - немає ризику або ризик є мінімальним;

II - помірний ризик;

III - значний ризик ;

IV - високий ризик;

V (найнижча) - реалізований ризик[44].

Заборгованість за активами та наданими фінансовими зобов'язаннями, віднесеними до V категорії, є безнадійною.

Створення таких резервів дає змогу уникнути можливих збитків від неповернення кредитів. Ступінь захищеності кредитного портфеля від втрат за допомогою таких коефіцієнтів.

Коефіцієнт захищеності кредитів ($K_{зб.кр.}$), який розраховується за формулою:

$$K_{зб.кр.} = \frac{P_{покр.зб.кр.}}{KP_{заг.в.}} \quad (1.1)$$

Де $P_{покр.зб.кр.}$ – резерви на покриття збитків за кредитами;

$KP_{заг.в.}$ – загальна величина кредитів.

Коефіцієнт покриття збитків резервами ($K_{покр.зб.Р}$), який розраховується за формулою:

$$K_{покр.зб.кр.} P = \frac{P_{покр.зб.кр.}}{KP_{зб.}} \quad (1.2)$$

Де $P_{покр.зб.кр.}$ - резерви на покриття збитків за кредитами;

$KP_{зб.}$ – збиткові кредити.

Коефіцієнт покриття кредитів капіталом ($K_{покр.кр.кап.}$), який розраховується за формулою:

$$K_{покр.кр.кап.} = \frac{K}{KP_{заг.в.}} \quad (1.3)$$

Де К – капітал;

КРзаг.в – загальна величина кредитів.

Ступінь повноти формування резерву (Іповн.), який розраховується за формулою:

$$I_{повн} = \frac{P_{\phi}}{P_p} \quad (1.4)$$

Де Рф - сума фактично створеного резерву;

Рр – розрахункова сума резерву виходячи із кредитного ризику.

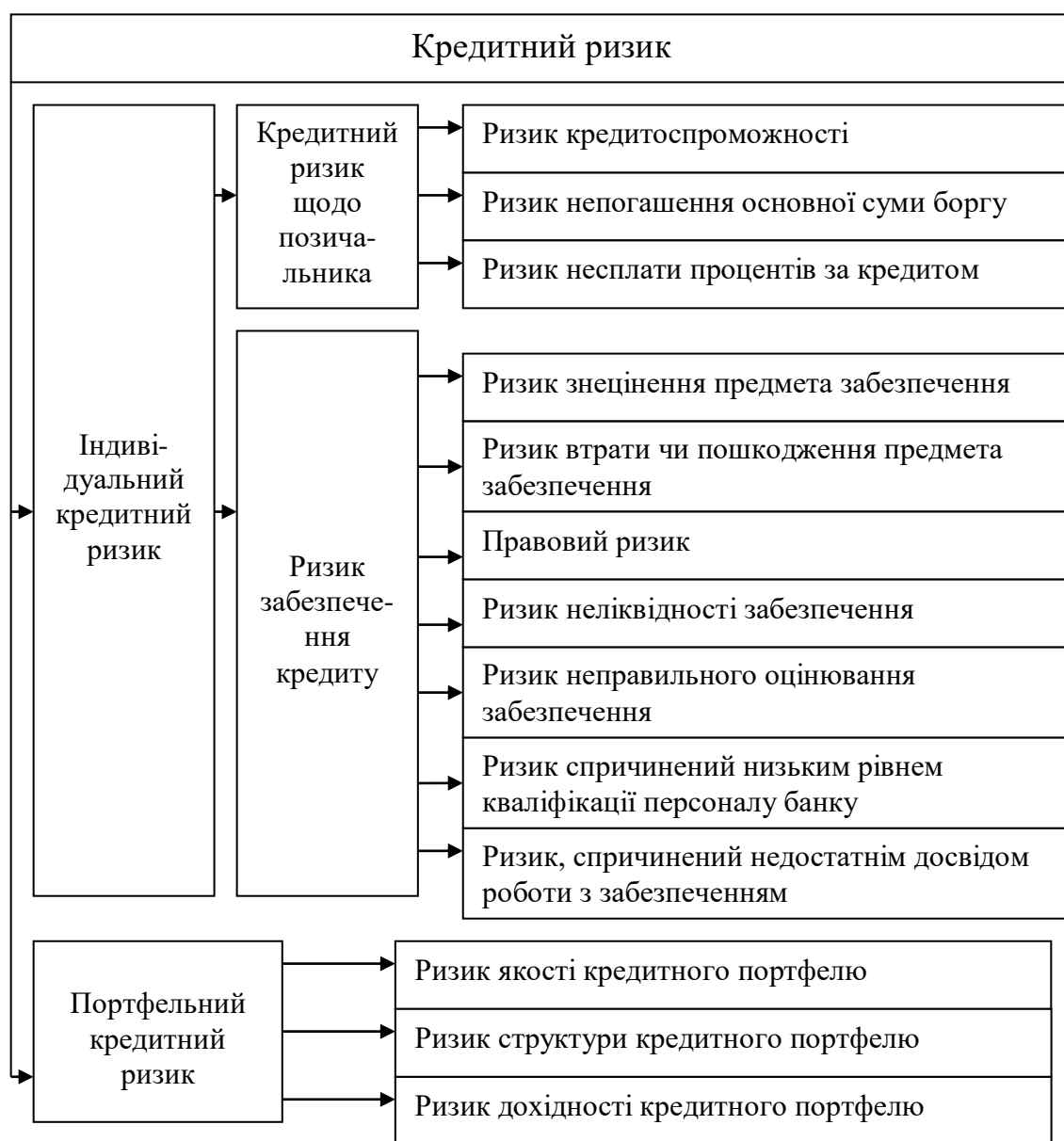

Рис. 1.9. Класифікація кредитних ризиків банку

На рис.1.9 зображено класифікацію кредитних ризиків банку.

Класифікацію методів управління кредитним ризиком зображено на рис.1.10.

Рис. 1.10 Методи управління кредитним ризиком

Управління кредитним ризиком включає у першу чергу дотримання нормативів.

Нормативи кредитного ризику – економічні нормативи, встановлені Національним банком України з метою зменшення банківських ризиків, та недотримання яких може призвести до фінансових труднощів у діяльності банку. До них належать нормативи Н7, Н8, Н9, Н10.

Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) встановлюється з метою обмеження кредитного ризику, що виникає внаслідок невиконання окремими контрагентами своїх зобов'язань.

Розмір кредитного ризику на одного контр-агента визначається як співвідношення суми всіх вимог банку до цього контрагента та всіх позабалансових зобов'язань, виданих банком щодо цього контрагента (групи

пов'язаних контрагентів), до регулятивного капіталу банку. Значення нормативу Н7 складає не більше 25%[32].

Норматив великих кредитних ризиків (Н8) встановлюється з метою обмеження концентрації кредитного ризику за окремим контрагентом або групою пов'язаних контрагентів.

Кредитний ризик, який прийняв банк на одного контрагента або групу пов'язаних контрагентів, вважають великим, якщо сума всіх вимог банку до цього контрагента (групи пов'язаних контрагентів) і всіх позабалансових зобов'язань, наданих банком щодо цього контрагента або групи пов'язаних контрагентів, становить 10% і більше регулятивного капіталу банку.

Н8 визначається як співвідношення суми всіх великих кредитних ризиків, наданих банком щодо всіх контрагентів, з врахуванням всіх позабалансових зобов'язань, виданих банком щодо цих контрагентів, до регулятивного капіталу банку.

Нормативне значення нормативу Н8 не повинно перевищувати 8-кратний розмір регулятивного капіталу банку[32].

Норматив максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (Н9) встановлюється з метою обмеження ризику, який виникає під час здійснення операцій з інсайдерами, що може призвести до прямого або непрямого впливу на діяльність банку.

Норматив Н9 розраховують як співвідношення суми всіх зобов'язань цього інсайдера (групи пов'язаних інсайдерів) перед банком і всіх позабалансових зобов'язань, виданих банком щодо цього інсайдера, та статутного капіталу банку. Нормативне значення коефіцієнта Н9 не повинно перевищувати 5%.

Норматив максимального сукупного розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам (Н10) встановлюється з метою обмеження сукупної суми всіх ризиків щодо інсайдерів.

Норматив Н10 розраховується як співвідношення сукупної заборгованості зобов'язань усіх інсайдерів перед банком і 100% суми

позабалансових зобов'язань, виданих банком щодо всіх інсайдерів, та статутного капіталу банку. Нормативне значення коефіцієнта Н10 не повинно перевищувати 30%[32].

1.3 Огляд сучасного стану банківської системи України

Банківська система України – це складова економічної системи держави, що включає в себе Національний банк України; інші банки (можуть бути як резидентами, так і нерезидентами або зареєстрованими у встановленому законодавством порядку на території України); небанківські фінансові установи, які займаються прийняттям вкладів, розміщенням кредитів або веденням рахунків клієнтів; фонд гарантування вкладів фізичних осіб; банківську інфраструктуру, а також зв'язки та взаємини між ними. Структура банківської системи є дворівневою.

На сьогоднішній час банківська система України — це один із найрозвинутіших елементів господарського механізму, оскільки її реформування було розпочате раніше за інші сектори економіки, що визначалося ключовою роллю банків при вирішенні завдань переходу до ринку[29].

На меті банки, як й інші комерційні установи та підприємства, мають отримання прибутку. Так наприклад, у січні – червні 2021 року платоспроможні банки отримали 30,1 млрд грн чистого прибутку, що на 26% більше, ніж у аналогічному періоді минулого року – 23,8 млрд грн. Рентабельність капіталу сектору зросла до 29% порівняно з 23% у I півріччі 2020 року. У II кварталі 2021 року фінансовий результат банків становив 19,1 млрд грн. Це в 2,5 раза більше, якщо порівняти з II кварталом 2020 року. Значною мірою цьому сприяло скорочення відрахувань до резервів: за перше півріччя вони скоротилися загалом на близько 70% р/р, відрахування в резерви під кредити – на понад 40% р/р та повернулися до докризового рівня.

Банки швидко адаптувалися до роботи в умовах карантинних обмежень, зберегли високу операційну ефективність, суттєво збільшили чисті процентні та комісійні доходи порівняно з кризовим 2020 роком.

Чистий процентний та комісійні доходи зростали темпами близько 30% у річному вимірі завдяки здешевленню вартості ресурсів, відновленню споживчого кредитування та зростанню обсягів безготівкових операцій із населенням. Водночас загалом операційні доходи банків за шість місяців поточного року зменшилися на 2%, витрати – зросли на 12%. Основна причина зниження доходів – переоцінка індексованих цінних паперів, яка в минулому році збільшувала прибуток, а в цьому році – зменшувала. Отримані доходи з запасом покривають операційні витрати й відрахування в резерви під кредитні ризики.

Таблиця 1.3

Кількість банків в Україні з 2008 по 2021 роки

	Кількість діючих банків	З них з іноземним капіталом	У т.ч. з 100% іноземним капіталом
на 01.01.2008	175	47	17
на 01.01.2009	184	53	17
на 01.01.2010	182	51	18
на 01.01.2011	176	55	20
на 01.01.2012	176	53	22
на 01.01.2013	176	53	22
на 01.01.2014	180	49	19
на 01.01.2015	163	51	19
на 01.01.2016	117	41	17
на 01.01.2017	96	38	17
на 01.01.2018	82	38	18
на 01.01.2019	77	37	23
на 01.01.2020	75	35	23
на 01.01.2021	74	33	23

Розглянемо динаміку змін кількості банків на території України в таблиці 1.3.

Станом на 01 липня 2021 року із 73 платоспроможних фінансових установ 63 банки були прибутковими та отримали чистий прибуток 30,3 млрд грн, що перекрыло збитки 10 банків на загальну суму 0,2 млрд грн. [32].

Проілюструємо отримані дані на рисунку 1.12.

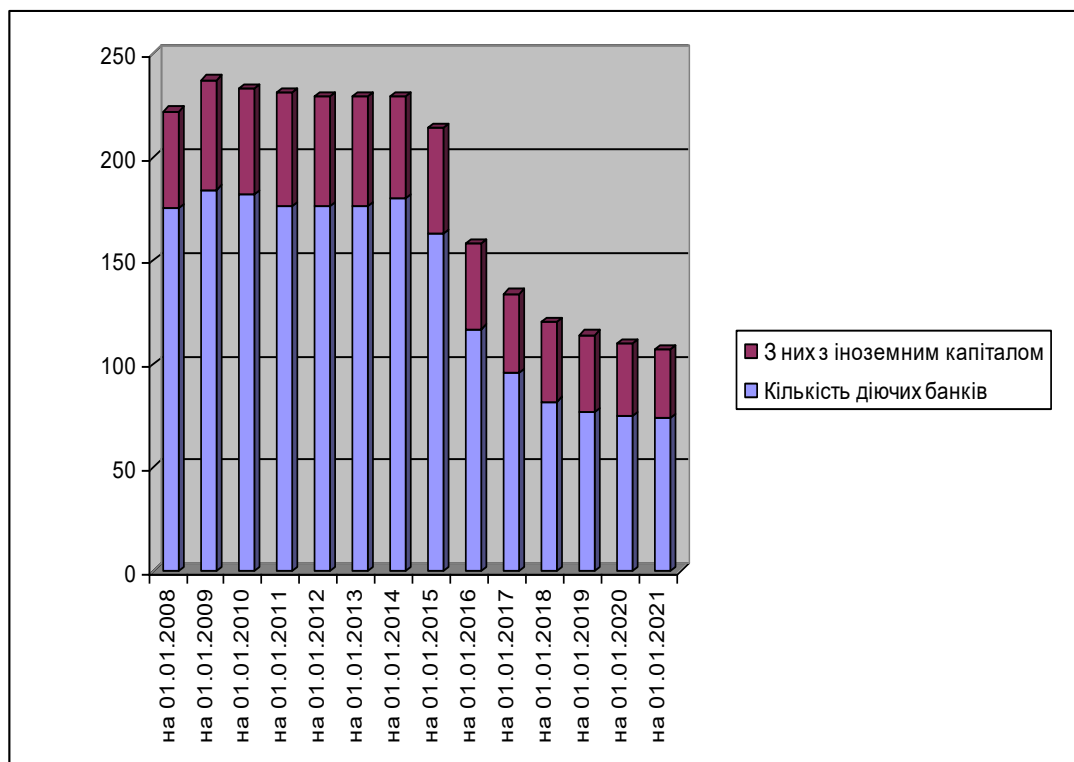

Рис. 1.12. Динаміка зміни кількості банків в період 01.01.2008 - 01.01.2021 рр.

З даних таблиці 1.3 та рисунку 1.12 видно, що в період 2008-2021 рр. кількість банків зменшувалась, в кінцевому випадку відхилення склало 101 банк. На початок 2021 року кількість банків з іноземним капіталом склала 33 установи – це на 14 банків менше, порівняно з 2008 роком (із 100% іноземним капіталом навпаки кількість зросла на 6 установ, порівняно з 2008 роком).

Розглянемо характеристику активів банківської діяльності України за 2018-2020 роки в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Аналіз активів банківських установ України за 2018-2020 рр.

Назва показника	31.12. 2018 (млн. грн.)	31.12. 2019 (млн. грн.)	Абс. Відх., млн.грн	Темп росту, %	31.12. 2020 (млн. грн.)	Абс. Відх., млн.г рн.	Темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Активи	135970 3	1493298	133595	109,83	1822841	32954 3	122,07
Активи в іноземній валюті	494623	492157	-2466	99,50	585493	93336	118,96
Загальні активи (не скориговані на резерви активними операціями)	191061 4	1981594	70980	103,72	2205915	22432 1	111,32
Загальні активи (не скориговані на резерви активними операціями) в іноземній валюті	778773	717708	-61065	92,16	745787	28079	103,91
Готівкові кошти	46941	56304	9363	119,95	73174	16870	129,96
Банківські метали	344	369	25	107,27	572	203	155,01
Кошти в НБУ	35549	76126	40577	214,14	37615	- 38511	49,41

Продовження таблиці 1.4

1	2	3	4	5	6	7	8
Кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках	86748	118237	31489	136,30	176041	57804	148,89
Строкові вклади в інших банках та кредити, надані іншим банкам	33699	34995	1296	103,85	50376	15381	143,95
Кредити надані клієнтам	111886 0	1033430	-85430	92,36	960597	- 72833	92,95
Вкладення в цінні папери та довгострокові інвестиції	480615	539466	58851	112,24	791373	25190 7	146,70
Резерви за активними операціями банків	556445	492229	-64216	88,46	388449	- 10378 0	78,92
Рентабельність активів, %	1,69	4,26	2,57	252,07	2,44	-1,82	57,28

З таблиці 1.4 бачимо, що активи банків щороку зростали, так на 31.12.2019 вони склали 1493298 млн.грн., що на 133595 млн.грн. більше, аніж на 31.12.2018. За 2020 рік зазначені активи також зростали та склали 1822841 млн.грн., тобто зростання склало 329543 млн.грн. або 22,07%. Готівкові кошти банківських установ також мали тенденцію до збільшення, що свідчить про забезпечення ними ліквідності, на 31.12.2020 вони склали 73174 млн.грн. (темп росту 129,96%). Кошти в НБУ навпаки зменшились на 31.12.2020, а саме на 38511 млн.грн. та склали 37615 млн.грн.

Проілюструємо отримані дані на рисунку 1.13.

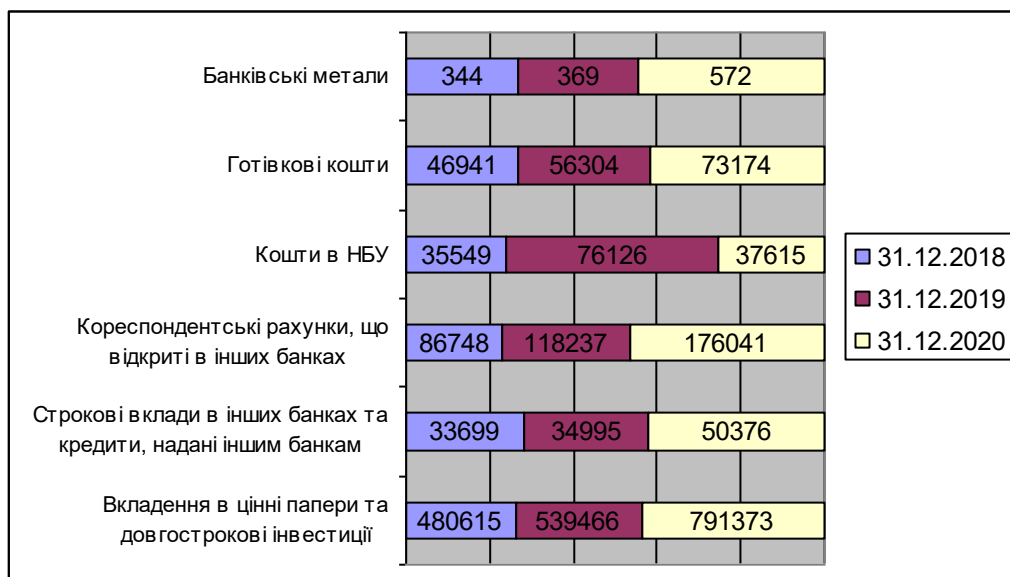

Рис. 1.13. Аналіз активів банківської діяльності України за 2018-2020 рр.

Кредитна діяльність є однією із найголовніших для банківських установ, адже є важливим джерелом отримання прибутку. Втім протягом досліджуваного періоду кредити надані клієнтам поступово зменшувались. Так, якщо на 31.12.2018 їх вартість складала 1118860 млн.грн., то на 31.12.2019 вже – 1033430 млн.грн., абсолютне зменшення 85430 млн.грн. У 2020 році тенденція продовжилась, так їх вартість складала 960597 млн.грн. (на 72833 млн.грн. менше). Такий негативний спад викликаний погіршенням економічної ситуації в країні.

Банківська система пережила нещодавню кризу, спричинену пандемією Covid-19, та відповідні жорсткі карантинні обмеження менш болісно порівняно з іншими секторами економіки. Так, банківський сектор зберіг високу прибутковість, хоч і нижчу порівняно з попереднім роком.

Банківські установи змогли підтримувати свою рентабельність на високому рівні під час активного зниження процентних ставок у першому півріччі, а негативний чистий прибуток був зафіксований лише єдиний раз у червні, коли банки віднесли на рахунок витрат свої збитки, понесені під час жорсткого карантину навесні. Стійкість банківської системи до кризи також знаходить своє відображення у відсутності масового банкрутства банків

протягом року. Так, лише три із 77 банків минулого року були виведені з ринку.

Попри те, що в Україні вже впродовж своєї історії відбувались більш значні економічні кризи із глибшим падінням ВВП, криза 2020 року була унікальною за своїми масштабами, впливом і наслідками – як позитивними, так і негативними.

Проведемо аналіз пасивів банківських установ України за 2018-2020 роки в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Аналіз пасивів банківських установ України за 2018-2020 рр.

Назва показника	31.12. 2018 (млн. грн.)	31.12. 2019 (млн. грн.)	Абс. Відх., млн.грн.	Темп росту, %	31.12. 2020 (млн. грн.)	Абс. Відх., млн.грн.	Темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Пасиви	1359703	1493298	133595	109,83	1822841	329543	122,07
Капітал	154960	199921	44961	129,01	209460	9539	104,77
з нього: статутний капітал	465532	470712	5180	101,11	479932	9220	101,96
Зобов'язання банків	1204743	1293377	88634	107,36	1613381	320004	124,74
Строкові вклади (депозити) інших банків та кредити, що отримані від інших банків	42178	23912	-18266	56,69	24235	323	101,35

Продовження таблиці 1.5

1	2	3	4	5	6	7	8
Кошти суб'єктів господарювання	406367	498157	91790	122,59	646491	148334	129,78
Кошти фізичних осіб (з ощадними (депозитними) сертифікатами)	508457	552115	43658	108,59	681892	129777	123,51
Кошти небанківських фінансових установ	23794	26885	3091	112,99	34704	7819	129,08
з них: строкові кошти небанківських фінансових установ	15224	17397	2173	114,27	17573	176	101,01
з них: нерезиденти	24	26	2	108,33	216	190	830,77
з них: нараховані витрати до сплати	234	266	32	113,68	151	-115	56,77
з них: дисконт/премія	1	-8	-9	-800	-9	-1	112,5
кошти небанківських фінансових установ в іноземній валюті	5732	4571	-1161	79,75	5863	1292	128,27
кошти небанківських фінансових установ в національній валюті	18063	22314	4251	123,53	28841	6527	129,25
Рентабельність капіталу, %	15	33	19	228,02	19	-14	57,46

З таблиці 1.5 бачимо, що пасиви банків щороку зростали та на 31.12.2020 склали 1822841 млн.грн., що на 22,07% більш, ніж на 31.12.2019. Капітал банку також мав тенденцію до зростання, а саме темп росту власного капіталу на 31.12.2020 склав 104,77%, тобто за рік приріст склав 4,77%, що в грошовому виразі склало 9539 млн.грн., власний капітал на 31.12.2020 склали 209460 млн.грн. У 2019 році приріст власного капіталу склав 44961 млн.грн. або 29,01%.

Зобов'язання банків також зростали. Негативний момент відзначився в тому, що темп зростання зобов'язань банків був значно вищим, ніж зростання власного капіталу. Така ситуація свідчить про нарощення позикових коштів, що посилює залежність банків від зовнішніх кредиторів та знижує їх фінансову автономність та стійкість.

Кошти суб'єктів господарювання постійно зростали та склали 646491 млн.грн. на 31.12.2020, темп їх приросту у порівнянні з 2019 роком склав 29,78%. Кошти фізичних осіб мали ту саму тенденцію, тобто довіра до банківських установ підвищувалась, населення все більше зберігало грошових коштів в банках. Кошти небанківських фінансових установ також щороку зростали та на 31.12.2020 вони склали 7819 млн.грн.

Одним із найважливіших показників діяльності банківських установ є рентабельність капіталу. Зазначений показник на 31.12.2019 складав 33%, в той час як на 31.12.2018 – 15%. Тобто прибутковість капіталу за 2019 рік значно підвищилась, а саме на 19%. Рентабельність капіталу свідчить про те, що капітал банківських установ використовувався ефективно. Втім за 2020 рік рентабельність капіталу значно впала. Зазначений показник за рік знизився на 14% та склав 19%.

Таким чином, протягом 2018-2020 рока банківські установи України нарощували свої пасиви, втім відзначилась негативна тенденція нарощування пасивів за рахунок зростання зобов'язань банків, слід відзначити, що власний капітал також збільшувався. Протягом 2018-2020 років використання пасивів

банків було ефективним та прибутковим, проте за 2020 рік рентабельність капіталу знизилась до 19%.

Проведемо аналіз доходів та витрат банківських установ України за 2018-2020 роки в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6

Аналіз доходів та витрат банківської системи за 2018-2020 рр.

Назва показника	31.12. 2018 (млн. грн.)	31.12. 2019 (млн. грн...)	Абс. Відх., млн.грн.	Темп росту, %	31.12. 2020 (млн. грн.)	Абс. Відх., млн.грн.	Темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7	8
ДОХОДИ	204554	243102	38548	118,84	250171	7069	102,91
процентні доходи	140803	152954	12151	108,63	147743	-5211	96,59
комісійні доходи	50969	62057	11088	121,75	70640	8583	113,83
результат від переоцінки та від операцій купівлі-продажу	1853	16225	14372	875,61	21507	5282	132,55
Інші операційні доходи	8589	8147	-442	94,85	6813	-1334	83,63
Інші доходи	1809	2809	1000	155,28	2705	-104	96,30
Повернення списаних активів	532	909	377	170,86	763	-146	83,94
ВИТРАТИ	182215	184746	2531	101,39	210445	25699	113,91
процентні витрати	67760	74062	6302	109,30	62895	-11167	84,92
комісійні витрати	13159	18096	4937	137,52	24132	6036	133,36
Інші операційні витрати	16800	11790	-5010	70,18	16405	4615	139,14
Загальні адміністративні витрати	53670	62936	9266	117,26	69437	6501	110,33
Інші витрати	2011	2379	368	118,30	2728	349	114,67
відрахування резерви	23758	10714	-13044	45,10	31037	20323	289,69
податок на прибуток	5057	4769	-288	94,30	3811	-958	79,91
ЧИСТИЙ ПРИБУТОК (ЗБИТОК)	22339	58356	36017	261,23	39727	-18629	68,08

Для банків України протягом 2018-2020 років були характерні неоднозначні тенденції, що відображали покращення результативності їх діяльності у 2019 році та погіршення їх діяльності у 2020 році.

COVID-19 погіршив фінансовий стан банків, проте менш відчутно, ніж очікувалося навесні 2020 року. Кількість збиткових банків не зросла. У 2020 році з 73 платоспроможних банків 65 банків були прибутковими та отримали чистий прибуток 47,7 млрд грн, що перекрыло збитки 8 банків на загальну суму 6,4 млрд грн.

Проілюструємо дані щодо доходів та витрат банківської системи за 2018-2020 рр. на рисунку 1.14.

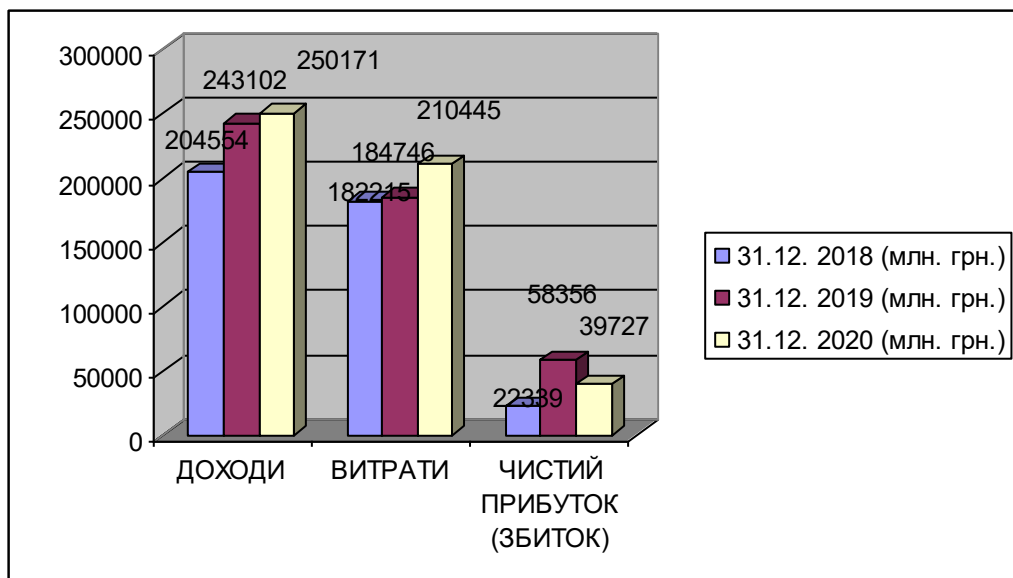

Рис. 1.14. Аналіз доходів та витрат банківської системи за 2018-2020 рр.

Представлені дані свідчать, що доходи банківських установ щороку зростали, втім зростали й витрати, проте темп зростання доходів був вищий, що забезпечило отримання чистого прибутку у сумі 58356 млн.грн. у 2019 році. У 2020 році тенденція дещо змінилась, адже COVID-19 призвів до значного зростання витрат, який негативно вплинув на прибутковість діяльності.

Таким чином, протягом 2018-2020 років банківські установи України нарощували майно та капітал, втім нарощування відбувалось більшою частиною за рахунок зовнішнього капіталу, відбувалось нарощування зобов'язань, що посилювало їх фінансову залежність. Діяльність банківських установ протягом 2018-2020 років була прибутковою, у 2019 році відзначилась позитивна тенденція до зростання чистого прибутку на 36017 млн.грн., до 58356 млн.грн. Але непередбачувана пандемія на COVID-19 вимусила банки зазнати великі витрати, що негативно сказалося на чистому прибутку, адже він скоротився на 18629 млн.грн.

За весь час функціонування банківської системи України найбільш тяжким періодом був кризовий час 2014 року та роки після нього. Це можна простежити через кількість скорочення банків до 2014 року та після нього. Так, наприклад, за період 2008-2014 рр. кількість варіювалась в межах 175-184 установ, тобто за рік могло ліквідуватись 4-5 банків, або зовсім не потерпіти змін, втім після кризового 2014 р. кількість різко почала зменшуватись і тільки за 2014-2018 рр. скоротилась удвоє. Криза 2014 р. потягла за собою погіршення якості кредитного портфеля банків. По-перше, частка кредитного портфелю в активах зменшилась, порівняно з докризовим періодом. Якщо раніше питома вага кредитного портфелю складала 50-60%, а інвестиційного 15%, то після кризи все склалося навпаки. По-друге, почали стрімко зростати резерви під кредитну заборгованість, кредити набули статусу високоризикових; зросла частка NPL кредитів (на початок 2021 р. склала 41%).

Висновки до розділу 1

Найголовнішим видом діяльності комерційного банку є кредитна діяльність. Від неї залежить фінансовий результат, а отримання прибутку є головною метою існування банку. Через надання кредитів здійснюється рух

грошових коштів шляхом акумуляції і перерозподілом їх у різні сфери виробництва, де існував дефіцит цих коштів.

Банківська діяльність завжди супроводжується низкою ризиків. Вони можуть призвести до фінансових втрат. Для уникнення будь-яких втрат комерційному банку необхідно вміти правильно застосовувати методи управління ризиками (перш за все це аналіз кредитоспроможності позичальника).

Криза спричинена Covid-19 охарактеризувалась тим, що комерційні банки зуміли зберегти високу прибутковість і підтримати рівень своєї рентабельності (хоча деякі фінансові показники і виявились все одно нижчими, порівняно з передкризовим періодом).

Криза 2014 р. потягла за собою погіршення якості кредитного портфеля банків. По-перше, частка кредитного портфелю в активах зменшилась. По-друге, почали стрімко зростати резерви під кредитну заборгованість, кредити набули статусу високоризикових; зросла частка NPL кредитів (на початок 2021 р. склала 41%).

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»

2.1 Організаційно-економічна характеристика ПАТ «Креді Агріколь Банк»

Акціонерне товариство «Креді Агріколь Банк» зареєстровано Національним банком України 10 лютого 1993 року за реєстраційним № 149. ПАТ «Креді Агріколь Банк» є резидентом України. Зареєстрований та сплачений статутний капітал банку станом на 31 грудня 2020 року становив 1222929 тис. грн.

Пріоритетами корпоративної поведінки банку є прозорість, фінансова стабільність та прибутковість, а також дотримання прав і законних інтересів акціонерів та стейкхолдерів банку. Станом на 31 грудня 2020 року єдиним акціонером ПАТ «Креді Агріколь Банк» є CREDIT AGRICOLE S.A., що знаходиться у Франції та володіє 100 % акцій банку.

Відносини з акціонерами ПАТ «Креді Агріколь Банк» будуються відповідно до Принципів (Кодексу) корпоративного управління банку.

ПАТ «Креді Агріколь Банк» надає акціонеру реальну можливість реалізувати свої права, передбачені Статутом і законодавством України, а також ефективний засіб правового захисту у випадку порушення його прав. Акціонер має право управляти акціями на свій розсуд та здійснювати щодо них будь-які дії, що не порушують законодавство або права та інтереси інших сторін. Креді Агріколь Банк, у свою чергу, гарантує право акціонера на невідкладне отримання повної та достовірної інформації про фінансовий та економічний стан банку. Відносини між банком та акціонером будуються на принципах співпраці, прозорості, ефективного управління та контролю, соціальної відповідальності та відповідності законодавству, що дозволяє акціонеру приймати інформовані рішення.

У 2020 році функціонал щодо визначення та ведення переліку пов'язаних осіб згідно з рекомендацією НБУ було передано до Юридичного департаменту ПАТ «Креді Агріколь Банк», проводилось доопрацювання окремих модулів для реєстрації та обробки отриманої інформації щодо пов'язаних осіб банку.

Протягом 2018-2020 років ПАТ «Креді Агріколь Банк» надав банківські та фінансові послуги на грошовому та валютному ринках відповідно з отриманою банківською ліцензією № 99, що видана Національним банком України 12 жовтня 2011 року, Генеральною ліцензією на здійснення валютних операцій № 99-2 та додатком до Генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій № 99-2, що видані Національним банком України 04 жовтня 2016 року, ліцензіями Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку на здійснення депозитарної, брокерської та дилерської діяльності.

ПАТ «Креді Агріколь Банк» є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

ПАТ «Креді Агріколь Банк» є принциповим членом VISA та MasterCard. ПАТ «Креді Агріколь Банк» – це сучасний універсальний банк та найстарший іноземний банк в Україні. ПАТ «Креді Агріколь Банк» обслуговує всі категорії клієнтів: від приватних осіб до великих міжнародних корпорацій, включаючи преміум-клієнтів, – та надає їм повний спектр фінансових послуг завдяки спеціалізованим командам.

Особливий акцент банк робить на співпраці з агросектором, пропонуючи своїм клієнтам поєднання аграрної та фінансової експертизи, а також інноваційні рішення для українського ринку. ПАТ «Креді Агріколь Банк» посідає провідні позиції на ринку автокредитування.

У 2008 році ПАТ «Креді Агріколь Банк» став першим банком в Україні, який започаткував партнерські програми з виробниками автомобілів та автодилерами. Сьогодні банк співпрацює з понад 400 автосалонами. ПАТ «Креді Агріколь Банк» є єдиним банком в Україні, що має сертифікат

відповідності автомобільного кредитування міжнародному стандарту ISO 9001.

ПАТ «Креді Агріколь Банк» обслуговує понад 300 000 активних приватних клієнтів та 18 000 корпоративних клієнтів, серед яких понад 1000 міжнародних корпорацій та великих локальних компаній, понад 1500 середніх компаній та більше 15 000 представників малого та середнього бізнесу.

Мережа досліджуваного банку об'єднана в 5 макрорегіонів: Східний, Західний, Центральний, Південно-Східний, Південний. Станом на 31 грудня 2020 року регіональна мережа налічувала 147 відділень (31 грудня 2019 року: 150 відділень).

Відділення знаходяться по всій території України, у тому числі і 6 відділень нового формату в Києві, Дніпрі та Харкові. Банк є партнером об'єднаної банкоматної мережі «АТМОСфера», яка налічує понад 1 000 банкоматів, а також володіє власною мережею із 310 банкоматів.

Надійність та ділова репутація банку в Україні підтверджена найвищими можливими рейтингами FITCH, лідерськими позиціями в рейтингах стійкості, надійності та прибутковості банків. ПАТ «Креді Агріколь Банк» – соціально орієнтована компанія, яка підтверджує свій статус великою кількістю проектів, реалізованих у рамках програми корпоративної соціальної відповідальності «We Care!».

ПАТ «Креді Агріколь Банк» є надійним партнером для своїх клієнтів та вже понад 125 років залишається відданою своїм незмінним цінностям – клієнтоорієнтованості, відповідальності та солідарності. Група прагне встановити довгострокові відносини з кожним із 51 млн своїх клієнтів, аби підтримувати їхні проекти, допомагати у складні періоди життя та захищати їхні інтереси у 47 країнах. ПАТ «Креді Агріколь Банк» обслуговує всіх клієнтів: фізичних осіб, місцевих підприємців, фермерські господарства і міжнародні компанії, дотримуючись принципів прозорості, лояльності та доступності.

Клієнторієнтована модель універсального банкінгу ПАТ «Креді Агріколь Банк» лежить в основі амбітного Клієнтського проекту, який зосереджений на побудові всеохоплюючих і довготривалих відносин з її клієнтами. Синергія між різними бізнес-напрямами Credit Agricole забезпечує кожному клієнту доступ до бази різноманітних професійних компетенцій, що дозволило створити модель дистрибуції, яка на 100 % цифрова та на 100 % сповнена людського спілкування.

ПАТ «Креді Агріколь Банк» прагне досконалості у відносинах із клієнтами, у сферах щоденного банкінгу, кредитних і ощадних продуктів, страхування, управління активами, управління приватним капіталом, лізингу, факторингу, корпоративного й інвестиційного банкінгу, обслуговування активів, платіжних послуг і операцій з нерухомістю.

Політика корпоративної соціальної відповідальності є втіленням духу кооперації та взаємодопомоги, а також амбітного прагнення групи Credit Agricole. Група приділяє особливу увагу екологічним та соціальним проектам, підтримуючи прогрес та зміни у цих сферах. Системна інтеграція кліматичних ризиків до своїх фінансових та інвестиційних стратегій, зокрема управління активами і страхування, а також дедалі активніша участь у проектах з відновлюваної енергетики та підтримка клієнтів, які переходять на низьковуглецеву економіку також свідчать про політику відповідального ставлення ПАТ «Креді Агріколь Банк» до зазначених проблем.

Організаційна структура ПАТ «Креді Агріколь Банк» представлена на рисунку 2.1.

Система ПАТ «Креді Агріколь Банк» має дивізійну організаційну структуру, яка складається з департаментів, управлінь у складі департаменту, самостійних управлінь. Самостійні структурні підрозділи підпорядковуються Голові Правління та Членам Правління. Суттєві зміни організаційної структури за 2018-2020 роки - відсутні.

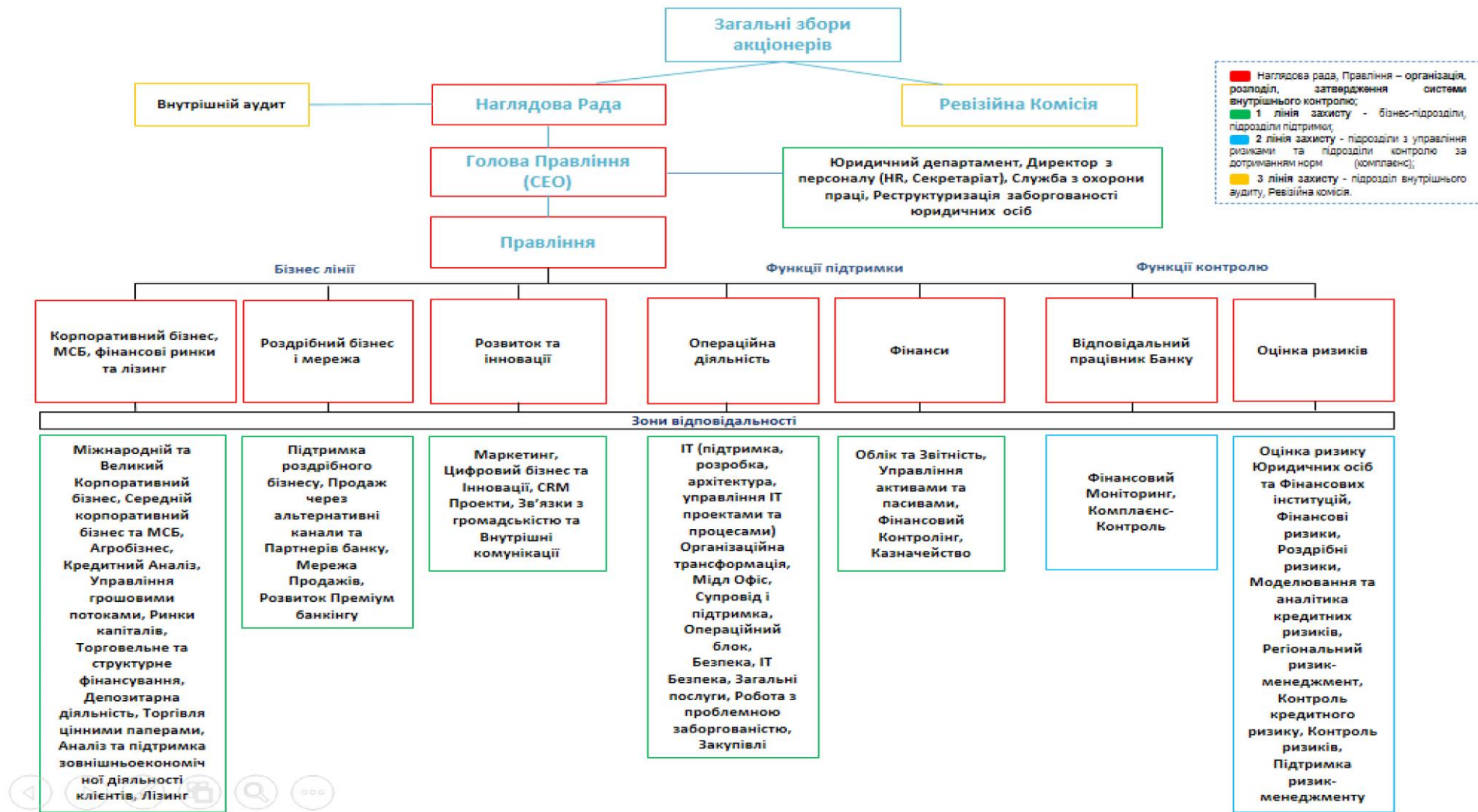

Рис. 2.1. Організаційна структура ПАТ «Креді Агріколь Банк»

Політика з управління персоналом ПАТ «Креді Агріколь Банк» в 2020 році будувалась відповідно до стратегії банку. Станом на 31 грудня 2020 року кількість працівників банку становила 2 346 осіб, з них 70 % жінок та 30 % чоловіків. Середній вік працівників банку становить 39 років, середній стаж роботи в ПАТ «Креді Агріколь Банк» становить 6 років 6 місяців.

ПАТ «Креді Агріколь Банк» надає своїм працівникам можливість професійного та особистого розвитку, забезпечуючи доступ кожному співробітнику до комплексного навчального середовища. Враховуючи особливості 2020 року, навчання було сконцентровано в дистанційному режимі та його співвідношення до очного навчання склало 90:10 відповідно. Всього у 2020 році працівники пройшли 3 077 навчальних сесій, а кількість тренінгових годин на 1 працівника склала 15 годин за рік.

Правління ПАТ «Креді Агріколь Банк» – виконавчий орган банку, який здійснює управління його поточною діяльністю та відповідає за результати його роботи згідно з принципами та процедурами, встановленими Статутом, рішеннями Загальних зборів акціонерів (єдиного Акціонера) і Наглядової Ради банку.

З квітня 2020 року Правління банку очолює Голова Правління Де Корду Карлос Станіслаас, Марі, Фернанд. Станом на 31 грудня 2020 року Правління банку функціонує в наступному складі: Бондарєва Лариса Валеріївна, заступник Голови Правління, відповідальна за корпоративний бізнес, МСБ, фінансові ринки та лізинг. Жукова Галина Валентинівна, заступник Голови Правління, відповідальна за роздрібний бізнес та мережу продажів. Паллар Жан-П'єр Рауль Л., заступник Голови Правління, відповідальний за операційний напрямок. Ферм Ханс Джон Улоф, член Правління, відповідальний за оцінку ризиків. Коллер Гюнтер, Жан-Марі, член Правління, відповідальний працівник банку. Джорджіо Сопранзі, член Правління, фінансовий директор. Стефан Фаллік, член Правління, відповідальний за розвиток та інновації. Роль Наглядової Ради полягає у

представленні інтересів акціонерів, захисті їхніх прав та здійсненні контролю за діяльністю Правління банку.

Наглядова Рада ПАТ «Креді Агріколь Банк» здійснює свою діяльність у межах компетенції, визначеної чинним законодавством України, Статутом банку та Положенням про Наглядову Раду. Функціональні обов'язки всіх членів Наглядової Ради визначені Положенням про Наглядову Раду банку. Рішення Наглядової Ради приймається більшістю голосів членів Наглядової Ради, які брали участь у засіданнях і мали право голосу. Один член Наглядової Ради має при голосуванні один голос. У разі рівного розподілу голосів під час прийняття рішення голос Голови Наглядової Ради є вирішальним. Рішення Наглядової Ради можуть прийматися шляхом опитування (проведення заочного голосування) у порядку, визначеному Положенням про Наглядову Раду.

Основними досягнутими цілями у роботі Наглядової Ради у 2020 році було здійснення контролю за фінансово-економічними результатами діяльності банку та дотриманням банком законодавства і внутрішніх документів у процесі провадження фінансово-господарської діяльності. Отримані банком результати підтверджують ефективність стратегії і надійність роботи органів управління та контролю банку в складних умовах.

Діюча бізнес-модель ПАТ «Креді Агріколь Банк» є гармонійним поєднанням двох напрямів:

- тісної співпраці з корпоративним бізнесом;
- орієнтації на клієнтів і розвиток роздрібного бізнесу.

Креді Агріколь Банк в 2020 році відносив до корпоративного сегмента юридичних та фізичних осіб підприємців з річною виручкою від 5 млн грн по всій Україні, крім окупованих територій. Креді Агріколь Банк співпрацює з міжнародними компаніями, середнім корпоративним бізнесом малим та середнім бізнесом. Велика частина портфелю клієнтів корпоративного сегменту – клієнти агрогалузі. ПАТ «Креді Агріколь Банк» надає таким

клієнтам повний спектр банківських продуктів (розрахунково-касове обслуговування гривневих та валютних операцій, продукти фінансування).

Основні показники ПАТ «Креді Агріколь Банк» станом на 31.12.2020 за напрямками діяльності представлено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Основні показники за напрямками діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк» станом на 31.12.2020

Сегмент	Критерії сегментації	Кількість клієнтів	Портфель пасивів, млн. грн.	Портфель активів, млн. грн.	Стратегічні напрямки
Міжнародний на великий корпоративний бізнес	Міжнародні компанії, та великі локальні компанії з річним доходом від 200 млн доларів США в еквіваленті	1 156 67 нових клієнтів за 2020, з яких близько 50 клієнтів міжнародного бізнесу	20 504 +50 % 2020 vs 2019	11 588 +28 % 2020 vs 2019	Розширення співпраці з компаніями, що належать іноземним транснаціональним групам. Фокус на важливих клієнтах Crédit Agricole SA та лідерах міжнародного бізнесу
Середній корпоративний бізнес	Компанії з річним доходом від 10 до 200 млн доларів США в еквіваленті	1 623 115 нових клієнтів за 2020	5 397 +108 % 2020 vs 2019	9 222 +16 % 2020 vs 2019	ТОП клієнтів українського бізнесу, лідери галузі
Малий та середній бізнес	Компанії з річним доходом від 5 млн грн до 10 млн доларів США в еквіваленті	12 026 631 нових клієнтів за 2020	5 820 +24 % 2020 vs 2019	3 400 +24 % 2020 vs 2019 У високий сезон більше 75 % портфелю - кредити агрокомпаніям	Орієнтація на стабільні компанії, диверсифікація портфеля

Стратегічною метою ПАТ «Креді Агріколь Банк» є використання значного існуючого потенціалу банку та потенціалу Групи CREDIT

AGRICOLE для високотехнологічного розвитку, зберігаючи курс на універсальність та співпрацю з підприємствами аграрного сектору.

Агробізнес є одним зі стратегічних секторів для ПАТ «Креді Агріколь Банк», який виступає помітним гравцем на українському агроринку. Важливі досягнення банку в цьому секторі базуються на досвіді ПАТ «Креді Агріколь Банк» та на відданій агрокоманді, яка глибоко розуміє особливості сільськогосподарського виробництва, стратегію розвитку аграрного бізнесу та середовище роботи клієнтів, включаючи вплив клімату, економічні та технологічні фактори. ПАТ «Креді Агріколь Банк» проводить освітній проект Агрошкола. Його ключовою метою є розширення досвіду та підвищення знань банківських фахівців в агробізнесі. Програми партнерства дають можливість банку та його партнерам пропонувати клієнтам привабливі умови фінансування. На кінець 2020 року в ПАТ «Креді Агріколь Банк» діяли 47 партнерські програми фінансування оборотних коштів та інвестиційних потреб (+5 програм за 2020 рік).

ПАТ «Креді Агріколь Банк» планує подальший розвиток бізнесу в сегментах малого, середнього та корпоративного бізнесу. Відповідно до середньотермінового плану основні зусилля будуть спрямовані на діяльність у наступних напрямках:

- зміцнення лідируючих позицій у стратегічних фокусах (таких як агро-агрі, міжнародний корпоративний бізнес);
- підтримка середнього корпоративного бізнесу в цільових галузях;
- прискорення розвитку малого та середнього бізнесу за допомогою нових програм партнерства та кращої диверсифікації портфеля.

У 2019 році ПАТ «Креді Агріколь Банк» розпочав реалізацію середньострокового плану на 2019-2022 роки, який визначає ключові стратегічні амбіції та цілі на наступні роки. Цей план є невід'ємною частиною стратегії Групи Креді Агріколь. Стратегія ґрунтується на моделі, орієнтованій на відносини, де основна увага приділяється нашим клієнтам,

співробітникам і навколишньому середовищу, а її досягнення забезпечується через три основних елементи:

- клієнтський проект: ґрунтується на універсальній моделі банкінгу. Така модель забезпечує велику різноманітність експертизи, широкий спектр банківських продуктів і послуг з метою надання підтримки цільовим клієнтам і задоволення їх потреб.

- людський проект: орієнтований на розвиток співробітників.

- соціальна відповідальність, ключовим пріоритетом якої є підтримка розвитку місцевої економіки за допомогою інновацій і стимулювання дружнього до довкілля бізнесу через спеціальний асортимент продуктів (потужна підтримка «зеленого фінансування»).

2020 рік ознаменувався особливим впливом цифрових технологій на суспільство з приходом COVID-19, який змусив усіх пристосувати свій спосіб життя і споживання до нових умов. Карантин, який тривав протягом другого кварталу 2020 року, змусив банки шукати інші способи забезпечити щоденне банківське обслуговування клієнтів, а також їх можливості отримувати консультації та купувати продукти. У зв'язку з цим у 2019 році Креді Агріколь Банк вирішив розпочати розробку свого нового додатку мобільного банкінгу для клієнтів-фізичних осіб під назвою СА+. Запуск додатку відбувся у 2020 році, у самий розпал карантинних обмежень, і запропонував клієнтам широкий спектр функцій, що дозволяють здійснювати щоденні банківські послуги цілодобово.

У 2020 році ПАТ «Креді Агріколь Банк» продовжував інвестувати у сферу досліджень та розроблень. На розвиток інформаційних технологій було витрачено 260 млн грн у 2020 р., в той час як у 2019 році – 251 млн. грн.

В 2020 році банк запровадив на ІТ-платформі овердрафти та готівкові кредити для ФОП, а кредитування авто для ФОП вже тестується співробітниками банку. ПАТ «Креді Агріколь Банк» продовжив діяльність у напрямі трансформації роботи відділень додаючи нові продукти та сервіси до переліку операцій самообслуговування.

Продовжуючи тренд переходу до онлайн ПАТ «Креді Агріколь Банк» запусив новий сервіс оформлення готівкового кредиту та кредитної карти на сайті банку, а також реалізація готівкового кредиту з кредитним лімітом. Для корпоративного сегменту в 2020 запустили новий продукт, що дає можливість клієнтам банку користуватись не лише кредитними продуктами, а і фінансовим лізингом.

ПАТ «Креді Агріколь Банк» продовжує залучати нових корпоративних клієнтів надаючи послуги автоматизації обміну фінансовими даними між банком та клієнтом (Host2Host). У вересні 2020 року було запусчено проект зі створення нового власного інтернет-банкінгу для ФОП та вже у жовтні 2021 заплановано продемонструвати це рішення Клієнтам банку. Для повноцінного та якісного обслуговування клієнтів ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2020 року було значно автоматизовано внутрішньобанківські операції, включаючи модернізацію інфраструктури відділень та своєчасну міграцію всіх систем банку на сучасні та безпечні платформи, також забезпечено щоденною управлінською звітністю керівників усіх ланок.

Пандемія COVID-19 принесла безпрецедентні ризики порушення безперервності діяльності. Завдяки застосуванню технології RPA (роботизована автоматизація процесів) ПАТ «Креді Агріколь Банк» покращив і вдосконалив процеси, виконання яких зазвичай потребує цінних людських та ІТ ресурсів. Завдяки цьому стейкхолдери змогли зосередитися на адаптації процесів, які створюють додану вартість, до нових реалій, не відволікаючись на операційну рутину.

Станом на кінець 2020 року в ПАТ «Креді Агріколь Банк» працювало 15 роботів для надання чіткого результату як внутрішнім, так і зовнішнім клієнтам. Перелік сфер, де сьогодні роботи працюють пліч-о-пліч із людьми, такий: операційний підрозділ, HR, комплаєнс, контроль ризиків, МСБ, корпоративний бізнес, контакт центр, Мідл-офіс.

Приклади роботизованої автоматизації процесів в ПАТ «Креді Агріколь Банк»:

– операційна діяльність: обробка, управління деякими етапами процесів у системі, встановлення актуальних статусів;

– Комплаєнс та Положення: виявлення та надання алертів, збір даних для комплексної перевірки, проведення скринінгу у цілях безпеки;

– підтримка: моніторинг корпоративних тарифів, термін яких сплив, створення звітів, управління картковими лімітами, прийняття рішень щодо заявок персоналу на відпустку, здійснення контролів ризик-менеджменту тощо.

Основні економічні показники діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 роки представлено в таблиці 2.2.

Проаналізувавши основні економічні показники діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк» можна сказати, що активи банку зростали протягом 2018-2020рр., так у 2019 році вони зросли на 2500049 тис. грн., порівняно з 2018 роком, у 2020 році на 15 071 300 тис. грн., порівняно з 2019 роком. Зобов'язання також мали тенденцію зростання. Так абсолютне відхилення у 2019 році, порівняно з 2018 склало 1545431 тис.грн, а у 2020 році, порівняно з 2019 – 14126424 тис.грн. Відхилення власного капіталу 2019 року до 2018 склало 954618 тис.грн, а 2020 року до 2019 – 944876 тис.грн. ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом трьох років (2018-2020) отримувал прибуток, як фінансовий результат. Абсолютне відхилення 2019 року до 2018 склало 1111404 тис.грн., а у 2020 зменшився на 840794 тис.грн, порівняно з 2019 роком. Також від'ємну динаміку у 2020 році, порівняно з 2019, мали процентні доходи та витрати, комісійні доходи (абсолютне відхилення склало 712109 тис.грн, 668354 тис.грн та 36442 тис.грн відповідно).

Таблиця 2.2

Основні економічні показники діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр.

Показник	31.12.2018 (тис.грн)	31.12.2019 (тис.грн)	31.12.2020 (тис.грн)	Абсолютне відхилення, +/-		Темп росту	
				2019-2018	2020-2019	2019/2018	2020/2019
1	2	3	4	5	6	7	8
Активи	32788696	35288745	50360045	2500049	15071300	107,62	142,71
Кредитний портфель	22776962	25695973	32341019	2919011	6645046	112,82	125,86
Зобов'язання	28587448	30132879	44259303	1545431	14126424	105,41	146,88
Депозити та кошти клієнтів	27054046	28812862	42766641	1758816	13953779	106,50	148,43
Кошти банків	6142	7006	2212	864	-4794	114,07	31,57
Власний капітал	4201248	5155866	6100742	954618	944876	122,72	118,33
Статутний капітал	1222929	1222929	1222929	0	0	100,00	100,00
Нерозподілений прибуток	1459321	2570725	1729931	1111404	-840794	176,16	67,29
Чистий прибуток (збиток)	1462649	1729931	927294	267282	-802637	118,27	53,60
Процентні доходи	3747025	4237981	3525872	490956	-712109	113,10	83,20
Процентні витрати	1417410	1817113	1148759	399703	-668354	128,20	63,22
Комісійні доходи	942566	994716	958274	52150	-36442	105,53	96,34
Комісійні витрати	239214	198265	250106	-40949	51841	82,88	126,15

Проілюструємо дані з таблиці 2.2.

Рис. 2.2 Основні економічні показники діяльності банку на 31.12.2018 р.

Рис. 2.3 Основні економічні показники діяльності банку на 31.12.2019 р.

Рис. 2.4 Основні економічні показники діяльності банку на 31.12.2020 р.

Отже, діяльність ПАТ «Креді Агріколь Банк» у 2018-2020 роках була прибутковою та ефективною, так чистий прибуток банку за результатами 2020 року становив 927,294 млн.грн., а рівень рентабельності капіталу дорівнює 25%, що підтверджує ефективність бізнес-моделі банку та стійкість навіть за негативного сценарію з урахуванням ризику.

2.2. Аналіз кредитного портфеля комерційного банку

Формування кредитного портфеля є одним з основоположних моментів у діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк», що дозволяє більш чітко виробити тактику і стратегію розвитку комерційного банку, його можливості кредитування клієнтів і розвитку ділової активності на ринку.

ПАТ «Креді Агріколь Банк» увійшов у ТОП-банків у рамках програми «Доступні кредити 5-7-9 %» та надав приблизно 2 млрд.грн. вигідних позик клієнтам МСБ.

Отже, проведемо аналіз стану кредитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 роки в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз стану кредитного портфелю ПАТ «Креді Агріколь Банк» за
2018-2020 рр.

Показник	2018 рік	2019 рік	Відхилення		2020 рік	Відхилення	
			тис.грн.	%		тис.грн.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
Кредитний портфель, тис.грн.	21686097	23223940	1537843	107,09	27779293	4555353	119,61
Активи, тис.грн.	32788696	35301814	2513118	107,66	50360045	15058231	142,66
Частка кредитного портфелю в активах, %	66,14	65,79	-0,35	99,47	55,16	-10,63	83,85
Резерв під очікувані кредитні збитки на кредити та заборгованість клієнтів тис.грн.	2266447	1837125	-429322	81,06	1527653	-309472	83,15

Кредитний портфель ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2018-2020 років постійно зростає, у 2020 році він складає 27779293 тис.грн., що на 19,61% більше, ніж у 2019 році. Слід додати, що у 2019 році він збільшився на 1537843 тис.грн., тобто темп приросту склав 7,9%.

Упродовж 2018-2020 років ПАТ «Креді Агріколь Банк» підтримував відновлення економіки, збільшивши кредитний портфель у 2020 році (за вирахуванням резервів) на 20% або +4,6 млрд.грн. порівняно з кінцем грудня 2019 року. У 2020 році клієнтам банк надав можливість реструктуризації кредитів та кредитних канікул для позичальників, які постраждали від труднощів у зв'язку з пандемією, та запустив відповідні ділові продукти з особливою увагою до фінансового стану клієнта. Таким чином, бачимо, що кредитний портфель ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2018-2020 років щороку збільшувався та на кінець 2020 року мав найвищий рівень.

Проілюструємо отримані дані на рисунку 2.5.

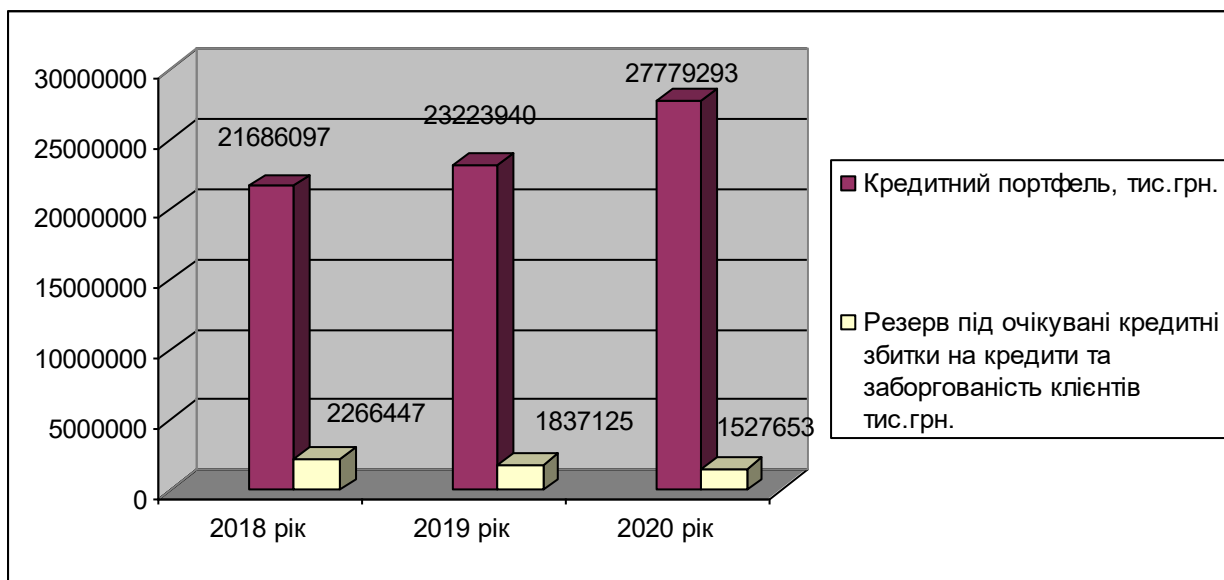

Рис. 2.5. Аналіз кредитного портфелю ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2018-2020 рр.

Так, як комерційний банк може надавати кредит, як юридичним так і фізичним особам, далі розглянемо динаміку кредитів, наданих юридичним і фізичним особам (табл.2.4).

З таблиці 2.4 бачимо, що обсяг наданих кредитів за мінусом резервів на 2020 рік становив 27779293 тис.грн., що на 4555353 тис. грн. більше ніж у 2019 році.

ПАТ «Креді Агріколь Банк» до кредитів, що надані юридичним особам, згідно з внутрішньою політикою, віднесені всі кредити бізнес-сегменту «Суб'єкти малого та середнього бізнесу і корпорації», в незалежності від мети отримання кредиту, та, враховуючи те, чи є позичальник суб'єктом господарської діяльності, згідно з його правостановлюючими документами. У кредитному портфелі ПАТ «Креді Агріколь Банк» у 2018-2020 роках переважають кредити, що надані суб'єктам господарської діяльності. У 2018 році кредити, що надані суб'єктам підприємництва - юридичним особам становили 20095628 тис.грн., у 2020 році – 24347396 тис.грн., тобто на 120,71% відбулось зростання. До іпотечних кредитів фізичних осіб

відносяться кредити, які надані на купівлю нерухомості на первинному або вторинному ринку.

Іпотечні кредити надані фізичним особам за 2018 рік склали 97782 тис. грн., і в подальшому їх розмір почав зменшуватись, у 2018 році вони зменшились приблизно на 3,81% порівняно з 2018 роком, що в абсолютному вираженні склало 3723 тис.грн. У 2020 році іпотечні кредити надані фізичним особам зросли на 8234 тис.грн. (108,75%) та склали 102293 тис.грн.

Таблиця 2.4

Аналіз складу кредитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр. за напрямками кредитування, тис.грн.

Показник	2018 рік	2019 рік	Відхилення		2020 рік	Відхилення	
			тис.грн.	%		Тис.грн	%
1	2	3	4	5	6	7	8
Кредити, що надані юридичним особам	20095628	20169469	73841	100,37	24347396	4177927	120,71
Іпотечні кредити фізичних осіб	97782	94059	-3723	96,19	102293	8234	108,75
Споживчі кредити, що надані фізичним особам	3759134	4797537	1038403	127,62	4857257	59720	101,24
Резерв під очікувані кредитні збитки на кредити та заборгованість клієнтів	2266447	1837125	-429322	81,06	1527653	-309472	83,15
Усього кредитів за мінусом резервів	21686097	23223940	1537843	107,09	27779293	4555353	119,61

До споживчих кредитів фізичних осіб відносяться переважно автокредити та готівкові незабезпечені кредити. Споживчі кредити, що

надані фізичним особам щороку зростали, так на кінець 2020 року вони склали 4857257 тис.грн., збільшення склало 1,24%, що складає 59720 тис.грн. У 2019 році збільшення склало 27,62%, адже споживчі кредити склали 4797537 тис.грн., в той час як у 2018 році – 3759134 тис.грн.

Резерв під очікувані кредитні збитки на кредити та заборгованість клієнтів щороку зменшувались, що свідчить про підвищення ефективності кредитної діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк» у 2018-2020 роках. Максимальний рівень ризику на десять найбільших контрагентів станом на 31 грудня 2019 року становить 6516262 тис. грн. (станом на 31 грудня 2018 року: 5616845 тис. грн.). Максимальний рівень кредитного ризику на одного контрагента/групу пов'язаних осіб (враховуючи потенційні зобов'язання) станом на 31 грудня 2019 року становить 1355892 тис. грн.. Порівняно з 31 грудня 2018 року кредитний ризик збільшився на 637222 тис. грн.. (718669 тис. грн.. станом на 31 грудня 2018 року). Максимальний рівень ризику на десять найбільших контрагентів станом на 31 грудня 2020 року становить 7686110 тис. грн. Проаналізуємо структуру кредитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр. за напрямками кредитування в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз структури кредитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр. за напрямками кредитування, тис.грн.

Показник	2018 рік	Питома вага, %	2019 рік	Питома вага, %	2020 рік	Питома вага, %
1	2	3	4	5	6	7
Кредити, що надані юридичним особам	20095628	83,90	20169469	80,48	24347396	83,08
Іпотечні кредити фізичних осіб	97782	0,41	94059	0,38	102293	0,35
Споживчі кредити, що надані фізичним особам	3759134	15,69	4797537	19,14	4857257	16,57

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5	6	7
Усього кредитів та заборгованості клієнтів до вирахування резервів	23952544	100,00	25061065	100,00	29306946	23952544

Представлені дані свідчать, що кредити надані юридичним особам протягом 2018-2020 років на ПАТ «Креді Агріколь Банк» коливались в межах 80,48-83,9%, тобто вони протягом всього досліджуваного періоду займали найвищу питому вагу в структурі кредитного портфеля досліджуваної банківської установи.

Споживчі кредити, що надані фізичним особам в структурі кредитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2018-2020 років займали від 15 до 20%, що також є значним показником. Слід відзначити, що питома вага споживчих кредитів фізичним особам не мала однозначної тенденції, у 2019 році вона зросла до 19,14%, а у 2020 році навпаки зменшилась та склала 16,57%.

Іпотечні кредити фізичних осіб, на жаль, займали незначну частку кредитного портфелю адже їх частка на ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2018-2020 років не перевищувала 1%.

Здійснимо аналіз складу кредитного портфелю ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2018-2020 років за видами економічної діяльності в таблиці 2.6.

З таблиці 2.6 бачимо, що склад кредитного портфелю ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2018-2020 років за видами економічної діяльності змінювався, за більшості показників відбулось скорочення, проте збільшення кредитного портфелю відбулось за рахунок значного зростання кредитування підприємств оптової та роздрібною торгівлі у 2019 році на 863109 тис.грн., а у 2020 році – на 2992290 тис.грн. У 2019 році слід виділити й значне зростання

кредитів наданих фізичним особам, адже їх збільшення склало 1034680 тис.грн.

В той час як у 2020 році слід виділити кредити надані на цілі сільського господарства, мисливства, лісового господарства, адже їх збільшення склало 1892055 тис.грн. (130,75%). Хоча у 2019 році зазначені кредити зменшились на 62800 тис.грн.

Таблиця 2.6

Аналіз складу кредитного портфелю ПАТ «Креді Агріколь Банк»
протягом 2018-2020 років за видами економічної діяльності

Показник	2018 рік	2019 рік	Відхилення		2020 рік	Відхилення	
			тис.грн.	%		Тис.грн	%
1	2	3	4	5	6	7	8
Оптова та роздрібна торгівля	7454276	8317385	863109	111,58	11309675	2992290	135,98
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	6216464	6153664	-62800	98,99	8045719	1892055	130,75
Переробна промисловість	5069873	5030503	-39370	99,22	3964654	-1065849	78,81
Фізичні особи	3856916	4891596	1034680	126,83	4959551	67955	101,39
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	370538	296942	-73596	80,14	632216	335274	212,91
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	166571	139657	-26914	83,84	147938	8281	105,93
Інформація та комунікації	301359	92533	-208826	30,71	116208	23675	125,59
Операції з нерухомим майном	109899	65041	-44858	59,18	80739	15698	124,14

Продовження таблиці 6

1	2	3	4	5	6	7	8
Тимчасове розміщення й організація харчування	380307	26548	-353759	6,98	193	-26355	0,73
Будівництво	17029	26023	8994	152,8 2	29575	3552	113,65
Інші	9312	21173	11861	227,3 7	20478	-695	96,72
Усього кредитів та заборгованості клієнтів до вирахування резервів	23952544	25061065	1108521	104,6 3	29306946	4245881	116,94

Кредити надані на потреби переробної промисловості поступово щороку зменшувались, так у 2019 році на 39370 тис.грн., а у 2020 році – на 1065849 тис.грн.

Проілюструємо отримані дані на рисунках 2.6-2.8.

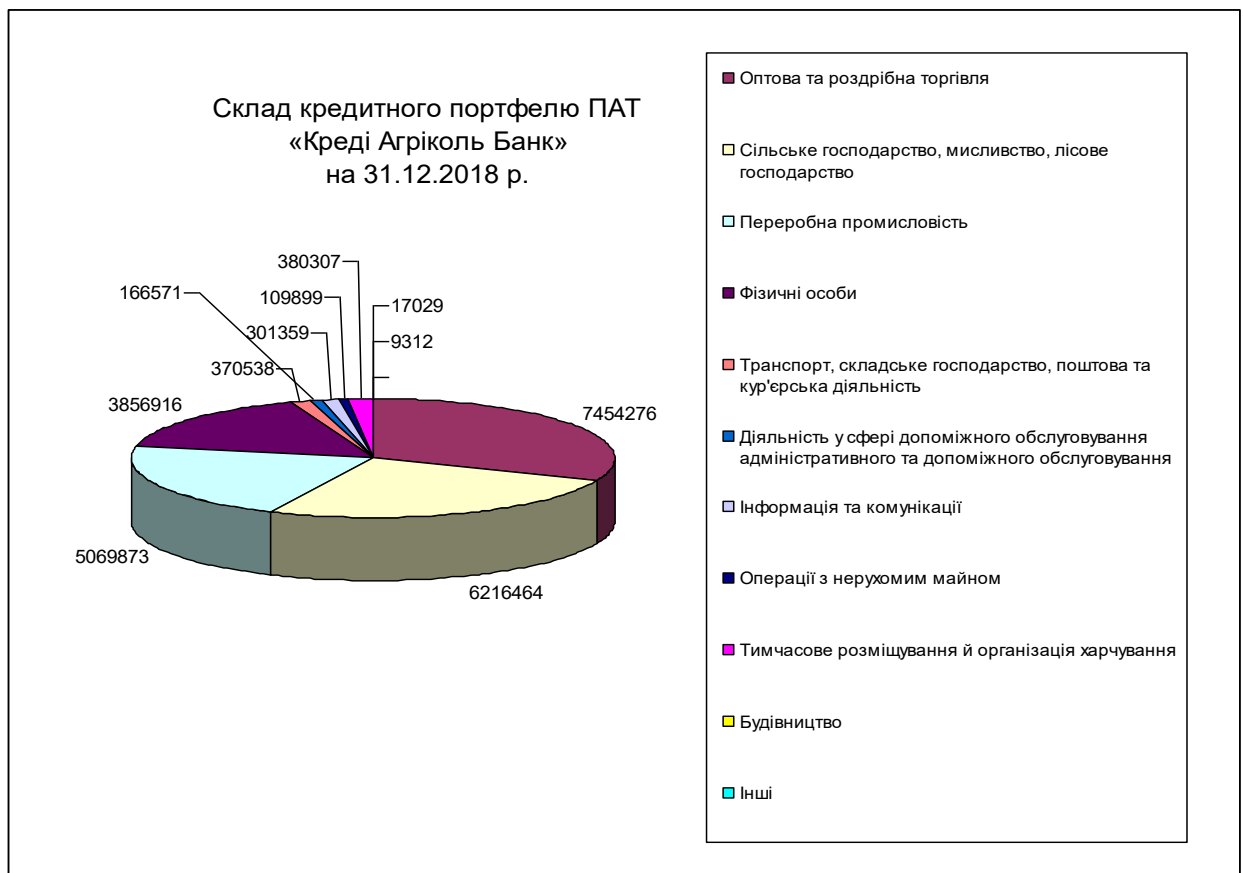

Рис. 2.6. Аналіз складу кредитного портфелю ПАТ «Креді Агріколь Банк» на 31.12.2018 за видами економічної діяльності

З представлених рисунках 2.6-2.8 бачимо, що найбільшу питому вагу в структурі кредитного портфелю ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2018-2020 років за видами економічної діяльності займала оптова та роздрібна торгівля, на наступному місці сільське господарство, мисливство, лісове господарство. Також слід виділити переробну промисловість та кредити надані фізичним особам, вони також займали значну питому вагу.

Таким чином, кредитний портфель ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2018-2020 років включав надання кредитів за різними видами економічної діяльності, особливо слід відзначити оптову та роздрібну торгівлю.

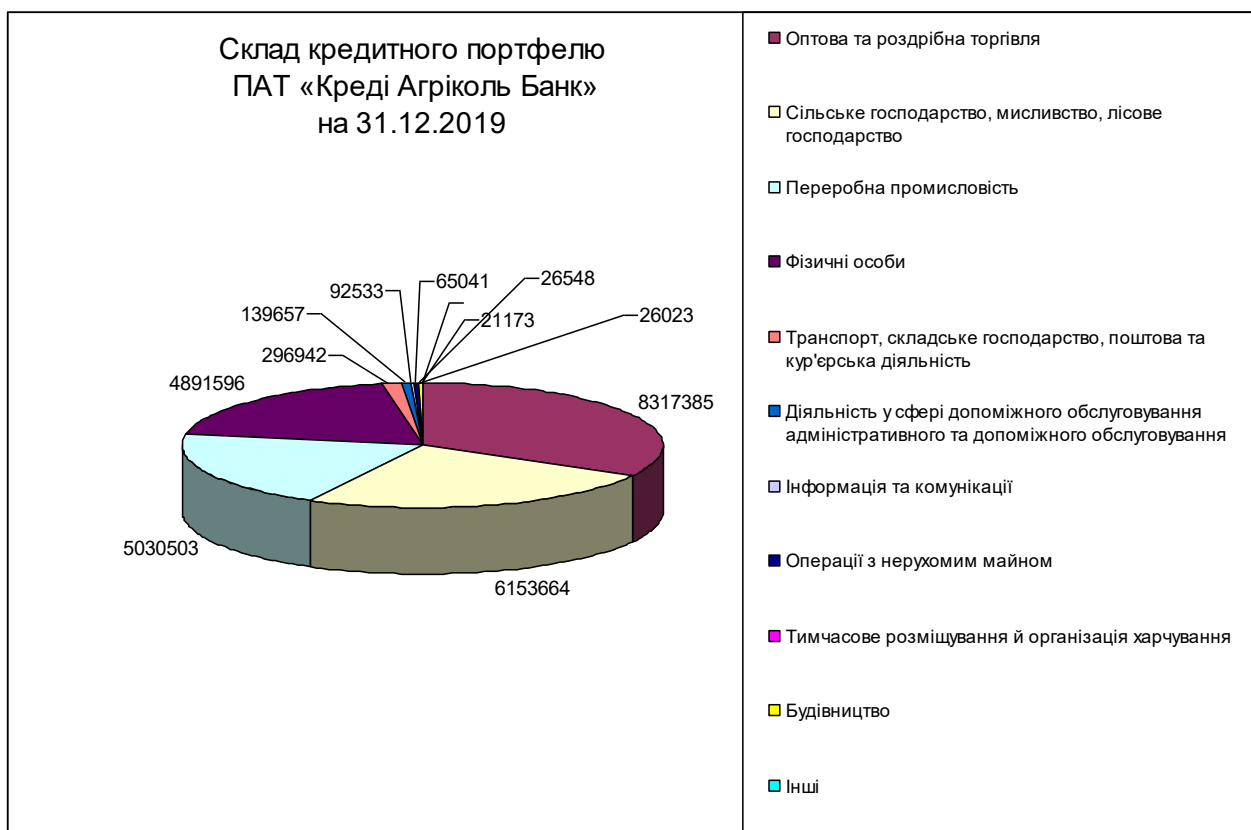

Рис. 2.7 Аналіз складу кредитного портфелю ПАТ «Креді Агріколь Банк» на 31.12.2019 р. за видами економічної діяльності

Кризові умови функціонування вітчизняних банківських установ висувають нові вимоги щодо необхідності забезпечення повернення кредитів юридичними та фізичними особами. Тож проаналізуємо кредитний портфель

ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 роки з позиції видів їх забезпечення в таблиці 2.7.

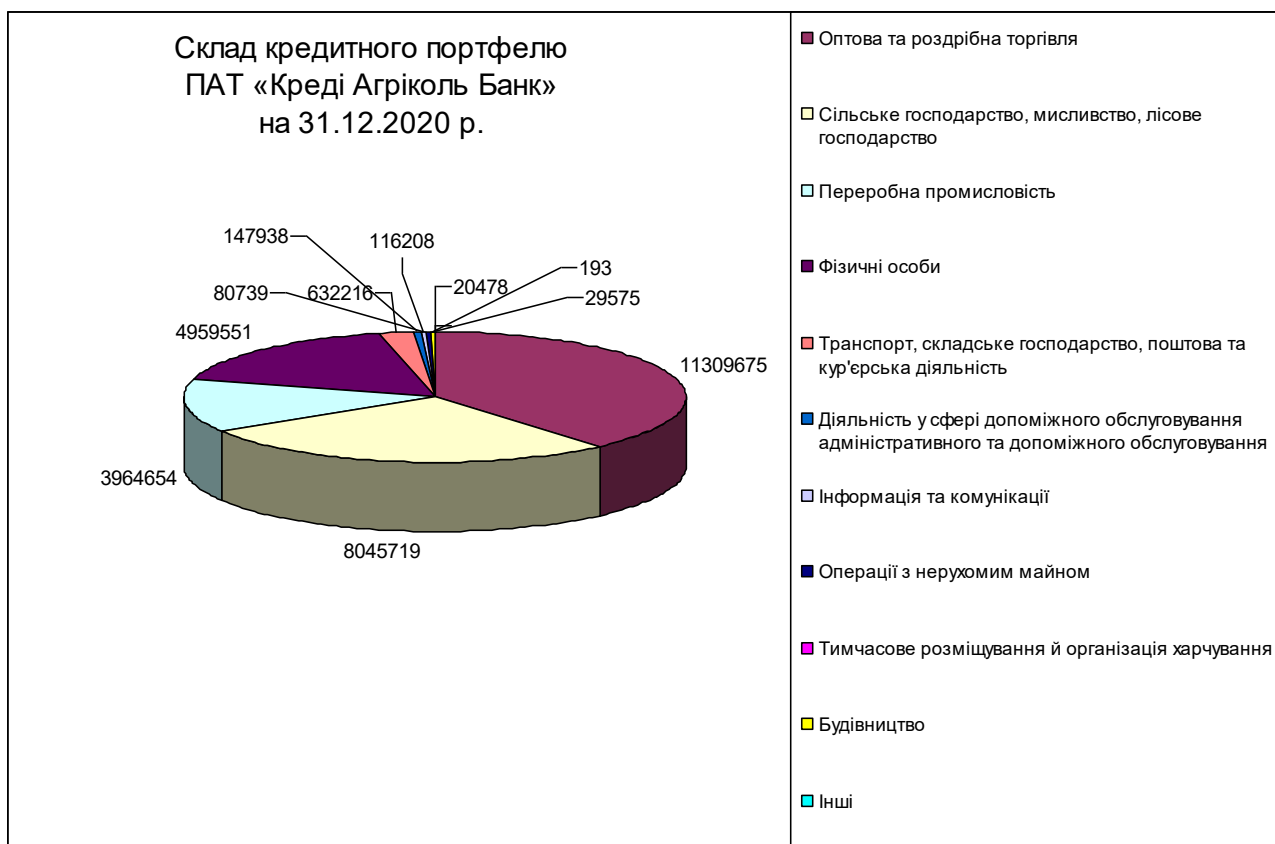

Рис. 2.8 Аналіз складу кредитного портфелю ПАТ «Креді Агріколь Банк» на 31.12.2020 р. за видами економічної діяльності

Представлені в таблиці 2.7 дані свідчать, про те, що забезпеченість кредитного портфелю ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 роки постійно зростала. Сума незабезпечених кредитів зменшувалась щороку, так у 2018 році вона складала 4963564 тис.грн., в той час як у 2020 році – 3553664 тис.грн.

Щороку зростала забезпеченість кредитного портфелю ПАТ «Креді Агріколь Банк», так:

– забезпеченість нерухомим майном зросла на 10616 тис.грн. у 2019 році, та на 614538 тис.грн. у 2020 році;

– забезпеченість гарантіями і поруками зросла на 947564 тис.грн. у 2019 році, та на 1042456 тис.грн. у 2020 році;

– забезпеченість рухомим майном зросла на 1310543 тис.грн. у 2019 році, та на 1950797 тис.грн. у 2020 році.

Таким чином, ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2018-2020 років здійснював ефективну політику забезпечення виданих кредитів нерухомим майном, запоруками і гарантіями, рухомим майном, майновими правами, що є позитивною динамікою.

Таблиця 2.7

Аналіз забезпеченості кредитного портфелю ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	Відхилення		2020 рік	Відхилення	
			тис.грн.	%		тис.грн.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
Незабезпечені кредити	4963564	3798208	- 1165356	76,52	355366 4	-244544	93,56
Кредити, що забезпечені:							
грошовими коштами	170448	324714	154266	190,51	202272	-122442	62,29
нерухомим майном	3816044	3826660	10616	100,28	444119 8	614538	116,0 6
гарантіями і поруками	6008697	6956261	947564	115,77	799871 7	104245 6	114,9 9
рухомим майном	8350056	9660599	1310543	115,70	116113 96	195079 7	120,1 9
майновими правами (на нерухомість, виручку тощо)	643735	494623	-149112	76,84	149969 9	100507 6	303,2 0
Усього кредитів та заборгованості клієнтів до вирахування резервів	23952544	25061065	1108521	104,63	293069 46	424588 1	116,9 4

Здійснимо аналіз якості кредитного портфелю ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 роки в таблиці 2.8.

У 2020 році співвідношення непрацюючих кредитів (NPL) до портфелю знизилося до 1,3 % (порівняно з 3,8 % станом на 1 січня 2020 року), що головним чином спричинено погашеннями проблемного корпоративного

портфеля і вибірками платоспроможними клієнтами. Співвідношення непрацюючих кредитів (NPL) до кредитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк» у 2019 році знизилося до 3,8 % (порівняно з 6,4 % станом на 1 січня 2019 року), що головним чином спричинено погашеннями проблемного корпоративного портфеля і вибірками здоровими клієнтами.

Коефіцієнт покриття NPL у 2020 році знизився з 95,9 % до 87,2 % з огляду на часткове чи повне завершення операцій за старими проблемними кредитами корпоративного бізнесу, під які були сформовані значні резерви. У 2019 році коефіцієнт покриття NPL зріс із 92,3 % до 95,9 %.

Таблиця 2.8

Аналіз якості кредитного портфелю ПАТ «Креді Агріколь Банк» за
2018-2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	Відхилення		2020 рік	Відхилення	
			тис.грн.	%		тис.грн.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
Непрацюючі кредити	1387910	882510	-505400	63,59	361131	-521379	40,92
Кредитний портфель, тис.грн.	21686097	23223940	1537843	107,09	27779293	4555353	119,61
NPL	6,4	3,8	-3	59,38	1,3	-3	34,21
Коефіцієнт покриття NPL	0,923	0,959	0,036	103,90	0,872	-0,087	90,93

Проведемо аналіз ступеня захищеності кредитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 роки від втрат в таблиці 2.9.

Представлені дані свідчать про високий рівень захищеності кредитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 роки.

Ефективне управління ризиками банку та прийнятний рівень кредитного ризику були підтверджені результатами оцінки стабільності банків, проведеної НБУ у 2018-2020 роках. Регулятор запустив цю оцінку з метою оцінювання якості банківських активів і отриманих застав для виявлення будь-яких потреб у капіталі за двома макроекономічними

сценаріями стрес-тесту (базовим і несприятливим). За рішенням НБУ Креді Агріколь Банк успішно пройшов два етапи (діагностика і екстраполяція) без третього етапу – стрес-тестування. Для покращення культури кредитного ризику та підходів щодо оцінки у 2019 році було розроблено і впроваджено програму навчання з управління ризиками для працівників. Програма створена для вдосконалення навичок і всебічних знань працівників стосовно управління кредитним, операційним і фінансовим ризиками.

Таблиця 2.9

Аналіз ступеня захищеності кредитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відх. 2019-2018	Відх. 2020-2019
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт захищеності кредитів	0,105	0,079	0,055	-0,025	-0,024
Коефіцієнт покриття збитків резервами	1,633	2,082	4,230	0,449	2,148
Коефіцієнт покриття кредитів капіталом	1,512	1,520	1,813	0,008	0,293
Ступінь повноти формування резерву	1,149	1,282	1,538	0,133	0,256

Таким чином, кредитний портфель ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 роки постійно зростає, банк видавав кредити на різні види діяльності, особливо на оптову та роздрібну торгівлю. Банк піклувався про забезпеченість повернення кредитів та нарощував вартість заставного майна, майнових прав, рухомого майна.

2.3. Оцінка фінансових ризиків ПАТ «Креді Агріколь Банк»

Загальний підхід до управління фінансовими ризиками на ПАТ «Креді Агріколь Банк» у 2020 році залишався майже таким самим, як і в попередні роки, за винятком того, що було створено загальний документ – Політика

управління кредитними ризиками для регулювання співпраці в рамках завдань ризику. Політику було розроблено для визначення ролей і сфер відповідальності кожної залученої сторони, фундаментальних принципів управління ризиком, стратегії щодо ризику, підходів до виявлення, оцінки, моніторингу та контролю кредитного ризику.

ПАТ «Креді Агріколь Банк» дотримується принципів дворівневої системи управління фінансовими ризиками, в основі якої лежить відповідність системи управління ризиками суттєвості таких ризиків:

1-й рівень: управління ризиками торгового портфеля Казначейства / ринку капіталу. Портфель позицій банку включає позиції, які є найбільш чутливими до щоденних ринкових коливань і можуть спричинити суттєві збитки навіть за результатами одного банківського дня. Управління ризиками торгового портфеля здійснюється на щоденній основі через розширену систему показників, розрахованих за допомогою спеціальних математичних інструментів. Об'єкти, що стосуються торгового портфеля банку, визначаються окремими внутрішніми документами банку та затверджуються Комісією з управління ринковими ризиками (MARCO).

2-й рівень: управління глобальними ризиками банку. Методи, інструменти і системи обмежень/лімітів, що використовуються на цьому рівні, застосовуються до оцінки/обмеження ринкових ризиків, притаманних усім відкритим позиціям банку в узагальненому вигляді – банківській книзі. Управління такими ризиками пов'язано з інертністю (повільністю суттєвих змін) банківської книги, тому здійснюється через стратегічні дії. Центральними органами прийняття рішень є Комітет з управління активами і пасивами (головний орган прийняття рішень) і Комісія з управління ринковими ризиками – кожен у частині своїх повноважень.

Процес виявлення, оцінки, моніторингу та контролю за фінансовими ризиками забезпечують відповідно до своїх основних функцій такі департаменти:

– Департамент управління активами і пасивами в частині моніторингу балансу банку, фінансового моделювання, стрес-тестування ліквідності, процентного ризику та капіталу, стратегій і тактик щодо управління активами і пасивами, розрахунку й аналізу ліквідності і процентного ризику, планування обсягу довгострокової ліквідності, планування капіталу й обов'язкових нормативів у частині достатності капіталу, ліквідності і відкритої валютної позиції;

– Департамент фінансових ризиків у частині звірки рекомендацій і планів заходів з мінімізації ринкових ризиків, ризику ліквідності та процентного ризику, затвердження методології і внутрішніх моделей управління фінансовим ризиком, організації процесу планування/оновлення лімітів та їх розмірів щодо ринкового ризику, ризику ліквідності і процентного ризику та дотримання їх відповідними підрозділами банку та холдинговою компанією CREDIT AGRICOLE S.A.;

– Департамент казначейства в частині управління короткостроковою і миттєвою ліквідністю, дотримання нормативів НБУ та їх коригування за допомогою інструментів казначейства, управління відкритою валютною позицією банку в межах встановлених лімітів і спільно з Департаментом управління активами і пасивами.

Методологія управління фінансовими ризиками ПАТ «Креді Агріколь Банк» забезпечується такими документами:

- Положенням про управління фінансовими ризиками;
- Положенням про управління ризиками ліквідності;
- Положенням про управління процентним ризиком банківської книги;
- Правилами пост-контролю міжбанківських лімітів;
- Регламентом роботи Комісії з управління ринковими ризиками;
- Політикою у сфері фінансів;
- документацією групи Credit Agricole.

Схема системи управління ризиками у ПАТ «Креді Агріколь Банк» представлена на рисунку 2.9.

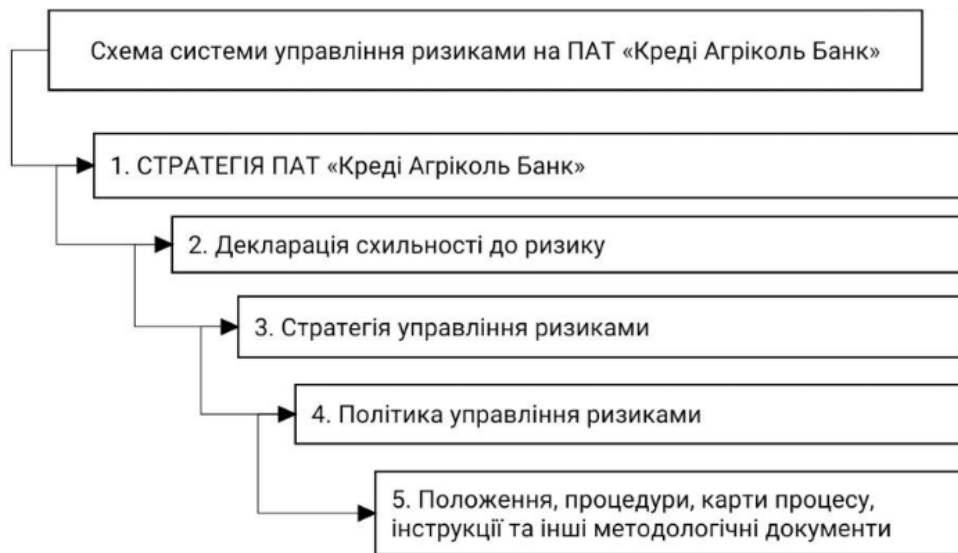

Рис. 2.9. Схема системи управління ризиками на ПАТ «Креді Агріколь Банк»

Зокрема, загальний концепт схильності до ризику знаходить своє відображення у Декларації схильності до ризику (далі – «ДСР»). ДСР орієнтується на загальну стратегію банку і надає Правлінню ПАТ «Креді Агріколь Банк» спільну структуру та порівнювані показники для обговорення, розуміння й оцінки типів і рівня ризику, який банк готовий прийняти. ДСР містить ключові показники, передбачені CREDIT AGRICOLE S.A., і ті, що банк вважає необхідними для визначення схильності до ризику. ДСР охоплює увесь спектр типів ризику, а саме кредитні, ринкові, операційні ризики, ризики ліквідності та відповідності, а також визначає ключові показники ризику (такі, що мають суттєвий вплив на діяльність банку) й інші ліміти і порогові значення (такі, що мають незначний вплив на діяльність банку). У ДСР повинні бути визначені схильність до ризику, допустимий рівень ризику і здатність до прийняття ризику.

Схильність до ризику (Risk Appetite) – це рівень ризику, який банк готовий прийняти для досягнення своїх стратегічних цілей відповідно до фінансових можливостей і обмежених ресурсів (ліквідності, платоспроможності тощо). ДСР переглядається і затверджується раз на рік (або частіше – у разі змін) і підлягає затвердженню Наглядовою Радою.

Контроль рівня схильності до ризику проводиться регулярно (щоквартально) у рамках звіту про схильність до ризику (ЗСР) (Risk Appetite Dashboard, RAD). ЗСР – це регулярне звітування відповідному органу, що приймає рішення, про досягнутий рівень схильності до ризику (протягом звітного періоду) щодо ДСР. ЗСР розглядається Правлінням і Наглядовою Радою з метою контролю за рівнем схильності до ризику і забезпечення наявних ефективних і всебічних планів заходів щодо показників, що погіршилися (у разі потреби) відносно затвердженої ДСР.

Стратегія управління ризиками на ПАТ «Креді Агріколь Банк» визначає затверджені ліміти Комітету групи Credit Agricole з ризиків (CRG), максимальні значення, операційні ліміти та інші обмеження, встановлені CRG, на основі CRG-презентації (документ Power Point, де ліміти, максимальні значення, операційні ліміти й інші обмеження запитуються Креді Агріколь Банком), підготовленої бізнес-лініями Креді Агріколь Банку і Департаментом управління активами та пасивами або Казначейством (в оперативному контексті). Крім того, стратегія описує механізм управління і контролю за ризиками, делегування, а також поточний профіль ризику кредитних портфелів Креді Агріколь Банку. Стратегія управління ризиками визначає наступне: цільові ринки та їх загальні характеристики; цільові сфери кредитування за економічними секторами, географічними регіонами, валютами; загальні критерії прийнятності для кредитування; підходи до збору заборгованості; принципи управління ризиком концентрації.

Управління кредитним ризиком має на меті створення здорового портфеля активів. Головними завданнями процесу управління кредитним ризиком є:

- оцінка кредитного ризику за угодами з клієнтами / групою клієнтів (нові кредитні ліміти, щорічні перегляди, заявки на внесення змін тощо) і підготовка експертних висновків щодо ризику з коротким змістом і рекомендаціями для Кредитного комітету;

– підвищення якості визначеного портфеля шляхом проактивного виявлення «чутливих» випадків, предикативного визначення планів дій (індивідуальних стратегій), спрямованих на зменшення кількості клієнтів під наглядом;

– завчасне виявлення чутливих/проблемних клієнтів. Під час кризи 2014-2016 років стратегія банку у сфері управління ризиками полягала у централізації прийняття рішень від комітетів нижчого рівня, зосередженні уваги на ключових галузях і встановленні суворих вимог щодо клієнтів і продуктів з тим, щоб забезпечити відмінний профіль ризику банку. Відповідно до стратегії управління ризиками у посткризовий період – у 2017-2019 роках – відбувалось послідовне спрощення процесу прийняття рішень, повернення повноважень щодо прийняття рішень комітетам нижчого рівня, а також пом'якшення вимог щодо ризику залежно від категорій клієнтів (утім, ці вимоги все ще були досить високими); відтак дозволялося помірковане зростання ризику у деяких галузях/сегментах. 2020 рік був особливим з огляду на державні програми з розвитку ділового середовища, необхідності швидкого прийняття рішень у невизначених ринкових умовах та водночас - високої якості кредитного портфеля. Це означає, що загальний підхід до ризику залишався обережним.

Основні рекомендації щодо управління ризиками на 2020 рік:

- a) уникнення великих сум кредитів.
- b) цільова аудиторія – місцеві компанії з надійними бізнес-моделями і фінансовими показниками, МНК,
- c) надання переваги фінансуванню в гривні для місцевих клієнтів,
- d) моніторинг валютного ризику для клієнтів з валютними кредитами: валютні обороти, рейтинги тощо,
- e) реагування на карантинні заходи COVID-19 та розробка планів заходів для уникнення несподіваних збитків.

Фінансові ризики ПАТ «Креді Агріколь Банк» включають також управління ризиком ліквідності, процентної ставки та ринкового ризику.

Основна мета управління ринковими ризиками у ПАТ «Креді Агріколь Банк» (зокрема, валютним, процентним, ціновим ризиками) полягає у тому, щоб зберегти їх на прийнятному рівні, що є оптимальним для реалізації банком своїх стратегічних цілей.

Основними групами продуктів під контролем у сенсі ринкового ризику є спот-операції з іноземною валютою, торгова книга (переважно форвардні операції), короткострокові операції на грошовому ринку (головним чином – з міжнародними компаніями та великими корпоративними клієнтами), портфель ЦПЗ метою забезпечення якісної оцінки ринкових ризиків банк запровадив набір ризик-індикаторів, оснований на чутливості, таких як валова та чиста чутливість, вартість під ризиком і негативний стрес, що розраховуються для кожного типу операцій, показники ризик-алертів.

Метою управління процентним ризиком банківської книги є мінімізація ризику банківської книги, що може виникнути внаслідок коливання ринкових ставок і невідповідності у структурі активів і пасивів банку у межах запланованої дохідності та з огляду на позицію ліквідності. Особливістю процесу є обмеження можливостей управління.

Отже, управління фінансовими ризиками на ПАТ «Креді Агріколь Банк» обумовлена наступним:

- вимогами до ліквідності та кредитного ризику банківських активів;
- ціновою конкуренцією з іншими банками, що обмежує автономність банку у виборі цін на кредити;
- переліком обсягів боргових інструментів, які банк може успішно розмістити серед своїх вкладників і кредиторів у визначений період часу;
- ціновою конкуренцією за наявні ресурси з іншими банками та небанківськими кредитними установами

У банку впроваджено такі ризик-індикатори: розриви (загальні та для базисних ризиків), аналіз NPV, EVE тощо.

Здійснено аналіз фінансових ризиків ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 роки в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Аналіз фінансових ризиків ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020

рр.

Період	Н1, тис. грн.	Н2	Н6	Н7	Н8	Н9	Н11	Н12	Л13-1	Л13-2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
01.01.2019	4746765	19,41	94,15	12,49	49,6	0,74	0,07	0,07	0,791	0,1108
01.01.2020	5245262	19,75	92,2	19,08	41,14	0,5	0,07	0,07	0,0626	0,1698
Відхилення 2020-2019	498497	0,34	-1,95	6,59	-8,46	-0,24	0	0	-0,7284	0,059
01.01.2021	6220308	17,8	94,28	19,79	60,76	0,35	0,07	0,07	1,1156	0
Відхилення 2021-2020	975046	-1,95	2,08	0,71	19,62	-0,15	0	0	1,053	-0,1698

З таблиці 2.10 бачимо, що регулятивний капітал ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом досліджуваного періоду був не менше 200 млн.грн., що відповідає нормативному значенню та значно його перевищує. У 2019 році відзначилась позитивна тенденція до зростання регулятивного капіталу на 498497 тис.грн., так на 01.01.2020 регулятивний капітал банку складав 5245262 тис.грн. На 01.01.2021 відзначилась та сама тенденція, так регулятивний капітал складав 6220308 тис.грн., що на 975046 тис.грн. більше, ніж на 01.01.2020 року.

Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2) має складати не менше 10%, на ПАТ «Креді Агріколь Банк» зазначений норматив досягав рекомендованого значення та перевищував його. На 01.01.2019 року він складав 19,41%, в той час як 01.01.2020 зазначений норматив зріс на 0,34% та складав 19,75%. Проте на 01.01.2021 він знизився на 1,95% та складав 17,8%. Втім незважаючи на зниження значення нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу знаходився в межах та відповідав вимогам НБУ.

Важливим в діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк» є ризик втрати ліквідності. Так норматив короткострокової ліквідності (Н6) має бути не менше 60%, на досліджуваній банківській установі зазначений норматив

досягався щороку та значно перевищував його. На 01.01.2021 він складав 2,08%.

Управління ризиком ліквідності має на меті збереження цього ризику на прийнятному рівні, визначеному банком відповідно до його стратегічних цілей. Існує багато інструментів оцінки і моніторингу ризику: нормативи НБУ, розриви ліквідності, LCR / NSFR, аналіз резервів ліквідності та 3-місячний стрес, а також три типи стресу ліквідності (глобальний, ідіосинкратичний і системний).

Оцінка структурної ліквідності забезпечується згідно з положеннями групи Credit Agricole.

Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) має складати не більше 25%, ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом досліджуваного періоду дотримувався вимог НБУ, так на 01.01.2019 зазначений показник складав 12,49%, а на 01.01.2021 – 19,79%. Тобто показник знаходився в межах вимог НБУ, проте поступово зростає, виникає необхідність звернути на нього більше уваги.

Норматив великих кредитних ризиків (Н8) має бути не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу зазначений норматив в досліджуваному банку відповідав вимогам НБУ.

Проілюструємо дані щодо оцінки кредитних ризиків на ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 роки на рисунку 2.10.

Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9) має бути не більше 25 %. На ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2018-2020 років він був незначним, а відповідно в межах вимог НБУ.

Мета управління кредитним ризиком у ПАТ «Креді Агріколь Банк» полягає у підтримці банківського ризику потенційних втрат щодо кредиту у межах допустимих параметрів. Банк повинен управляти кредитним ризиком, притаманним усьому портфелю, а також ризиком окремих кредитів або операцій.

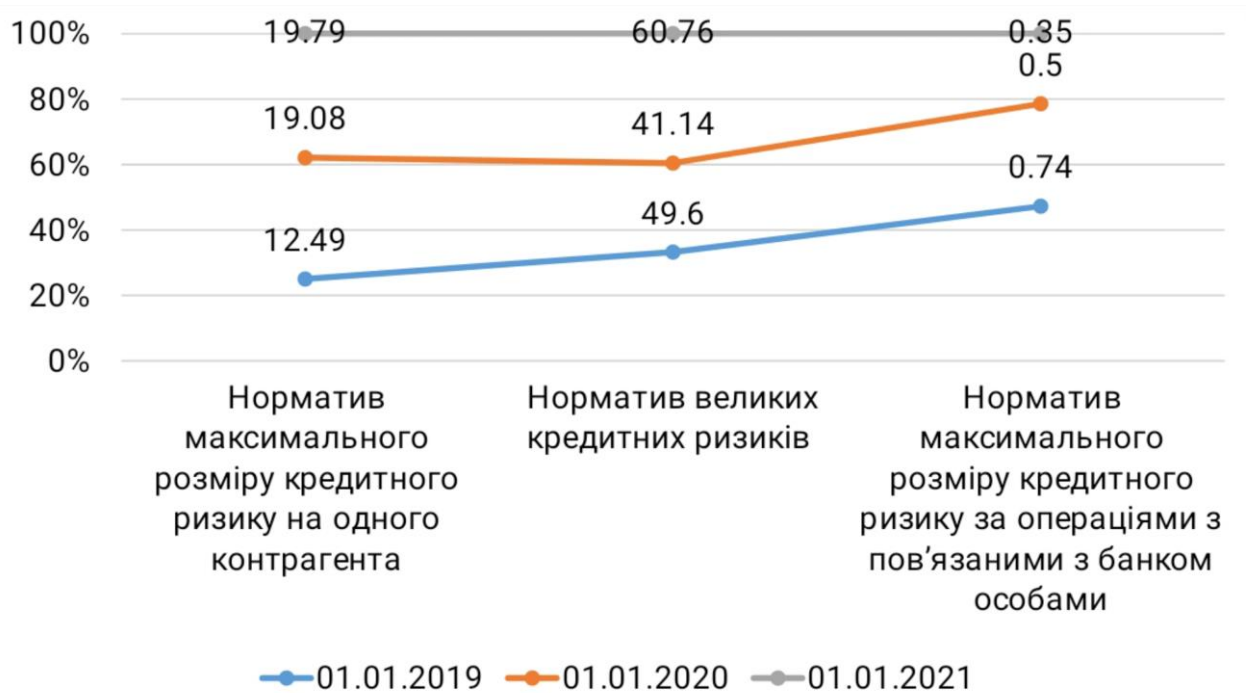

Рис. 2.10. Оцінки кредитних ризиків на ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр.

Управління ризиком ліквідності має на меті збереження цього ризику на прийнятному рівні, визначеному банком відповідно до його стратегічних цілей. Існує багато інструментів оцінки і моніторингу ризику: нормативи НБУ, розриви ліквідності, LCR / NSFR, аналіз резервів ліквідності та 3-місячний стрес, а також три типи стресу ліквідності (глобальний, ідіосинкратичний і системний). Оцінка структурної ліквідності забезпечується згідно з положеннями групи Credit Agricole.

Розрахунок інтегрального показника кредитного ризику доцільно використовувати для оцінки кредитного ризику у динаміці. Тому проведемо оцінку цього показника для трьох років – 2018, 2019 і 2020 і на основі цього зробимо висновок про динаміку кредитного ризику у банку. На першому етапі оцінки ризику необхідно обчислити значення основних індикаторів ризику кредитного портфелю ПАТ «Креді Агріколь Банк», певних

показників, які теоретично або емпірично пов'язані з виникненням кредитного ризику. Банк самостійно обирає комплекс показників для розрахунку. У розробленій моделі ми пропонуємо здійснити оцінку дев'яти показників, які, на нашу думку, мають значний вплив на рівень кредитного ризику на ПАТ «Креді Агріколь Банк».

Здійснимо аналіз основних показників кредитного ризику ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 роки в таблиці 2.11.

Для кожного з цих показників існує оптимальне значення, яке знаходиться у певному інтервалі і має нижню (LB) і верхню (UB) межу. Для коефіцієнтів K1, K2, K9 оптимальне значення знаходиться в межах від $LB > 0$ до UB. Для коефіцієнтів K3 – K8 нижня межа (LB) дорівнює 0, а верхня (UB) – максимально допустимому значенню. Чітке визначення границь нормативних значень кожного показника необхідне для проведення бальної оцінки цих показників, яка проводиться на другому етапі оцінки ризику.

Таблиця 2.11

Аналіз основних показників кредитного ризику ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр.

№	Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Оптимальне значення
1.	Коефіцієнт кредитної активності	66,14	65,79	55,16	65 – 75%
2.	Коефіцієнт достатності резервів	10,45	7,91	5,50	0,9 – 5%
3.	Коефіцієнт якості кредитів	6,4	3,8	1,3	Не більше 5%
4.	Коефіцієнт прострочених кредитів	2,32	1,8	0,8	Не більше 10%
5.	Максимальний розмір ризику на одного позичальника	12,49	19,08	19,79	Не більше 25%
6.	Рівень концентрації великих кредитних ризиків	49,6	41,14	60,76	Не більше 8-кратного розміру РК
7.	Рівень концентрації кредитних ризиків на одного інсайдера	0,74	0,5	0,35	Не більше 5%

Продовження таблиці 2.11

1	2	3	4	5	6
8.	Коефіцієнт списань із резерву	0,37	0,36	0,32	0,25 – 1,5%
9.	Коефіцієнт прибутковості кредитних операцій	10,69	10,67	8,56	Не менше 1,4%

На другому етапі оцінки кредитного ризику проводиться бальна оцінка кожного розрахованого індикатору ризику згідно розробленого нами алгоритму. В залежності від того, чи потрапляє розрахований показник у проміжок оптимального значення, його бальна оцінка здійснюється за однією з чотирьох формул:

$$R_i = 100 - 100 \times \left(1 - \frac{K_i}{LB_i}\right) \quad (2.1)$$

$$R_i = 100 - 100 \times \left(1 - \frac{UB_i}{K_i}\right) \quad (2.2)$$

$$R_i = 100 + 100 \times \left(1 - \frac{K_i}{UB_i}\right) \quad (2.3)$$

$$R_i = 100 + 100 \times \left(1 - \frac{2 \times K_i - (LB_i + UB_i)}{UB_i - LB_i}\right) \quad (2.4)$$

де R_i – показник розрахованої кількості балів;

LB_i – нижня межа оптимального значення показника ризику;

UB_i – верхня межа оптимального значення показника ризику.

Користуючись алгоритмом ми визначили, що формула №1 використовується для розрахунку бальної оцінки показників K_1 у 2020 році; формула №2 – для показників K_2 (2018 – 2020 рр.), K_3 (2018 р.); формула №3 – для всіх інших показників, окрім показників K_8 та K_9 – формула 4. Розрахунок бальної оцінки для кожного показника у 2018 – 2020 роках нами

проведено, а результати розрахунку балів для показників ризику наведені у таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Бальна оцінка показників кредитного ризику ПАТ «Креді Агріколь Банк» у 2018 – 2020 рр.

№	Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.
1.	Коефіцієнт кредитної активності	112	112	85
2.	Коефіцієнт достатності резервів	48	63	91
3.	Коефіцієнт якості кредитів	78	124	174
4.	Коефіцієнт прострочених кредитів	177	182	192
5.	Максимальний розмір ризику на одного позичальника	150	124	121
6.	Рівень концентрації великих кредитних ризиків	175	168	185
7.	Рівень концентрації кредитних ризиків на одного інсайдера	185	190	193
8.	Коефіцієнт списань із резерву	25	25	25
9.	Коефіцієнт прибутковості кредитних операцій	143	142	112

Вагові коефіцієнти показників пропонується встановити методом експертних оцінок. Розрахувавши бальну оцінку для кожного показника ризику і вагові коефіцієнти цих показників, ми можемо обчислити інтегральний показник кредитного ризику (Ікр) і зробити висновок щодо ступеня кредитного ризику у банку.

Додамо, що розрахунок інтегрального показника більш доцільно використовувати для оцінки кредитного ризику у динаміці. На основі співставлення результатів оцінки Ікр впродовж кількох періодів можна зробити висновок про тенденцію зміни рівня кредитного ризику у ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 роки.

Розрахуємо значення інтегрального показника кредитного ризику банку ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 роки. Для цього зробимо припущення, що оцінки експертів щодо ваги кожного показника залишалися незмінними впродовж цих трьох років.

Розрахунок Ікр ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 роки наведено у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Розрахунок інтегрального показника кредитного ризику ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 рр.

№	Показник	Вага	2018 рік		2019 рік		2020 рік	
			Бали	Зважені бали	Бали	Зважені бали	Бали	Зважені бали
1.	Коефіцієнт кредитної активності	0,164	112	18	112	18,41	85	13,9176
2.	Коефіцієнт достатності резервів	0,124	48	6	63	7,84	91	11,2743
3.	Коефіцієнт якості кредитів	0,17	78	13	124	21,08	174	29,58
4.	Коефіцієнт прострочених кредитів	0,112	177	20	182	20,38	192	21,504
5.	Максимальний розмір ризику на одного позичальника	0,137	150	21	124	16,94	121	16,5551
6.	Рівень концентрації великих кредитних ризиків	0,025	175	4	168	4,2	185	4,625
7.	Рівень концентрації кредитних ризиків на одного інсайдера	0,04	185	7	190	7,6	193	7,72
8.	Коефіцієнт списань із резерву	0,075	25	2	25	1,87	25	1,90826

Продовження таблиці 2.13

1	2	3	4	5	6	7	8	9
9.	Коефіцієнт прибутковості кредитних операцій	0,153	143	22	142	21,79	112	17,1735
	Сума	1	1092	113,39	1130	120,11	1178	124,26

Ефективне управління кредитним ризиком є найважливішою складовою комплексного підходу до управління ризиками. Система управління ризиками у ПАТ «Креді Агріколь Банк» характеризується наступним чином:

- стратегія банку, яка визначає план розвитку банку у середньостроковій перспективі. Політика управління ризиком і бюджет банку будуються таким чином, щоб вони відповідали стратегії;

- схильність до ризику (СДР) включає всі положення, політики, процедури, засоби контролю та системи, через які є можливість визначати, повідомляти і контролювати схильність до ризику банку відповідно до вимог національного та європейського регуляторів.

Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11) має складати не більше 15%, ПАТ «Креді Агріколь Банк» дотримувався вимог та зазначений норматив знаходився на рівні 0,07%.

Норматив загальної суми інвестування (Н12) має бути не більше 60%, ПАТ «Креді Агріколь Банк» дотримувався вимог та зазначений норматив знаходився на рівні 0,07%.

Норматив ризику загальної довгої відкритої валютної позиції (Л13-1) має бути не більше 5%, на ПАТ «Креді Агріколь Банк» зазначений ризик не перевищував 1,12%.

Норматив ризику загальної короткої відкритої валютної позиції також має бути не більше 5%. На ПАТ «Креді Агріколь Банк» на 01.01.2021 зазначений ризик складав 0.

Проілюструємо дані щодо нормативів ризику загальної короткої та довгої відкритої валютної позиції на ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 роки на рисунку 2.11.

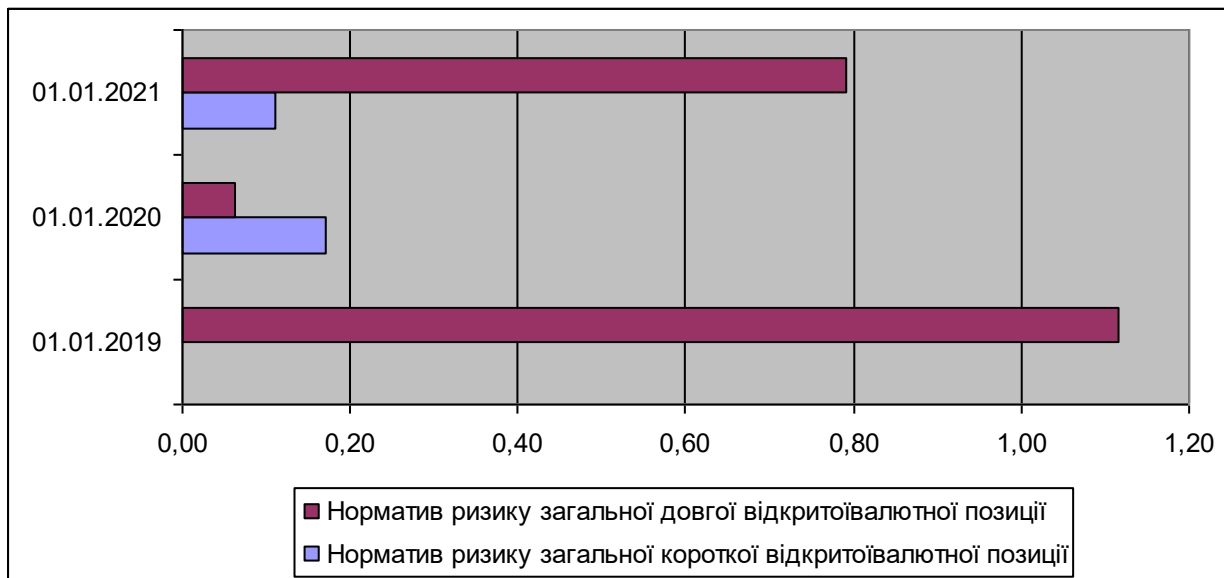

Рис. 2.11. Аналіз нормативів ризику загальної короткої та довгої відкритої валютної позиції на ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 роки

Варто відзначити, що спочатку ризик Covid-19 та відповідні жорсткі карантинні обмеження спричинили найбільш помітний негативний вплив на динаміку валютного курсу минулого року. Так, за місяць гривня втратила 15 % своєї вартості. Подальші ризики, пов'язані з Covid-19 (включаючи загрозу нової хвилі та введення нових карантинних обмежень), мали незначний вплив на настрої валютного ринку протягом 2020 року. У будь-якому випадку, стабільна підтримка ринку Національним Банком та його намір уникнути панічних настроїв швидко стабілізували ринок. Валютні резерви НБУ зросли на 15 % порівняно з попереднім роком до дев'ятирічного максимуму – 29,1 млрд доларів США (з помірною волатильністю протягом року): це досить позитивний сигнал щодо зміцнення потенціалу НБУ підтримувати стабільність гривні в середньостроковій перспективі.

У 2020 році було переглянуто й оновлено внутрішні положення про визначення пов'язаних сторін ПАТ «Креді Агріколь Банк», ведення та використання їх переліку і виконання операцій з ними. Також було оновлено Процедуру концентрації кредитного ризику. Було допрацьовано окремі модулі для реєстрації та обробки отриманої інформації про пов'язаних сторін банку, розроблені у програмному забезпеченні банку для коректного групування пов'язаних сторін, також було реалізовано новий функціонал у зв'язку з додатковими вимогами НБУ. Було запроваджено систему автоматичного контролю, що передбачає ідентифікацію пов'язаних сторін і контроль їхніх операцій. Аналіз даних і контроль дотримання граничного рівня кредитного ризику, що виникає за операціями з пов'язаними сторонами банку (Н9), виконуються на щоденній основі.

ПАТ «Креді Агріколь Банк» дотримується вимог Закону України «Про банки та банківську діяльність» і нормативних актів НБУ щодо контролю транзакцій з пов'язаними сторонами. У 2020 році порушень нормативу Н9 виявлено не було. Кредитний комітет затверджує кожен запит на ризик-ліміт щодо пов'язаних сторін після позитивного висновку комплаєнсу щодо відповідності параметрів ліміту (продукту, терміну, ціноутворення) ринковим умовам. Перелік пов'язаних осіб включає близько 7 тис, з них 3,75 тис (53 %) – компанії Групи Credit Agricole, а 2,4 тис (35 %) – їхні менеджери, які є нерезидентами, не є клієнтами банку та не проживають в Україні. Лише близько 650 осіб (9 %) є пов'язаними особами банку, що знаходяться в Україні; з них 103 особи є працівниками банку, близько 550 – асоційованими особами. Активні операції проводяться з 1.0 % від загальної кількості пов'язаних сторін (73 особи).

У 2020 році банк мав високоризикові операції з активами із пов'язаними особами, а саме на суму, що перевищує 1 % регулятивного капіталу банку, що вимагає затвердження Наглядовою Радою. Ліміт у розмірі 10 млн доларів США для установи CASA був належним чином затверджений. Станом на 31 грудня 2020 року максимальний кредитний

ризик, що виникає внаслідок операцій із пов'язаними сторонами, становить 0,35 % регулятивного капіталу банку, у той час як загальна сума зобов'язань за операціями пов'язаних сторін становить 21,7 млн грн. Процентні ставки за позиками, наданими пов'язаним особам, та кошти, залучені від пов'язаних осіб, відповідають стандартним процентним ставкам для відповідного кредитного / депозитного продукту для відповідного сегменту клієнтів (для фізичних / юридичних осіб).

Таким чином, в процесі своєї діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк» потенційно наражається на ризики, що притаманні банківському бізнесу. Система ризик-менеджменту ПАТ «Креді Агріколь Банк» спрямована на забезпечення виконання бізнес-цілей відповідно до визначеної стратегії розвитку Банку та підвищення його вартості, оптимізацію співвідношення потенційних можливостей і ризиків, розміру капіталу і темпів зростання банку. Головними інструментами реалізації визначених цілей є створена в ПАТ «Креді Агріколь Банк» комплексна система управління ризиками, що передбачає узгодженість дій усіх підрозділів у межах єдиної стратегії щодо ризик-менеджменту, що затверджується Спостережною Радою банку. Формування комплексної системи спрямоване на максимальну концентрацію функцій управління ризиками на рівні головного банку. Такий підхід реалізується за допомогою регламентованих процедур та нормативних документів ПАТ «Креді Агріколь Банк», що передбачають для регіональних установ комплекс лімітів та правила здійснення операцій.

Висновки до розділу 2

ПАТ «Креді Агріколь Банк» – це сучасний універсальний банк та найстарший іноземний банк в Україні. Діяльність ПАТ «Креді Агріколь Банк» у 2018-2020 роках була прибутковою та ефективною, так чистий прибуток банку за результатами 2020 року становив 927,294 млн.грн., а рівень рентабельності капіталу дорівнює 25%, що підтверджує ефективність

бізнес-моделі банку та стійкість навіть за негативного сценарію з урахуванням ризику.

Кредитний портфель ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2018-2020 років постійно зростає.

Кредити надані юридичним особам протягом 2018-2020 років на ПАТ «Креді Агріколь Банк» коливались в межах 80,48-83,9%, тобто вони протягом всього досліджуваного періоду займали найвищу питому вагу в структурі кредитного портфеля досліджуваної банківської установи.

Склад кредитного портфелю ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2018-2020 років за видами економічної діяльності змінювався, за більшості показників відбулось скорочення, проте збільшення кредитного портфелю відбулось за рахунок значного зростання кредитування підприємств оптової та роздрібною торгівлі у 2019 році на 863109 тис.грн., а у 2020 році – на 2992290 тис.грн. У 2019 році слід виділити й значне зростання кредитів наданих фізичним особам, адже їх збільшення склало 1034680 тис.грн.

Забезпеченість кредитного портфелю ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 роки постійно зростала. Сума незабезпечених кредитів зменшувалась щороку, так у 2018 році вона складала 4963564 тис.грн., в той час як у 2020 році – 3553664 тис.грн.

Щороку кредитний ризик ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2018-2020 років постійно зменшувався, що є позитивною тенденцією.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК» У НАПРЯМУ МІНІМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ

3.1. Розвиток та вдосконалення кредитної діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк»

Сучасні економічні умови, в яких функціонує банківський сектор на даний момент, вимагають від банківських установ великої уваги щодо ризикованості діяльності в цілому і особливо кредитної. Адже всім операціям, які здійснюють банки, надаючи банківські послуги та продукти своїм клієнтам характеризуються високим рівнем ризикованості.

Так І.В. Жмурко пропонує розглядати кредитування як багатогранний і складний процес, який є дуже ризиковим для банку, адже кожній можливості отримати прибуток від певної операції протистоїть реальна можливість понести збитки, тому важливим завданням діяльності кожного банку є досягнення оптимального співвідношення між прибутковістю та ризикованістю його операцій. У зв'язку з тим, що основну частину прибутку банк одержує від своїх позичкових операцій, стає очевидним важливість мінімізації і запобігання кредитному ризику [17, с. 520].

За умов впливу негативних зовнішніх факторів нестабільного економічного середовища дієвим інструментом зниження кредитного ризику на довгостроковий період є розробка та реалізація гнучкої кредитної стратегії. На сьогодні лише незначна кількість банків розробляє стратегію управління ризиками. Більшість банківських установ орієнтуються лише на реалізацію короткострокових цілей, в результаті чого погіршується їх дохідність та фінансова стійкість [16, с. 632].

Наразі виникає значна необхідність удосконалення кредитної діяльності банківськими установами з метою мінімізації фінансових ризиків, яке має базуватися на передових методологіях, що використовуються в

управлінні кредитним процесом, враховуючи всі мінливі та швидкозмінюючі умови економічного середовища.

Ефективним інструментом, за допомогою якого можна було б здійснювати перспективне управління кредитною діяльністю банку, є кредитна стратегія. Чітко визначена кредитна стратегія дає змогу раціонально використовувати кредитні ресурси, своєчасно й адекватно реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища, запобігати появі кредитного ризику чи знизити його рівень, покращити показники надійності і стабільності [16, с. 632].

Розробка і послідовна реалізація якісної, гнучкої та ефективної кредитної стратегії має стати основою удосконалення кредитної діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк» у напрямку мінімізації фінансових ризиків.

Як зазначає Г.Р. Баянт кредитна стратегія банку має бути спрямована на реалізацію цілей його ефективного функціонування в умовах суттєвих змін макроекономічних показників, системи зміни форм державного регулювання банківської діяльності, кон'юнктури кредитного ринку і пов'язаною з цими факторами невизначеністю. Відсутність відповідної кредитної стратегії за таких обставин може призвести до того, що кредитні рішення окремих структурних підрозділів банку будуть мати різнонаправлений характер, зумовлювати виникнення суперечностей та ріст ризиків і зниження ефективності кредитної діяльності в цілому. Розроблена кредитна стратегія дозволяє заздалегідь адаптувати кредитну діяльність банку до майбутніх кардинальних змін можливостей його функціонування [16, с. 632].

Реалізація визначеної кредитної стратегії ПАТ «Креді Агріколь Банк» передбачає впровадження та розробку ефективної кредитної політики, яка включатиме всі складові процеси управління кредитною діяльністю.

Кредитна політика ПАТ «Креді Агріколь Банк» уже сьогодні повинна включати наступні блоки:

1. Розробку, оцінку та аналіз кредитних продуктів банку.

2. Політику оновлення та перегляду кредитних продуктів банку.
3. Цінову політику кредитних продуктів банку.
4. Забезпечення високої якості та сервісу надання кредитних послуг банку.
5. Персональне управління кредитними продуктами банку.
6. Збут та просування кредитних продуктів банку.
7. Попередження загроз та вдосконалення ризик-менеджменту банку.
8. Прогнозування та оцінка світових тенденцій у кредитній діяльності.

Модель розробленої вдосконаленої кредитної політики ПАТ «Креді Агріколь Банк» у напрямку мінімізації фінансових ризиків представлена на рисунку 3.1.

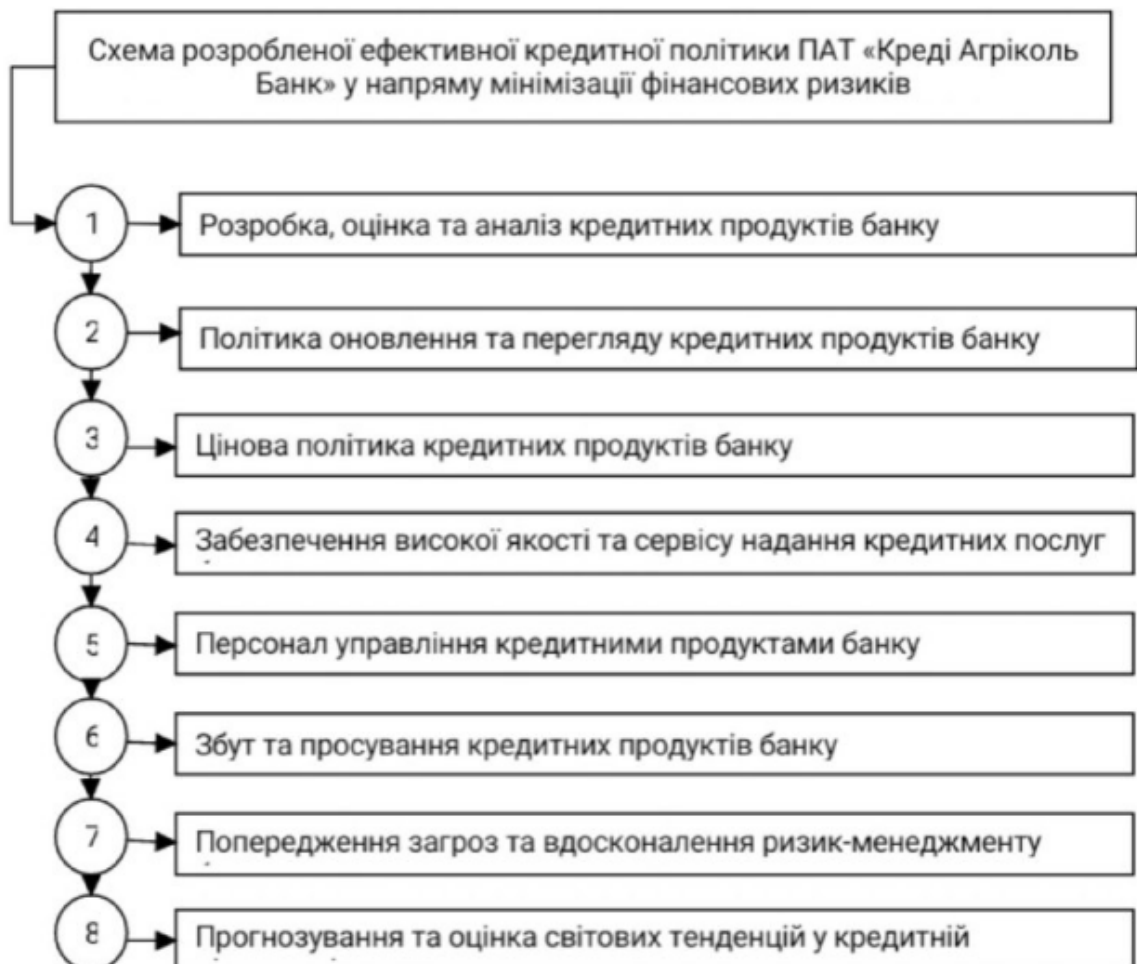

Рис.3.1. Модель розробленої вдосконаленої кредитної політики ПАТ «Креді Агріколь Банк» у напрямку мінімізації фінансових ризиків

Кожний блок вдосконаленої кредитної політики ПАТ «Креді Агріколь Банк» має включати в себе певні процедури та операції, які б дозволяли виконувати головне завдання кожного блоку.

Так головна мета I блоку «Розробки, оцінки та аналізу кредитних продуктів банку» є розробка прибуткових кредитних продуктів та вивід їх на ринок, аналіз та оцінка вже існуючих кредитних продуктів. Він має включати дослідження ринку кредитних послуг, продуктів, вибір найбільш актуальних кредитних послуг, які матимуть великий попит у населення. Також цей етап управління кредитною діяльністю ПАТ «Креді Агріколь Банк» передбачає маркетингові дослідження щодо потенційного попиту, зацікавленості клієнтів, можливого прибутку, рентабельності таких продуктів.

Для корпоративного сегменту в 2020 запустили новий продукт, що дає можливість клієнтам банку користуватись не лише кредитними продуктами, а і фінансовим лізингом. ПАТ «Креді Агріколь Банк» має продовжувати залучати нових корпоративних клієнтів, надаючи послуги автоматизації обміну фінансовими даними між банком та Клієнтом (Host2Host).

Головна мета II блоку «Політики оновлення та перегляду кредитних продуктів банку» включає в себе постійний аналіз та оцінку кредитних продуктів банку, їх оновлення та удосконалення, або навпаки видалення із пропозицій банку. Цей блок має включати процедури аналізу та оцінки прибутковості всіх кредитних продуктів. Слід додати, що рішення про ліквідацію того або іншого кредитного продукту має будуватися на комплексних дослідженнях. Так ПАТ «Креді Агріколь Банк» має кредитні продукти, які характеризуються низькою рентабельністю, втім за рахунок цих кредитних продуктів клієнти банку обирають й інші кредитні послуги, які мають високу рентабельність.

В 2020 році банк запровадив на ІТ-платформі овердрафти та готівкові кредити для ФОП, а кредитування авто для ФОП вже тестується співробітниками банку. Банк продовжив діяльність у напрямі трансформації роботи відділень, додаючи нові продукти та сервіси до переліку операцій

самообслуговування – поповнення будь-якого рахунку та будь-якої карти ПАТ «Креді Агріколь Банк» та поповнити мобільний телефон. Продовжуючи тренд переходу до онлайн - запустили новий сервіс оформлення готівкового кредиту та кредитної карти на сайті банку, а також реалізацію готівкового кредиту з кредитним лімітом.

Головна мета III блоку «Цінової політики кредитних продуктів банку» - встановити таку оптимальну та конкурентоспроможну ціну на кредитні продукти, яка б змогла забезпечити високий попит на дану послугу, необхідний рівень прибутку та покриття всіх витрат, які необхідні для її надання. Цей блок має складатися із: аналізу та оцінки всіх витрат, визначення оптимального рівня прибутку, аналізу цін конкурентів на типові послуги, розрахунок оптимістичної, оптимальної та песимістичної ціни, дослідження попиту при кожному виді цін та вибір найкращого варіанту.

Слід додати, що при визначенні ціни на кредитний продукт має бути врахований рівень ризикованості операції. Так ПАТ «Креді Агріколь Банк» кредитує працівників банку за зменшеними кредитними ставками. Сьогодні кожен співробітник віком від 25 до 60 років, пропрацювавши в банку більше ніж 3 місяці, може скористатись програмами кредитування. У 2020 році було надано наступні кредитні продукти:

- відкриті кредитні лінії для 16% працівників у рамках продукту «Зарплата та кредит»;
- 5 % працівників надано кредит готівкою «Свобода»;
- надано кредит на придбання 24 автомобілів;
- надано 34 іпотеки та видано 13 кредитів на споживчі цілі під заставу нерухомості.

Головна мета IV блоку «Забезпечення високої якості та сервісу надання кредитних послуг банку» розробити такий механізм надання банківських послуг, який максимально забезпечував потреби клієнтів, щоб вони й надалі звертались за кредитними продуктами до ПАТ «Креді Агріколь Банк». Цей

блок передбачає оцінку якості та сервісу надання кредитних послуг, його аналіз та пошук шляхів його вдосконалення.

Для повноцінного та якісного обслуговування клієнтів ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2020 року було значно автоматизовано внутрішньобанківські операції, включаючи модернізацію інфраструктури відділень та своєчасну міграцію всіх систем банку на сучасні та безпечні платформи, також забезпечено щоденною управлінською звітністю керівників усіх ланок.

Контроль якості критично важливих систем виконується з метою управління операційним ризиком, притаманному процесу співпраці з контрагентами, що надають послуги, які були визначені як критично важливі для банку та передані на аутсорсинг.

Головна мета V блоку «Персонал управління кредитними продуктами банку» передбачає підбір кваліфікованого персоналу, який забезпечить надання кредитних послуг високої якості. Загальні принципи управління кредитною діяльністю задля мінімізації ризиків реалізуються засобами положень, процедур, інструкцій та іншої внутрішньої методичної документації, що стосується окремих видів ризику. З метою вдосконалення культури і підходів до оцінки кредитного ризику у 2020 році було реалізовано програму навчання співробітників. Ця практика застосовується вже другий рік поспіль. Ця Програма створена для підвищення рівня кваліфікації і знань працівників у сфері управління кредитним, операційним і фінансовим ризиками, з метою реалізації заходів для дотримання вимог Положення НБУ про організацію системи управління ризиками в банках і банківських групах України.

Головна мета VI блоку «Збуту та просування кредитних продуктів банку» має містити в собі: комплекс заходів, які дозволили би реалізовувати кредитні продукти банку у максимальному обсязі в розподілі за цільовими сегментами.

Трансформація ПАТ «Креді Агріколь Банк» має полягати не лише в цифровізації, але й у сталому покращенні процесів із фокусом на усунення тих неефективних функцій (кроків), які не створюють для клієнта додану вартість, а лише гальмують процес надання послуг, вирішення проблем, призводять до недостатньої гнучкості в роботі, втрати часу і ресурсів, дефектів тощо.

Головна мета VII блоку «Попередження загроз та вдосконалення ризик-менеджменту банку» має включати комплекс процедур по оцінці ризиків та загроз, їх попередженню та усуненню.

Пандемія COVID-19 принесла безпрецедентні ризики порушення безперервності діяльності. ПАТ «Креді Агріколь Банк» завдяки застосуванню технології RPA (роботизована автоматизація процесів) має покращувати і вдосконалювати процеси, виконання яких зазвичай потребує цінних людських та ІТ ресурсів.

Головна мета VIII блоку «Прогнозування та оцінка світових тенденцій у кредитній діяльності» має включати прогнозування появи нових кредитних продуктів, постійний моніторинг стану та перспектив розвитку ринку кредитних послуг.

Отже, для реалізації процесу кредитування як із боку ПАТ «Креді Агріколь Банк», так і з боку боржника необхідно, щоб їхні інтереси співпадали, тобто щоб необхідність, доцільність та можливість кредитування водночас відповідали інтересам обох сторін, з одного боку, і сам процес кредитування був достатньо деталізований та прозорий із виокремленням конкретних завдань, обов'язків та відповідальності окремих посадових осіб, які забезпечують реалізацію конкретних етапів кредитування – з іншого.

Наступним шляхом вдосконалення кредитної діяльності та мінімізації ризиків має стати вдосконалення організації роботи Кредитного комітету банку. І. Є. Семенча та А. А. Ткачова рекомендують здійснювати управління кредитними операціями задля мінімізації фінансових ризиків банку за наступними блоками:

1 – система управління;

2 – система ідентифікації та вимірювання;

3 – система супроводження [18].

Також вони рекомендують стратегічні напрямки покращення стану кредитного портфеля розглядати за якісними та кількісними характеристиками.

Таблиця 3.1

Стратегічні напрямки покращення стану кредитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк» [18]

Якісні напрями		Кількісні напрями
Система управління	1.Надавати персоналу кредитного відділу свободу в прийнятті самостійних рішень в складних ситуаціях 2.Спонукаати керівництво кредитним відділом до розвитку персоналу та покращення системи стимулювання	
Система ідентифікації та вимірювання	1.Впроваджувати в практику обслуговування клієнтів з надання кредитів класифікацію типів боржників за Ансельмою Бассано	1.Дотримуватись загального рівня ліквідності 2.Прискорювати темп очікуваного доходу 3.Підвищувати рівень доходу в поточному періоді 4.Мінімізувати рівень ризиків
Система супроводження	1. Вдосконалювати методи оцінки кредитоспроможності позичальника 2.Підвищувати кваліфікацію персоналу з питань здійснення кредитного контролю 3.Визначати якісні характеристики позичальника за моделями комплексного аналізу: правило «шести Сі», CAMPARI,PARTS, оцінна система аналізу, ін.	2.За результатами аналізу динаміки здійснення кредитних операцій проводити моніторинг стану та структури кредитного портфеля 3.Концентрувати увагу на відстеженні змін процентних ставок 4.Оцінювати ймовірність дебіторської заборгованості та прогнозувати банкрутство позичальника за системою показників Бівера 5.Класифікувати кредити за системою CART

Структурна схему стратегічних напрямків покращення стану кредитного портфеля ПАТ «Креді Агріколь Банк» наведена в табл. 3.1.

При наданні кредитів ПАТ «Креді Агріколь Банк» зустрічається з необхідністю оцінки кредитоспроможності позичальників. Ця процедура є обов'язковою, а її результати істотно впливають як на умови конкретних кредитних угод, так і на ефективність кредитної діяльності банку в цілому. Для позичальника оцінка кредитоспроможності також важлива, оскільки від її результату залежить, в якому обсязі буде наданий кредит, і чи буде він наданий взагалі.

Оцінюючи кредитоспроможність позичальника, ПАТ «Креді Агріколь Банк» керується власними положеннями та методиками, в основу яких покладено методичні рекомендації Національного банку України. Водночас, НБУ не забороняє банкам самостійно встановлювати додаткові критерії аналізу фінансового стану позичальника, що підвищують вимоги до показників з метою адекватної оцінки кредитних ризиків і належного контролю за ними. Тож ПАТ «Креді Агріколь Банк» має переглянути та вдосконалити методику оцінки клієнтів, яким надаються кредити.

Здійснено прогнозування кредитного ризику ПАТ «Креді Агріколь Банк» з використанням Excel на 2021 рік на рисунку 3.2.

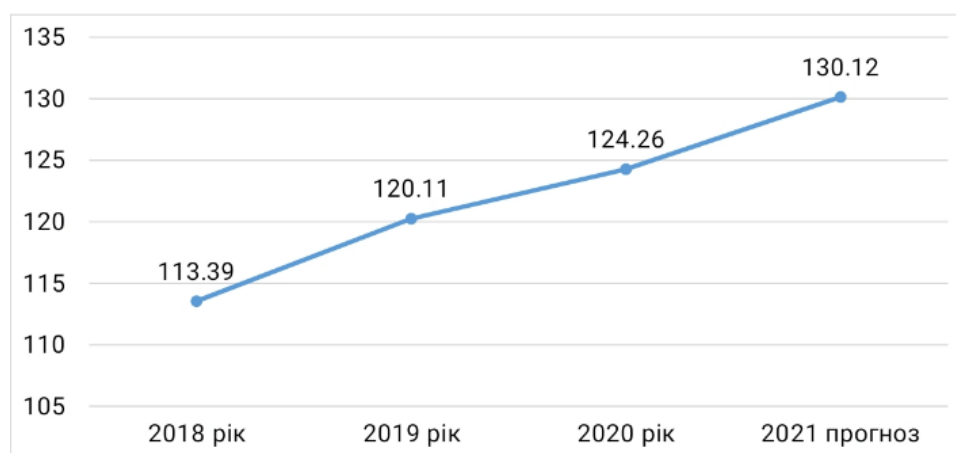

Рис. 3.2. Прогнозування кредитного ризику ПАТ «Креді Агріколь Банк» з використанням Excel на 2021 рік

Представлені дані свідчать, що у 2021 році кредитний ризик ПАТ «Креді Агріколь Банк» буде зменшуватися.

За допомогою функції FORECAST.LINEAR у MS Excel було розраховано прогнозні значення обсягів резерву під очікувані кредитні збитки ПАТ «Креді Агріколь Банк» на 2021–2022 рр. Для систематизації проведених розрахунків проілюструємо дані на рисунку 3.3.

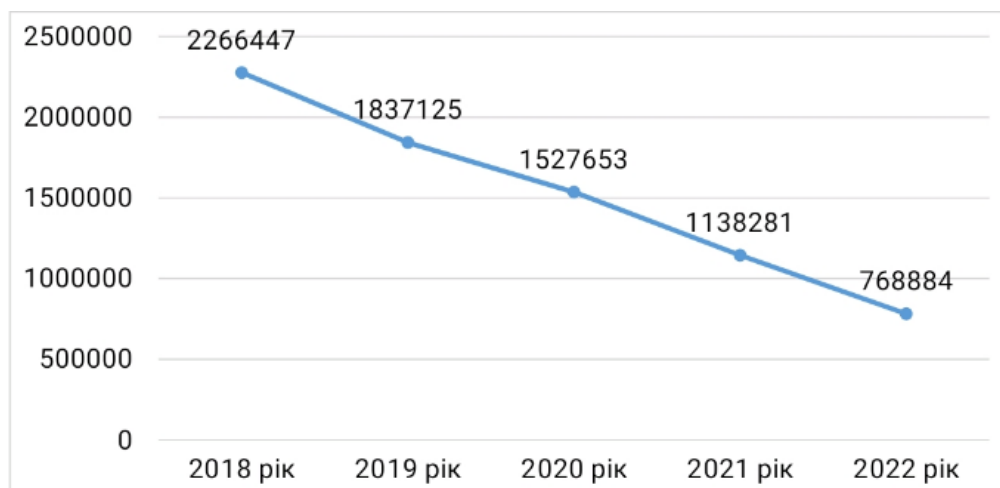

Рис. 3.3. Прогнозні значення обсягів резерву під очікувані кредитні збитки ПАТ «Креді Агріколь Банк» на 2021–2022 рр

Отже, проведені розрахунки показали, що обсяг резервів під очікувані кредитні збитки поступово зменшуватиметься, що є позитивною тенденцією для ПАТ «Креді Агріколь Банк». Зменшення частки непрацюючих кредитів у банку сприяє мінімізації кредитного ризику.

Скоротити частку непрацюючих кредитів (NPL) ПАТ «Креді Агріколь Банк» можна за рахунок активного споживчого кредитування, списання за рахунок резервів, реструктуризації та їх продажу. Отже, для захисту банківської установи від можливих утрат унаслідок кредитного ризику АТ «Ощадбанк» має дотримуватися таких правил:

- проведення регулярної кількісної та якісної оцінки кредитного ризику на рівні кожної окремої угоди;
- встановлення жорстких умов та критеріїв для позичальників;

- реструктуризація непрацюючих кредитів;
- формування достатньої величини резерву для відшкодування втрат за кредитними операціями;
- здійснення комплексного управління не лише кредитним, а й іншими видами ризику;
- дотримання нормативів, установлених НБУ в контексті регулювання кредитного ризику.

І.В. Жмурко рекомендує банківським установам, в тому числі й ПАТ «Креді Агріколь Банк», наступні заходи для підвищення ефективності та раціональності використання кредитних ресурсів та покращенню кредитних операцій:

- під час надання кредиту в ціні слід ураховувати строк позички, попит на вільні кредитні ресурси, якість застави, ставку банків-конкурентів;
- ринкова вартість застави повинна переглядатися на час оцінки розміру необхідного резерву під основну кредитну операцію;
- необхідно покращити якість кредитного портфелю і збільшити питому вагу «стандартних» кредитів;
- покращити ведення обліку кредитних операцій у межах дії Національних положень (стандартів) шляхом упровадження автоматизації обліку з широким використанням ПЕОМ, комп'ютерних мереж, що поліпшить якість виконуваних бухгалтерських операцій;
- ширше застосовувати як статистичні, вибіркові дані, так й експертну інформацію;
- ширше використовувати запропонованої системи показників аналізу кредитоспроможності позичальника, яка б ураховувала його кредитну історію та специфіку діяльності;
- доцільно замість використання систем обробки даних, які розв'язують розрізнені завдання аналізу кредитного ризику на основі жорстких алгоритмів обчислень, перейти до розроблення інтелектуальних інтегрованих систем;

– необхідно вивчити систему рейтингових оцінок, що застосовуються за кордоном, і показники, які використовуються в них, для уникнення відмінностей у методиці розрахунку показників ліквідності балансів комерційних банків під час проведення аудиту [17, с. 524].

Розроблені заходи щодо надання кредитів доцільно втілити в технологічні карти операції з кредитування на ПАТ «Креді Агріколь Банк».

Картографування операційних ризиків у процесах банку (далі – «картографування ОР») – це кампанія з періодичного виявлення й оцінки операційного ризику і контролів у процесах банку.

Картографування в досліджуваному банку має здійснюватися на основі переліку процесів, затвердженого Правлінням за типами ризиків, підтверджених групою Credit Agricole. За результатами останньої кампанії з картографування ОР кількість чутливих/критичних процесів була відносно незмінною. Під час кампанії 2020 року було виявлено 11 чутливих процесів і не було 5 критичних процесів.

Таким чином, для вдосконалення кредитної діяльності з метою мінімізації ризиків, ПАТ «Креді Агріколь Банк» має впровадити в свою діяльність ряд запропонованих стратегічних напрямків покращення кредитного процесу, здійснювати постійний моніторинг складових кредитної діяльності. Впровадження запропонованих заходів в діяльність банку дозволять вдосконалити процес управління кредитною діяльністю та її ризиками, підвищити обсяги кредитування, вдосконалити систему управління якістю кредитного портфеля.

3.2. Шляхи мінімізації фінансових ризиків ПАТ «Креді Агріколь Банк»

Банківській діяльності притаманні ризики, якими управляють за допомогою постійного процесу виявлення, оцінки та контролю ризиків, з урахуванням лімітів ризику та інших засобів контролю. Процес управління

ризиками є вирішальним для забезпечення їх мінімізації та прибутковості ПАТ «Креді Агріколь Банк».

Наслідком неефективного управління кредитними ризиками є часткова або повна втрата доходу і прибутку банку, відповідно зниження фінансових результатів його роботи. Кредитні ризики можна вважати фінансовими ризиками, адже вони впливають на фінансові показники роботи банку. Значний вплив на ступінь неповернення позик, що рівнозначно приводять до появи кредитних ризиків, є:

- кризовий стан економіки перехідного періоду, який характеризується не тільки падінням виробництва, фінансовою нестійкістю багатьох підприємств і організацій, але й руйнуванням низки господарських зв'язків;

- економічний розвиток регіону, його спеціалізація, виробнича активність підприємств і організацій, а також конкуренція серед кредитних установ;

- ступінь концентрації кредитної діяльності банку в будь-якій сфері, яка чутлива до змін в економіці, а також у нових маловивчених нетрадиційних сферах [17, с. 520].

ПАТ «Креді Агріколь Банк» розглядає управління ризиками як невід'ємну складову технології проведення всіх операцій Банку, що здійснюються на підставі внутрішніх регламентних документів (процедур, положень, порядків, методик тощо).

Управління ризиками ПАТ «Креді Агріколь Банк» здійснюється шляхом:

- системного виявлення, аналізу, оцінки та контролю ризиків: ліквідності, достатності капіталу, кредитного, процентного, операційного, валютного, ринкового тощо;

- встановлення цільових, критичних та граничних значень ключових показників ризику;

- постійного моніторингу фактичних значень ключових показників ризику;

- застосування адекватних заходів реагування у разі наближення фактичних значень ключових показників ризику до критичних та/або граничних значень;

- інформування керівництва Банку про поточний стан справ у сфері управління ризиками, прогностні та перспективні оцінки його розвитку.

Остаточну відповідальність за встановлення та затвердження цілей в сфері управління ризиками та капіталом несе Спостережна рада. При цьому ПАТ «Креді Агріколь Банк» має окремі незалежні підрозділи, які відповідають за управління ризиками та їх контроль. Правління Банку відповідає за внесення пропозицій та реалізацію всіх цілей в сфері управління ризиками та капіталом, а також за загальне управління ризиками, контроль та здійснення політики управління ризиками в ПАТ «Креді Агріколь Банк».

Під час кризи 2014-2016 років стратегія ПАТ «Креді Агріколь Банк» у сфері управління ризиками полягала у централізації прийняття рішень від комітетів нижчого рівня, зосередженні уваги на ключових галузях і встановленні суворих вимог щодо клієнтів і продуктів з тим, щоб забезпечити відмінний профіль ризику банку.

Відповідно до стратегії управління ризиками у посткризовий період – у 2017-2019 роках – відбувалось послідовне спрощення процесу прийняття рішень, повернення повноважень щодо прийняття рішень комітетам нижчого рівня, а також пом'якшення вимог щодо ризику залежно від категорій клієнтів (утім, ці вимоги все ще були досить високими); відтак дозволялося помірковане зростання ризику у деяких галузях/сегментах.

Для ПАТ «Креді Агріколь Банк» 2020 рік був особливим з огляду на державні програми з розвитку ділового середовища, необхідності швидкого прийняття рішень у невизначених ринкових умовах та водночас - високої якості кредитного портфеля. Це означає, що загальний підхід до ризику залишався обережним.

Відповідно до стандартів групи Credit Agricole, система внутрішнього контролю ПАТ «Креді Агріколь Банк» опирається на три лінії захисту:

- 1-ша лінія – виконавці операцій,
- 2-га лінія – підрозділи ризик-менеджменту та комплаєнс,
- 3-я лінія – підрозділ аудиту.

З метою організації 2-ї лінії захисту і для того, щоб тримати 3-ю лінію захисту в полі зору, у банку впроваджена система постійного контролю.

Система постійного контролю охоплює основні напрями діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк»: кредитування, операційну діяльність, фінансові ризики, бухгалтерські операції, операційний ризик, комплаєнс, інформаційну безпеку і безперервність бізнесу, фізичну охорону, діяльність або послуги, що надаються на постійній основі на умовах аутсорсингу (OES), процеси, пов'язані зі стягненням заборгованості тощо.

У випадку негативного результату контролю реалізується план заходів, спрямованих на виправлення недоліків і покращення контролю за процесом. ПАТ «Креді Агріколь Банк», як і Група Credit Agricole, має міжнародний сертифікат ISO 37001 за систему протидії корупції. Цей сертифікат, виданий незалежною компанією, підкреслює рішучість зусиль групи Credit Agricole та банку у боротьбі проти корупції і високу ефективність його програми з ідентифікації й аналізу ризиків корупції та заходів з пом'якшення таких ризиків.

Для мінімізації фінансових ризиків ПАТ «Креді Агріколь Банк» рекомендую дещо вдосконалити систему внутрішнього контролю. Так пропоную наступну систему контролю:

- 1-ша лінія – виконавці операцій,
- 2-га лінія – підрозділи ризик-менеджменту та комплаєнс,
- 3-я лінія – підрозділ аудиту;
- 4-а лінія – підрозділ контролю найризикованіших операцій;
- 5-а лінія – має діяти паралельно зі всіма лініями – постійний моніторинг автоматизованої системи відслідковування кредитних операцій.

Вдосконалена система внутрішнього контролю ПАТ «Креді Агріколь Банк» у напрямку мінімізації фінансових ризиків представлена на рисунку 3.4.

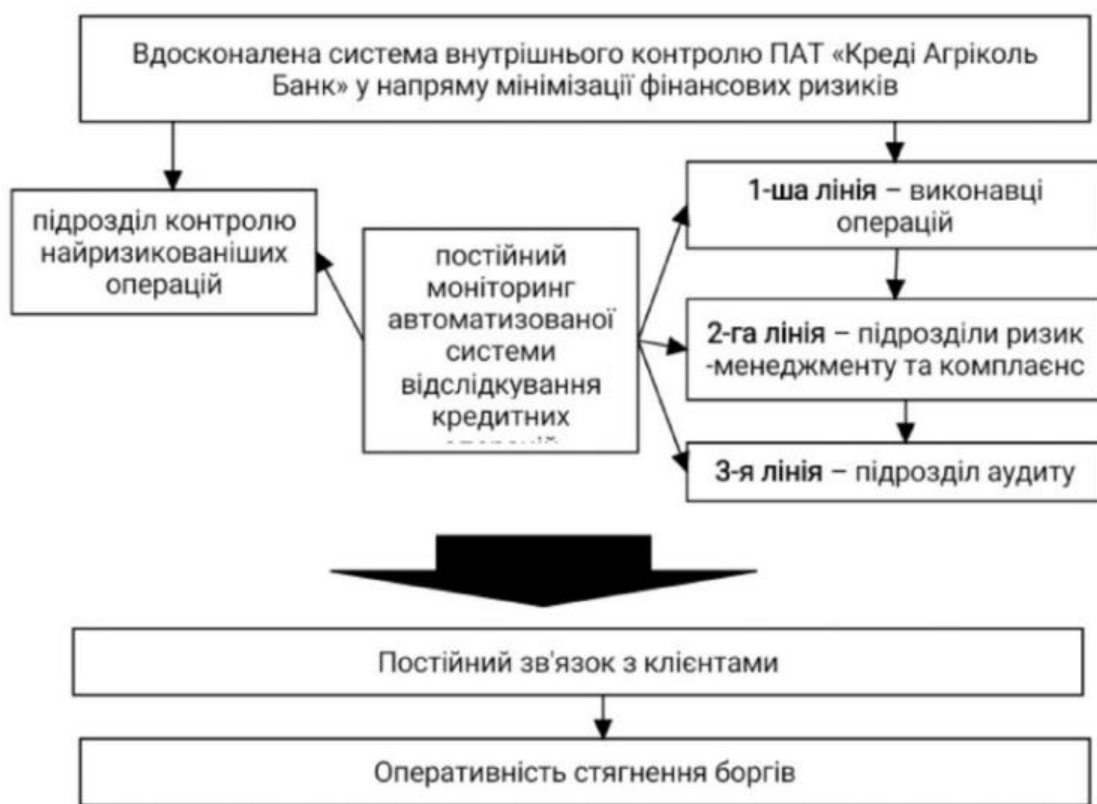

Рис. 3.4. Вдосконалена система внутрішнього контролю ПАТ «Креді Агріколь Банк» у напрямку мінімізації фінансових ризиків

У 2020 році банк мав високоризикові операції з активами із пов'язаними особами, а саме на суму, яка перевищує 1 % регулятивного капіталу банку, що вимагає затвердження Наглядовою Радою.

Тож рекомендую створити підрозділ контролю найризикованіших операцій. Цей підрозділ має займатися крупними кредитними операціями або тими, що мають високі ризики.

Також пропоную включити у систему внутрішнього контролю ПАТ «Креді Агріколь Банк» постійний моніторинг автоматизованої системи відслідковування ризикованих операцій, тобто в програмах надання кредитів мають бути виставлені автоматичні параметри. Наприклад, пропоную використати наступні параметри, представлені в таблиці 3.2.

Параметри постійного моніторингу автоматизованої системи
відслідкування ризикованих операцій ПАТ «Креді Агріколь Банк»

№	Параметри	Значення
1	2	3
1.	Відсутність постійного місця роботи	Максимальна сума кредиту = 10 тис.грн.
2.	Наявність офіційної роботи	Максимальна сума кредиту = Середньомісячна заробітна плата x 2
3.	Вік до 21 року	Максимальна сума кредиту = 5 тис.грн.
4.	Вік від 70 років	Максимальна сума кредиту = 5 тис.грн.
5.	Відсутність стабільного рівня заробітної плати позичальника (ЗП менше показника: мінімальна ЗП*2)	Звернення до клієнту щомісяця
6.	Позичальники, що відповідно до законодавства оприлюднюють фінансову звітність	Перевірка щокварталу звітність на питання прибутковості діяльності

Слід додати, що окремі ситуації можуть розглядатися Кредитним комітетом за кожною людиною, яка має особливості, які є значними та можуть впливати на остаточне рішення за кредитною операцією.

Доцільність впровадження лімітування кредитів підтверджує й І.В. Жмурко, він стверджує, що цей захід є засобом встановлення суми граничної заборгованості позичок конкретному позичальнику. Захист від кредитного ризику здійснюється встановленням лімітів кредитування, тобто заздалегідь визначенням суми кредиту, у межах якої позичальник може одержати позичку в банку [17, с. 524].

Лімітування кредитів на ПАТ «Креді Агріколь Банк» дозволить відсіювати потенційних позичальників, які не мають можливості

розрахуватися із отриманими кредитами - це дозволить знизити безнадійні борги банку.

Крім того, лімітування кредитів на ПАТ «Креді Агріколь Банк» виконує функцію диверсифікації, відповідно відбувається зниження рівня кредитного ризику.

З метою організації 2-ї лінії захисту і моніторингу 1-ї лінії захисту у ПАТ «Креді Агріколь Банк» впроваджена система постійного контролю.

Відповідальність за ефективне функціонування Системи постійного контролю покладається на Директора з оцінки ризиків. Відповідно до методології групи Credit Agricole і внутрішніх вимог банку, відповідальність за підтримку Системи постійного контролю і її повноту несуть Департамент контролю ризиків і підрозділ комплаєнсу. У випадку негативного результату контролю реалізується план заходів, спрямованих на виправлення недоліків і покращення контролю за процесом. У рамках управління операційним ризиком і з метою контролю рівня операційного ризику на 1-й лінії захисту Департамент контролю ризиків бере участь в аналізі процесів і внутрішніх документів банку, надає рекомендації щодо пом'якшення операційного ризику, бере участь у діяльності в робочих групах у якості експерта з операційного ризику.

З метою забезпечення стабільної роботи ПАТ «Креді Агріколь Банк» та уникнення ризиків невідповідності вимогам НБУ щодо нормативів концентрації кредитного ризику, в банку було запроваджено ефективну систему контролю концентрації кредитного ризику, в тому числі стосовно операцій з пов'язаними сторонами (згідно з Постановами НБУ № 315, №368 і №64).

З огляду на вищезазначене на ПАТ «Креді Агріколь Банк» були вжиті наступні заходи:

– у 2020 році було переглянуто й оновлено внутрішні положення про визначення пов'язаних сторін банку, ведення та використання їх переліку і виконання операцій з ними;

- було оновлено Процедуру концентрації кредитного ризику;
- допрацьовано окремі модулі для реєстрації та обробки отриманої інформації про пов'язаних сторін банку, розроблені у програмному забезпеченні банку для коректного групування пов'язаних сторін, також було реалізовано новий функціонал у зв'язку з додатковими вимогами НБУ;
- запроваджено систему автоматичного контролю, що передбачає ідентифікацію пов'язаних сторін і контроль їхніх операцій.

Аналіз даних і контроль дотримання граничного рівня кредитного ризику, що виникає за операціями з пов'язаними сторонами банку (Н9), виконуються на щоденній основі.

ПАТ «Креді Агріколь Банк» дотримується вимог Закону України «Про банки та банківську діяльність» і нормативних актів НБУ щодо контролю транзакцій з пов'язаними сторонами. У 2020 році порушень нормативу Н9 виявлено не було. Кредитний комітет затверджує кожен запит на ризик-ліміт щодо пов'язаних сторін після позитивного висновку комплаєнсу щодо відповідності параметрів ліміту (продукту, терміну, ціноутворення) ринковим умовам. Перелік пов'язаних осіб включає близько 7 тис., з них 3,75 тис. (53%) – компанії Групи Credit Agricole, а 2,4 тис (35 %) – їхні менеджери, які є нерезидентами, не є клієнтами банку та не проживають в Україні. Лише близько 650 осіб (9%) є пов'язаними особами банку, що знаходяться в Україні; з них 103 особи є працівниками банку, близько 550 – асоційованими особами. Активні операції проводяться з 1% від загальної кількості пов'язаних сторін (73 особи).

Ліміт у розмірі 10 млн. доларів США для установи CASA був належним чином затверджений. Станом на 31 грудня 2020 року максимальний кредитний ризик, що виникав внаслідок операцій із пов'язаними сторонами, становив 0,35 % регулятивного капіталу банку, у той час як загальна сума зобов'язань за операціями пов'язаних сторін становила 21,7 млн.грн. Процентні ставки за позиками, наданими пов'язаним особам, та кошти, залучені від пов'язаних осіб, відповідали стандартним процентним

ставкам для відповідного кредитного/депозитного продукту для відповідного сегменту клієнтів (для фізичних/юридичних осіб).

Основні рекомендації щодо управління ризиками на ПАТ «Креді Агріколь Банк» у наступному періоді:

- уникнення великих сум кредитів;
- цільова аудиторія – місцеві компанії з надійними бізнес-моделями і фінансовими показниками, МНК;
- надання переваги фінансуванню в гривні для місцевих клієнтів;
- моніторинг валютного ризику для клієнтів з валютними кредитами: валютні обороти, рейтинги тощо;
- реагування на карантинні заходи COVID-19 та розробка планів заходів для уникнення несподіваних збитків.

Збір і аналіз даних про інциденти операційного ризику – це одна зі сфер управління операційними ризиком у діяльності банку, організація системи збору, реєстрації, аналізу інцидентів операційного ризику з реалізацією/потенційною реалізацією притаманних збитків. Аналіз виявлених операційних інцидентів передбачає як виправлення виявлених помилок, так і аналіз усього процесу з розробкою відповідних планів дій для пом'якшення визначених ризиків.

Усі інциденти, що генерують (або можуть потенційно генерувати) збитки від операційних ризиків, які перевищують визначений поріг (наразі 1 тис грн), реєструються у внутрішній базі даних. Звіт про збитки понад 1 тис євро надається CASA щоквартально. Випадки, що перевищують затверджений рівень схильності до ризику, підлягають терміновому звітуванню (негайному або протягом 72 годин – залежно від суми збитку). У 2020 році основними категоріями, з точки зору збитків від реалізації операційних випадків, були такі категорії, як «Виконання операцій та управління процесами» і «Шахрайство». Порушень рівня схильності до ризику не виявлено.

Операційний ризик – ризик збитків внаслідок системного збою, помилок персоналу, шахрайства або зовнішніх дій. Коли перестає функціонувати система контролю, операційні ризики можуть нанести збитки репутації, мати правові наслідки або привести до фінансових збитків.

ПАТ «Креді Агріколь Банк» має розробляти систему контролю за даним видом ризику. Система контролю має передбачати ефективне розподілення обов'язків, права доступу, процедури затвердження, навчання персоналу, а також процедури оцінки.

Для мінімізації ризиків та збитків рекомендую ПАТ «Креді Агріколь Банк» також аналізувати всі кредитні операції на питання «Перевищення повноважень робітниками банку», «Надання кредитів особам, що потенційно не матимуть можливості його погасити». Тобто важливо впровадити перевірку кожного клієнта, що звертається за кредитними коштами на предмет платоспроможності. Адже одним із принципів кредитної діяльності є принцип поверненості, тобто банк надає грошові кошти у тимчасове користування.

В ПАТ «Креді Агріколь Банк» слід впровадити систему управління інцидентами операційних ризиків, в рамках якої:

- призначити відповідальних осіб (менеджерів операційних ризиків);
- налагодити функціонування «Гарячої лінії», яка дозволить працівникам та клієнтам банку повідомляти про факти та підозри на інциденти ризику;
- впровадити централізовану базу даних ROCO, до якої на щоденній основі вносити інформації про інциденти/збитки та потенційні збитки/загрози.

ПАТ «Креді Агріколь Банк» доцільно проводити на щорічній основі експертну оцінку операційних ризиків. За результатами якої, мають прийматися рішення про здійснення відповідних заходів мінімізації та попередження операційних ризиків.

Для покращення контролю, відслідковування, прогнозування, раннього попередження настання операційної події ПАТ «Креді Агріколь Банк» слід застосовувати систему ключових індикаторів ризику (КРІ), встановлювати їх порогові значення, проводити тестування їх чутливості до ризику.

З метою відшкодування можливих втрат внаслідок реалізації інцидентів операційного ризику ПАТ «Креді Агріколь Банк» слід:

- укласти договір добровільного страхування операційних ризиків (ВВВ страхування);
- здійснювати формування резервів під юридичні ризики.

Наступним важливим моментом мінімізації ризиків діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк» є забезпеченість кредитної діяльності. Банк активно використовує заставу для зниження кредитного ризику. Використання застави в якості забезпечення кредиту дає банку можливість контролювати активи у разі невиконання зобов'язань позичальником. Застава є потенційним джерелом погашення кредиту. Однак рішення банку надати кредит не приймається лише на основі наявності достатньої застави або гарантії. Кожне рішення надати кредит супроводжується всебічним кредитним аналізом, що знижує кредитний ризик та підвищує якість кредитного портфелю банку.

ПАТ «Креді Агріколь Банк» вживає ряд заходів, щоб гарантувати погашення кредитів. Після надання кредиту підрозділ управління ризиками несе відповідальність за управління кредитом, що включає постійний контроль фінансового стану позичальника, дотримання позичальником положень, встановлених кредитним договором, а також надає рекомендації щодо подальшої співпраці з клієнтом. Контроль кредитів забезпечує виявлення на ранніх етапах ознаки того, що у позичальника виникли фінансові труднощі у погашенні кредиту. Це робиться на ранніх етапах, щоб максимізувати вплив коригувальних дій банку та знизити можливі збитки. Контроль кредитів є критичним на етапі погашення кредиту або у випадку

простроченого кредиту, або у випадку недотримання положень договорів про забезпечення або фінансових коефіцієнтів.

ПАТ «Креді Агріколь Банк» здійснює класифікацію кредитів, виданих юридичним та фізичним особам, за кредитною якістю відповідно до їх характеристик кредитного ризику та внутрішньої класифікації наступним чином:

- мінімальний кредитний ризик - ризик невиконання зобов'язань боржника оцінюється як малоймовірний або дуже низький, для юридичних осіб: внутрішній рейтинг A+; A; B+; B; для фізичних осіб: діапазон значень PD - $PD \leq 0,5\%$;

- низький кредитний ризик - ризик невиконання зобов'язань боржника оцінюється як невеликий, для юридичних осіб: внутрішній рейтинг C+; C; C-; для фізичних осіб: діапазон значень PD - $0,5\% < PD$;

- середній кредитний ризик - боржники мають достатню вірогідність в майбутньому стикнутися з труднощами в обслуговуванні боргу, для юридичних осіб: внутрішній рейтинг D+; D; D-; для фізичних осіб: діапазон значень PD - $2\% < PD \leq 20\%$;

- високий кредитний ризик - сигналізує про велику вірогідність банкрутства боржника (переддефолтний стан), для юридичних осіб: внутрішній рейтинг E+; E; E-; для фізичних осіб: діапазон значень PD - $20\% < PD < 100\%$;

- дефолтні клієнти - боржники з ознаками дефолту, непрацюючі кредити, внутрішній рейтинг для юридичних осіб: F/Z; F; Z; для фізичних осіб: діапазон значень PV - $PD = 100\%$.

Проведемо аналіз кредитної якості кредитів ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2018-2020 роки в таблиці 3.3.

З таблиці 3.3 бачимо, що за груповою основою надано кредитів на 28578898 тис.грн., а саме 97,52% від всього обсягу наданих кредитів. З них мінімальний кредитний ризик мають 25% кредитів, низький рівень кредитного ризику – 32,07%, середній рівень кредитного ризику – 36,67%.

Слід додати, що високий кредитний ризик мають – 3,17%. Представлені дані свідчать, що близько 40% наданих кредитів за груповою основою ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2020 рік мають середній та високий рівень кредитного ризику.

Таблиця 3.3

Аналіз кредитної якості кредитів ПАТ «Креді Агріколь Банк» за 2020 рік

Показник	Юридичні особи	Іпотечні кредити фізичних осіб	Споживчі кредити, що надані фізичним особам	Всього	Питома вага, %
Групова основа	23623736	102293	4852869	28578898	97,52
Мінімальний кредитний ризик	4219286	-	3108757	7328043	25,00
Низький кредитний ризик	9288491	87797	21890	9398178	32,07
Середній кредитний ризик	9260218	1753	1483465	10745436	36,67
Високий кредитний ризик	854050	3892	69954	927896	3,17
Дефолтні клієнти	1691	8851	168803	179345	0,61
Індивідуальна основа	723660	-	4388	728048	2,48
Середній кредитний ризик	228211	-	-	228211	0,78
Високий кредитний ризик	149210	-	-	149210	0,51
Дефолтні клієнти	346239	-	4388	350627	1,20
Загальна сума кредитів до вирахування резервів	24347396	102293	4857257	29306946	100,00
Резерв під очікувані кредитні збитки	1258486	9959	259208	1527653	5,21
Усього кредитів за мінусом резервів	23088910	92334	4598049	27779293	94,79

Надмірна концентрація ризиків вказує на відповідну чутливість результатів діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк» до змін, що мають вплив на конкретну галузь чи географічний регіон. Концентрація виникає в разі, якщо декілька контрагентів здійснюють однакову господарську діяльність, або діяльність в одному географічному регіоні, або мають подібні економічні

характеристики, що обумовлюють їх здатність виконувати договірні зобов'язання, які зазнають однакового впливу змін в економічних, політичних або інших умовах.

З метою уникнення надмірної концентрації ризиків, внутрішні політика і процедури ПАТ «Креді Агріколь Банк» має включати конкретні інструкції щодо зосередження уваги на збереженні диверсифікованого портфелю. Весь процес управління кредитами має здійснюватися за розробленою кредитною політикою.

Для управління відкритою валютною позицією банк встановив ліміти на відкриті валютні позиції як для кожної валюти окремо, так і для загальної відкритої валютної позиції.

ПАТ «Креді Агріколь Банк» додатково встановлено обмеження на накопичені прибутки/збитки за валютними операціями та переоцінкою відкритої валютної позиції.

На ПАТ «Креді Агріколь Банк» має бути розроблено процедуру перевірки якості кредитного портфелю з тим, щоб забезпечити завчасне виявлення можливих змін в кредитоспроможності контрагентів, включаючи періодичний перегляд розміру забезпечення. Відповідно до своєї політики, банк здійснює присвоєння рейтингів в рамках свого кредитного портфелю. Всі внутрішні категорії ризику визначаються у відповідності до методики присвоєння рейтингів банку. Відповідні рейтинги по розмірам ризику регулярно переглядаються і обновлюються. Це забезпечує можливість сфокусування управління існуючими ризиками, а також дозволяє порівнювати розмір кредитного ризику по різним видам діяльності, географічним регіонам і продуктам. Система фінансових рейтингів опирається на ряд фінансово-аналітичних методів, а також на оброблені ринкові дані, котрі представляють собою основну вихідну інформацію для оцінки ризиків контрагентів.

Таким чином, реалізація запропонованих заходів з удосконалення кредитної діяльності та мінімізації фінансових ризиків на ПАТ «Креді

Агріколь Банк» дозволить нейтралізувати негативний вплив загроз та потенційних небезпек діяльності, запобігаючи появі негативних наслідків від їх реалізації. З цією метою на ПАТ «Креді Агріколь Банк» доцільно розробити та впровадити розроблену кредитну політику, вдосконалити систему внутрішнього контролю. Результатом реалізації запропонованих заходів з удосконалення кредитної діяльності та мінімізації фінансових ризиків є довгостроковий економічний ефект, який відображає систему нових програм діяльності кредитних підрозділів банку і забезпечує досягнення поставлених цілей. Правильно розроблена кредитна політика дозволить банку не лише вистояти у складних умовах, а й успішно розвиватися.

Висновки до розділу 3

ПАТ «Креді Агріколь Банк» здійснює управління та контроль кредитного ризику шляхом встановлення лімітів на суму ризику, який він готовий взяти на себе, стосовно окремих контрагентів і географічної та галузевої концентрації, а також шляхом контролю ризиків, пов'язаних з такими лімітами.

За прогнозом у 2021 р. інтегральний показник кредитного ризику складе 130,12. Це свідчать про те, що у 2021 році кредитний ризик ПАТ «Креді Агріколь Банк» буде зменшуватися. Обсяг резервів під очікувані кредитні збитки поступово зменшуватимуться: у 2021 р. складуть 1138281 грн., у 2022 р. – 768884 грн., що є позитивною тенденцією для ПАТ «Креді Агріколь Банк». Зменшення частки непрацюючих кредитів у банку сприяє мінімізації кредитного ризику.

Для мінімізації фінансових ризиків рекомендую дещо вдосконалити систему внутрішнього контролю (5 ліній контролю).

Також пропоную включити у систему внутрішнього контролю постійний моніторинг автоматизованої системи відслідковування

ризикованих операцій, тобто в програмах надання кредитів мають бути виставлені автоматичні параметри.

Реалізація запропонованих заходів з удосконалення кредитної діяльності та мінімізації фінансових ризиків на ПАТ «Креді Агріколь Банк» дозволить нейтралізувати негативний вплив загроз та потенційних небезпек діяльності, запобігаючи появі негативних наслідків від їх реалізації.

ВИСНОВКИ

В кваліфікаційній магістерській роботі здійснено теоретичне узагальнення аспектів кредитної діяльності комерційного банку та мінімізації кредитних ризиків, проведено аналіз кредитного портфелю діючого банку та запропоновано шляхи удосконалення кредитної діяльності ПАТ «Креді Агриколь Банк» в напрямку мінімізації фінансових ризиків. Це дало можливість сформулювати наступні висновки.

Визначено економічні засади організації кредитної діяльності комерційного банку. Кредитна діяльність банків являє собою сукупність дій, спрямованих на формування необхідних обсягів кредитних ресурсів через залучення коштів юридичних і фізичних осіб та розміщення цих ресурсів на кредитному ринку з дотриманням загальноприйнятих принципів та наявних правових норм. Кредитна діяльність є однією з основних видів діяльності банку. Основою кредитної діяльності банку є кредитні операції, які формують кредитний портфель банку.

Визначено економічні засади мінімізації фінансових ризиків комерційного банку. Найбільший вплив на результати кредитної діяльності банку має кредитний ризик. До методів управління портфельним кредитним ризиком відносять: лімітування (встановлення максимально допустимих розмірів наданих позик, що дозволяє обмежити ризик), диверсифікацію (розподіл кредитного портфеля серед широкого кола позичальників, які відрізняються один від одного як за характеристиками, так і за умовами діяльності), резервування (акумуляція частини коштів на спеціальному рахунку для компенсації неповернених кредитів), сек'юритизація (продаж активів банку через перетворення їх в цінні папери, які в подальшому розміщуються на ринку).

Проаналізовано сучасний стан банківської системи України. Банки швидко адаптувалися до роботи в умовах карантинних обмежень, зберегли високу операційну ефективність, суттєво збільшили чисті процентні та

комісійні доходи порівняно з кризовим 2020 роком. Чистий процентний та комісійні доходи зростали темпами близько 30% у річному вимірі завдяки здешевленню вартості ресурсів, відновленню споживчого кредитування та зростанню обсягів безготівкових операцій із населенням. Рентабельність капіталу сектору зросла до 29%. У II кварталі 2021 року фінансовий результат банків становив 19,1 млрд грн., цьому сприяло скорочення відрахувань до резервів.

Для дослідження було обрано ПАТ «Креді Агріколь Банк», зареєстрований Національним банком України 10 лютого 1993 року. Станом на 31 грудня 2020 року єдиним акціонером ПАТ «Креді Агріколь Банк» є CREDIT AGRICOLE S.A., що знаходиться у Франції та володіє 100 % акцій банку.

В роботі ми дослідили економічно-організаційну характеристику, проаналізували кредитну діяльність та оцінили фінансові ризики банку. За отриманими розрахунками можна зробити такі висновки: діяльність ПАТ «Креді Агріколь Банк» у 2018-2020 роках була прибутковою та ефективною. Так чистий прибуток банку за результатами 2020 року становив 927,294 млн.грн., а рівень рентабельності капіталу дорівнює 25%, що підтверджує ефективність бізнес-моделі банку та стійкість навіть за негативного сценарію з урахуванням ризику.

Кредитний портфель ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2018-2020 років постійно зростає, у 2020 році він склав 27,8 млрд. грн., що на 19,61% більше, ніж у 2019 році. Слід додати, що у 2019 році він збільшився на 1,5 млрд. грн., тобто темп приросту склав 7,9%.

У структурі кредитного портфелю банку переважають кредити надані юридичним особам. Вони склали протягом 2018-2020 рр. не менше 80%. Проте як фізичним особам – менше 20%.

Резерв під очікувані кредитні збитки на кредити та заборгованість клієнтів щороку зменшувались, що свідчить про підвищення ефективності

кредитної діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк» у 2018-2020 роках. У 2019 році зменшився на 429 млн. грн., у 2020 році на 309 млн.грн.

Банк протягом 2018-2020 рр. видавав кредити на різні види діяльності, особливо на оптову та роздрібну торгівлю та піклувався про забезпеченість повернення кредитів шляхом нарощування вартості заставного майна, майнових прав, рухомого майна.

Значення інтегрального показника кредитного ризику у 2018 р – 113,4, у 2019 – 120,1, у 2020 р. – 124,3 балів. Значення $I_{кр} = 100$ відповідає показникам діяльності банку, які дорівнюють установленим критичним межах граничних значень. Чим більше значення $I_{кр}$ перевищує межу у 100 балів, тим менший ступінь ризику спостерігається у банку. Тобто кредитний ризик ПАТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2018-2020 років постійно зменшувався, що є позитивною тенденцією.

В третьому розділі ми запропонували шляхи удосконалення кредитної діяльності ПАТ «Креді Агріколь Банк». Для вдосконалення кредитної діяльності з метою мінімізації ризиків, ПАТ «Креді Агріколь Банк» має впровадити в свою діяльність ряд запропонованих стратегічних напрямків покращення кредитного процесу (вдосконалення організації роботи Кредитного комітету банку та ін.), здійснювати постійний моніторинг складових кредитної діяльності. Впровадження запропонованих заходів в діяльність банку дозволять вдосконалити процес управління кредитною діяльністю та її ризиками, підвищити обсяги кредитування, вдосконалити систему управління якістю кредитного портфеля.

З метою мінімізації фінансових ризиків запропоновано вдосконалити систему внутрішнього контролю; рекомендовано створити підрозділ контролю найризикованіших операцій. Цей підрозділ має займатися крупними кредитними операціями або тими, що мають високі ризики; запропоновано включити у систему внутрішнього контролю ПАТ «Креді Агріколь Банк» постійний моніторинг автоматизованої системи

відслідковування ризикованих операцій, тобто в програмах надання кредитів мають бути виставлені автоматичні параметри.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Артем'єва О. О. Банківське кредитування АПК: сучасний стан та перспективи розвитку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. № 21(1). С. 13-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_21%281%29__4 (дата звернення 15.09.2021)
2. Балянт Г.Р. Вдосконалення кредитної стратегії банку в контексті управління кредитним ризиком. Молодий вчений. 2016. № 12.1(40). С. 632–636.
3. Бержанір І. А. Банківське кредитування: сучасний стан та перспективи розвитку. Modern Economics. 2020. № 20(2020). С. 26-30. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.V20\(2020\)-04](https://doi.org/10.31521/modecon.V20(2020)-04) (дата звернення 20.09.2021)
4. Бондаренко Л. А., Т. В. Стародубцева. Оцінка портфеля проблемних кредитів комерційних банків України в контексті забезпечення стабільності банківської системи. Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2014. № 2 (20). С. 169–172.
5. Бондарук Т. Г., Лукашук М. В. Особливості та перспективи банківського кредитування сільського господарства на сучасному етапі розвитку економіки України. Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. 2020. № 3. С. 84–92. URL: [10.31767/nasoa.3-2020.09](https://doi.org/10.31767/nasoa.3-2020.09). (дата звернення 26.09.2021)
6. Бугель Ю. Аналіз якості структури кредитного портфеля комерційних банків в ринкових умовах господарювання. Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє : збірник наукових праць. Тернопіль : Економічна думка. 2011. №11. С. 51–57.
7. Бурлаєнко Т.І. Особливості управління кредитним портфелем банку. 2016. URL: <http://globalnational.in.ua/issue142016/22vipusk14gruden2016r/2712burlaenkotiosoblivostiupravlinnyakreditnimportfelembanku> (дата звернення

30.09.2021)

8. Вовк В.Я., Хмеленко О.В. Кредитування і контроль. К.: Знання, 2008. 463 с. URL:

https://pidru4niki.com/1534122041530/bankivska_sprava/analiz_kreditnogo_portfelya_banku (дата звернення 5.10.2021)

9. Вовчак О.Д., Руцишин Н.М., Андрейків Т.Я. Кредит і банківська справа. К.: Знання, 2008, 361 с.

10. Волкова Н.І., Кункель А.О. Тенденції та особливості кредитної діяльності вітчизняних банків на сучасному етапі розвитку економіки. Економіка і організація управління, 2018. № 29. С. 52-63.

11. Волкова В.В., Волкова Н.І. Тенденції та перспективи управління кредитною діяльністю банків. «ECONOMIC AND LAW PARADIGM OF MODERN SOCIETY». Словатчина, Кошеца. 2016. №1. С. 28-33.

12. Волосович С., Кривошеева В. Економічна природа кредитних послуг. Вісник КНТЕУ. 2015. № 2. С. 74–84.

13. Волохов В.І. Економічна природа і зміст кредитної діяльності банку в аспекті оцінювання її ефективності. Фінанси України. 2009. № 8. С. 109–117

14. Грушко В., Т. Іваненко Оптимізація структури кредитного портфелю комерційного банку. Вісник НБУ. 2014. №2. С. 28–32.

15. Гудзь О.Є., Стецюк П.А., Войтюк А. В. Трансформація матриці банківського кредитування сільськогосподарських підприємств. Економіка АПК. 2013. № 12. С. 46-55.

16. Гулько Л. Г., Кунда Н. В. Основні шляхи мінімізації кредитних ризиків в діяльності комерційних банків. 2014. URL: http://www.confcontact.com/20111222/2_gulko.php. (дата звернення 11.09.2021)

17. Довгань Ж. Особливості управління кредитною діяльністю банківських установ у сучасних умовах. Світ фінансів, 2015. № 4. С.43-55

18. Дрьомова У.В. Проблемні аспекти формування та оцінки

потенціалу розвитку банківського довгострокового кредитування. С. 105-109.
URL: biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/.../1/4.%20Dremova.pdf (дата звернення 10.10.2021)

19. Думанська І.Ю. Банківське кредитування в системі фінансового забезпечення інноваційного процесу АПК. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2018. №2. С. 17-26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2018_2_5 (дата звернення 13.10.2021)

20. Жмурко І.В. Основні напрями підвищення ефективності банківського кредитування в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. №15. С. 519-524.

21. Жукова Н.К., Зражевська Н.В. Сучасний стан та проблеми управління кредитним портфелем комерційних банків. Економічний часопис-XXI, 2013. № 1—2 (1). С.70-72.

22. Ільчук М.М. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу. К.: Вища освіта, 2002. 398 с. URL: <https://buklib.net/books/35126/> (дата звернення 15.10.2021)

23. Круш П.В., Клименко О.В. Гроші та кредит. Київ, 2010. URL: https://pidru4niki.com/10310208/finansii/kreditna_diyalnist_komertsiynih_bankiv (дата звернення 03.10.2021)

24. Луців Б. Банківський маркетинг в умовах цифрової глобалізації. Світ фінансів. Вип. 1 (62), 2020. С. 20-32.

25. Макроекономічні показники. URL: https://nabu.ua/ru/makroekonomichni-pokazniki.html?com_blog_pager_limit=50 (дата звернення 14.11.20).

26. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України: постанова Правління НБУ від 02 серпня 2004 р. № 361 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0361500-04> (дата звернення 17.11.2021)

27. Міщенко В.І, Науменкова С.В. Особливості маркетингу банківських інновацій в умовах невизначеності та асиметрії інформації.

Гроші, фінанси і кредит. 2019. №462. С. 83-89.

28. Островська Н.Л. Моніторинг в системі управління кредитною діяльністю банку: автореф. дис. ... канд. екон. наук:08.00.08. Київ, 2014. 23 с.

29. Офіційний сайт Асоціації українських банків. URL: <https://aub.org.ua/index.php/bankivska-systema/ba-nkivska-syste-ma-ukrai-ny> (дата звернення 04.09.2021)

30. Офіційний сайт Вікіпедія. Вільна енциклопедія. Визначення банківського ризику. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Банківський_ризик (дата звернення 16.09.2021)

31. Офіційний сайт Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/> (дата звернення 10.09.2021)

32. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/pributok-bankivskoyi-sistemi-perevischiv-30-mlrd-grn--rezultati-i-pivrichchya-2021-roku> (дата звернення 20.10.2021)

33. Офіційний сайт Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/> (дата звернення 18.10.2021)

34. Офіційний сайт Фінансер. URL: <https://financer.com/ua/wiki/loans/>

35. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III / Верховна Рада України. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page7> (дата звернення 17.10.2021)

36. Рогожнікова Н. В. Основні тенденції та особливості кредитної політики комерційних банків. Вісник університету банківської справи Національного банку України. 2013. №2(17). С.45-49.

37. Рясних Є.Г., Пономарьов А.А., Микитин М.О. Система управління кредитним портфелем у комерційному банку. Вісник Хмельницького національного університету. 2011. № 2. С. 146-149.

38. Салогуб І. Кредитування аграрного виробництва: особливості, проблеми, напрями розвитку. Підприємництво та інновації. 2019. № 9. С. 49-53. URL: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/9.7> (дата звернення 13.10.2021)

39. Семенча І. Є., Ткачова А.А. Управління кредитним портфелем

банку в сучасних економічних умовах в Україні: проблеми та шляхи їх подолання. Ефективна економіка. 2014. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_6_28 (дата звернення 30.10.2021)

40. Сердюк Л. В., Симоненко О. В. Аналіз кредитного портфеля банків України та Харківського регіону. Молодий вчений: Науковий журнал. 2015. № 1 (16). С. 57-61.

41. Скоморович І.Г. Банківські операції: навч. посібник. Львів : В-цтво ПП «Магнолія 2006», 2010. 482 с.

42. Степаненко К.Р. Особливості формування кредитного портфеля банку. Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2016. № 7. С. 111-114.

43. Толстошеєва А.В. Забезпечення безпеки кредитної діяльності банків: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Київ, 2015. 22 с.

44. Управління кредитним ризиком окремої позики аналіз кредитоспроможності позичальника. Фінансовий менеджмент. 2004. URL: <https://library.if.ua/book/92/6376.html> (дата звернення 14.09.2021)

ДОДАТКИ

Додаток 1

Звіт про фінансовий стан «Креді Агріколь Банк» на 31.12.2018 р.

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН НА 31 ГРУДНЯ 2018 РОКУ

(тис. грн)

Найменування статті	Примітки	На 31 грудня 2018 року	На 31 грудня 2017 року
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	8 217 346	8 708 812
Кредити та заборгованість банків	7	1 090 865	1 108 974
Кредити та заборгованість клієнтів	8	21 686 097	19 393 162
Інвестиції в цінні папери	9	999 536	1 065 426
Похідні фінансові активи	34	47 243	-
Інвестиційна нерухомість	10	5 321	5 797
Відстрочений податковий актив	27	16 142	12 396
Основні засоби та нематеріальні активи	11	623 606	560 222
Інші фінансові та нефінансові активи	12	94 017	88 644
Необоротні активи, утримувані для продажу	13	8 523	1 597
Усього активів		32 788 696	30 945 030
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	14	6 142	14 448
Кошти клієнтів	15	27 054 046	26 064 290
Похідні фінансові зобов'язання	34	346	7 565
Інші залучені кошти	16	1 165	2 770
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток		30 115	47 552
Резерви за зобов'язаннями	17	94 084	106 592
Інші фінансові та нефінансові зобов'язання	18	336 909	361 059
Субординований борг	19	1 064 641	1 076 750
Усього зобов'язань		28 587 448	27 681 026
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	20	1 222 929	1 222 929
Нерозподілений прибуток		1 459 321	1 246 691
Резерви та інші фонди банку		1 511 817	796 342
Резерви переоцінки		7 181	(1 958)
Усього власного капіталу		4 201 248	3 264 004
Усього зобов'язань та власного капіталу		32 788 696	30 945 030

Додаток 2

Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід «Креді Агріколь Банк» на 31.12.2018 р.

ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ І ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД ЗА 2018 РІК

(тис. грн)

Найменування статті	Примітки	2018 рік	2017 рік
Процентні доходи	22	3 747 025	2 861 566
Процентні витрати	22	(1 417 410)	(914 889)
Чистий процентний дохід		2 329 615	1 946 677
Комісійні доходи	23	942 566	849 540
Комісійні витрати	23	(239 214)	(206 745)
Чистий прибуток від операцій із фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		54 461	20 868
Чистий прибуток від операцій із іноземною валютою		272 908	231 618
Чистий прибуток від переоцінки іноземної валюти		78 046	26 361
Чистий збиток від зменшення корисності фінансових активів	24	(277 562)	(282 935)
Чистий прибуток від зменшення резервів за зобов'язаннями з кредитування	17	42 044	13 302
Чистий збиток від збільшення резервів за іншими зобов'язаннями та іншими нефінансовими активами	12, 17	(33 889)	(5 616)
Інші операційні доходи	25	75 085	14 260
Витрати на виплати працівникам	26	(805 734)	(676 659)
Витрати зносу та амортизація	26	(138 751)	(103 945)
Інші адміністративні витрати	26	(437 795)	(378 600)
Інші операційні витрати	25	(87 252)	(95 794)
Прибуток до оподаткування		1 774 528	1 352 332
Витрати на податок на прибуток	27	(311 879)	(242 831)
Прибуток за рік		1 462 649	1 109 501
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД:			
Статті, які згодом можуть бути перекласифіковані до складу прибутків або збитків:			
Переоцінка цінних паперів, які обліковуються за СВІСД		10 757	-
Переоцінка цінних паперів у портфелі банку на продаж		-	(3 866)
Зміна у кредитних збитках за цінними паперами, які обліковуються за СВІСД		(9 495)	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом		(227)	696
Інший сукупний дохід/(збиток) за рік		1 035	(3 170)
Усього сукупного доходу за рік		1 463 684	1 106 331
Прибуток на акцію від діяльності, що триває:	28		
чистий прибуток на одну просту акцію за рік, грн		1.20	0.91
скоригований чистий прибуток на одну просту акцію		1.20	0.91

Додаток 3

Звіт про фінансовий стан «Креді Агріколь Банк» на 31.12.2019 р.

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН НА 31 ГРУДНЯ 2019 РОКУ

(тис. грн)

Найменування статті	Примітки	на 31 грудня 2019 року	на 31 грудня 2018 року
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	6 873 541	8 217 346
Кредити та заборгованість банків	7	2 485 102	1 090 865
Кредити та заборгованість клієнтів	8	23 223 940	21 696 097
Інвестиції в цінні папери	9	1 457 831	999 536
Похідні фінансові активи	30	49 078	47 243
Інвестиційна нерухомість	10	6 161	5 321
Відстрочений податковий актив	24	-	16 142
Основні засоби та нематеріальні активи	11	892 406	623 606
Активи з права користування	5	130 262	-
Інші фінансові та нефінансові активи	12	182 538	94 017
Необоротні активи, утримувані для продажу		955	8 523
Усього активів		35 301 814	32 788 696
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		7 006	6 142
Кошти клієнтів	13	28 812 862	27 054 046
Похідні фінансові зобов'язання	30	-	346
Інші залучені кошти		-	1 165
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток		57 093	30 115
Відстрочені податкові зобов'язання	24	2 973	-
Резерви за зобов'язаннями	14	82 109	94 084
Зобов'язання з оренди	5	128 064	-
Інші фінансові та нефінансові зобов'язання	15	377 303	336 909
Субординований борг	16	678 538	1 064 641
Усього зобов'язань		30 145 948	28 587 448
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	17	1 222 929	1 222 929
Нерозподілений прибуток		1 729 931	1 459 321
Резервні та інші фонди Банку		2 139 547	1 511 817
Резерви переоцінки		63 459	7 181
Усього власного капіталу		5 155 866	4 201 248
Усього зобов'язань та власного капіталу		35 301 814	32 788 696

Додаток 4

Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід «Креді Агріколь Банк» на 31.12.2019 р.

ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ І ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД ЗА 2019 РІК

(тис. грн)			
Найменування статті	Примітки	2019 рік	2018 рік
Процентні доходи	19	4 294 454	3 747 025
Процентні витрати	19	(1 817 113)	(1 427 815)
Чистий процентний дохід		2 477 341	2 319 210
Комісійні доходи	20	994 716	942 566
Комісійні витрати	20	(254 738)	(228 809)
Чистий прибуток від операцій з фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		2 181	54 461
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою		541 060	272 908
Чистий (збиток)/прибуток від переоцінки іноземної валюти		(139 419)	78 046
Результат від модифікації фінансових активів, які обліковуються за амортизованою собівартістю		(12 198)	-
Чистий дохід від відновлення корисності / збиток від зменшення корисності фінансових активів	21	157 173	(277 562)
Чистий збиток від збільшення / дохід від зменшення резервів за зобов'язаннями з кредитування	14	(15 718)	42 044
Чистий дохід від зменшення резервів / збиток від збільшення резервів за іншими зобов'язаннями та іншими нефінансовими активами	12, 14	21 768	(33 889)
Інші операційні доходи	22	31 929	75 085
Витрати на виплати працівникам	23	(966 493)	(805 734)
Витрати зносу та амортизація	23	(209 684)	(138 751)
Інші адміністративні витрати	23	(440 356)	(437 795)
Інші операційні витрати	22	(83 332)	(87 252)
Прибуток до оподаткування		2 114 230	1 774 528
Витрати на податок на прибуток	24	(384 299)	(311 879)
Прибуток за рік		1 729 931	1 462 649
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД:			
Статті, які згодом можуть бути перекласифіковані до складу прибутків або збитків:			
Переоцінка цінних паперів, які обліковуються за СВІСД		75 606	10 757
Зміна в очікуваних кредитних збитках за цінними паперами, які обліковуються за СВІСД		(6 974)	(9 495)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом		(12 354)	(227)
Інший сукупний дохід за рік		56 278	1 035
Усього сукупного доходу за рік		1 786 209	1 463 684
Прибуток на акцію:	25		
чистий прибуток на одну просту акцію за рік, грн		1,41	1,20
скоригований чистий прибуток на одну просту акцію		1,41	1,20

Додаток 5

Звіт про фінансовий стан «Креді Агріколь Банк» на 31.12.2020 р.

Звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2020 року

(ТИС. ГРН)

Найменування статті	Примітки	на 31 грудня 2020 року	на 31 грудня 2019 року
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	13 096 793	6 873 541
Кредити та заборгованість банків	7	4 561 726	2 485 102
Кредити та заборгованість клієнтів	8	27 779 293	23 210 871
Інвестиції в цінні папери	9	3 593 129	1 457 831
Похідні фінансові активи	32	7 008	49 078
Інвестиційна нерухомість	10	3 109	6 161
Відстрочений податковий актив	26	27 095	-
Основні засоби та нематеріальні активи	12	1 002 932	892 406
Активи з права користування	11	139 378	130 262
Інші фінансові та нефінансові активи	13	142 064	182 538
Необоротні активи, утримувані для продажу	14	7 518	955
Усього активів		50 360 045	35 288 745
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		2 212	7 006
Кошти клієнтів	15	42 766 641	28 812 862
Похідні фінансові зобов'язання	32	14 270	-
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток		66 724	57 093
Відстрочені податкові зобов'язання	26	-	2 973
Резерви за зобов'язаннями	16	161 879	82 109
Зобов'язання з оренди	11	140 597	128 064
Інші фінансові та нефінансові зобов'язання	17	298 413	364 234
Субординований борг	18	808 567	678 538
Усього зобов'язань		44 259 303	30 132 879
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал		1 222 929	1 222 929
Нерозподілений прибуток	19	2 570 725	1 729 931
Резервні та інші фонди банку		2 226 047	2 139 547
Резерви переоцінки		81 041	63 459
Усього власного капіталу		6 100 742	5 155 866
Усього зобов'язань та власного капіталу		50 360 045	35 288 745

Додаток 6

Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід «Креді Агріколь Банк» на 31.12.2020 р.

Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід за 2020 рік

(ТИС. ГРН)

Найменування статті	Примітки	2020 рік	2019 рік
Процентні доходи	21	3 525 872	4 237 981
Процентні витрати	21	(1 148 759)	(1 817 113)
Чистий процентний дохід		2 377 113	2 420 868
Комісійні доходи	22	958 274	994 716
Комісійні витрати	22	(250 106)	(198 265)
Чистий (збиток)/прибуток від операцій із фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		(56 340)	2 181
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою		138 185	541 060
Чистий прибуток/(збиток) від переоцінки іноземної валюти		331 364	(139 419)
Результат від модифікації фінансових активів, які обліковуються за амортизованою собівартістю		(8 169)	(12 198)
Результат від продажу цінних паперів, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		4 603	-
Чистий (збиток від зменшення корисності)/ дохід від відновлення корисності фінансових активів	23	(439 648)	157 173
Чистий збиток від нарахування резервів за зобов'язаннями з кредитування	16	(69 854)	(15 718)
Чистий дохід від зменшення резервів за іншими зобов'язаннями та іншими нефінансовими активами	13, 16	11 195	21 768
Інші операційні доходи	24	26 586	31 929
Витрати на виплати працівникам	25	(1 039 110)	(958 493)
Витрати зносу та амортизація	25	(324 826)	(209 684)
Інші адміністративні витрати	25	(406 412)	(440 356)
Інші операційні витрати	24	(134 705)	(83 332)
Прибуток до оподаткування		1 118 150	2 114 230
Витрати на податок на прибуток	26	(190 856)	(384 299)
Прибуток за рік		927 294	1 729 931
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД:			
Статті, які згодом можуть бути перекласифіковані до складу прибутків або збитків:			
Переоцінка цінних паперів, які обліковуються за СВІСД		56 666	75 606
Реалізована переоцінка цінних паперів, які обліковуються за СВІСД		(4 603)	-
Зміна в очікуваних кредитних збитках за цінними паперами, які обліковуються за СВІСД		(30 622)	(8 974)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом		(3 859)	(12 354)
Інший сукупний дохід за рік		17 582	56 278
Усього сукупного доходу за рік		944 876	1 786 209
Прибуток на акцію:	27		
чистий прибуток на одну просту акцію за рік, грн		0.76	1.20
скоригований чистий прибуток на одну просту акцію		0.76	1.20